

ELMEDINA ALIĆ

Akcentat u standardnom bosanskom jeziku

BIBLIOTEKA BOSNIKA | **MONOGRAFIJE**

B

KNJIGA 16

ELMEDINA ALIĆ

AKCENAT U STANDARDNOM BOSANSKOM JEZIKU

© Slavistički komitet, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Elmedina Alić; 2017.
Sva prava pridržana. Nijedan dio ove publikacije ne smije se umnožavati na bilo koji način
ili javno reproducirati bez prethodnog dopuštenja izdavača i autora.

Izdavači

Slavistički komitet, Sarajevo

F. Račkog 1, Sarajevo, BiH

tel. (+387) 33 253 170; e-mail info@slavistickikomitet.ba

www.slavistickikomitet.ba

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

dr. Ante Starčevića bb, Mostar

tel. (+387) 36 355-700; fax: (+387) 36 355-742

e-mail: info@fmon.gov.ba, kabinet@fmon.gov.ba

www.fmon.gov.ba

Izdavački savjet Biblioteke *Bosnistika – Lingvistika*

Josip Baotić, Senahid Halilović, Dževad Jahić, Jagoda Jurić-Kappel,

Marina Katnić-Bakaršić, Svein Mønnesland, Hasnija Muratagić-Tuna,

Ivo Pranjković, Drago Tešanović, Branko Tošović

Glavni urednik

Senahid Halilović

Recenzenti

Senahid Halilović

Amela Šehović

ISBN 978-9958-648-15-1 (Slavistički komitet)

ISBN 978-9958-11-137-2 (Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke)

Elmedina Alić

Akcenat u standardnom bosanskom jeziku

Sarajevo, 2017.

B

KNJIGA 16

Sadržaj

I.	Uvod	9
1.	Predmet i cilj rada	9
2.	Građa, izvori i način obrade	9
3.	Akcentatski sistem u bosanskom jeziku	10
4.	Historijski razvoj akcenta (dijahronijski prikaz)	12
5.	Prenošenje akcenta	13
6.	Opisi novoštokavskih akcenata	14
7.	Raspodjela akcenata i dužina u standardnom bosanskom jeziku	15
II.	Akcentat pojedinih vrsta riječi	18
1.	Akcentat imenica	18
1.1.	Akcentat imenica <i>a</i> -vrste	18
1.1.1.	Imenice muškog roda	18
1.1.1.1.	Imenice muškog roda s <i>-ø</i> u Njd.	18
1.1.1.2.	Imenice muškog roda s <i>-o</i> i <i>-e</i> u Njd.	30
1.1.2.	Imenice srednjeg roda	32
1.1.2.1.	Imenice srednjeg roda s <i>-o</i> i <i>-e</i> u Njd. (jednakosložne imenice)	32
1.1.2.2.	Imenice srednjeg roda s <i>-ø</i> u Njd. (nejednakosložne imenice)	36
1.2.	Akcentat imenica <i>e</i> -vrste	39
1.3.	Akcentat imenica <i>i</i> -vrste	47
2.	Akcentat pridjeva	54
2.1.	Akcentat neodređenog pridjevskog vida	54
2.2.	Akcentat određenog pridjevskog vida	55
2.3.	Akcentat komparativa i superlativa	55
2.4.	Akcentatski tipovi pridjeva	56
2.4.1.	Nepromjenljivi tipovi	56
2.4.2.	Promjenljivi tipovi	66

3.	Akcentat zamjenica	74
3.1.	Nepromjenljivi tipovi	74
3.2.	Promjenljivi tipovi	81
4.	Akcentat brojeva.....	89
4.1.	Nepromjenljivi tipovi	89
4.2.	Promjenljivi tipovi	96
5.	Akcentat glagola.....	100
5.1.	Infinitiv.....	100
5.2.	Prezent	101
5.3.	Aorist.....	103
5.4.	Imperfekt	104
5.5.	Glagolski prilog sadašnji	104
5.6.	Glagolski prilog prošli	105
5.7.	Glagolski pridjev radni.....	105
5.8.	Glagolski pridjev trpni	106
5.9.	Imperativ	107
5.10.	Mjesto akcenatske dužine u glagolski oblicima.....	107
5.11.	Akcentatski tipovi u glagola	108
5.11.1.	Akcentatski tipovi u glagola druge do šeste vrste	111
5.11.2.	Akcentatski tipovi u glagola prve vrste	131
6.	Akcentat nepromjenljivih vrsta riječi	139
6.1.	Akcentat priloga	139
6.2.	Akcentat prijedloga	143
6.3.	Akcentat riječci	144
6.4.	Akcentat veznika	144
III.	Zaključak.....	145
1.	Akcentatski tipovi	145
1.1.	Nepromjenljivi akcentatski tip	145
1.1.1.	Nepromjenljivi dugouzlazni akcent	145
1.1.2.	Nepromjenljivi kratkouzlazni akcent	146
1.1.3.	Nepromjenljivi dugosilazni akcent	148
1.1.4.	Nepromjenljivi kratkosilazni akcent.....	148
1.2.	Promjenljivi akcentatski tip	149
1.2.1.	S promjenom tona	149
1.2.2.	S promjenom trajanja	149
1.2.3.	S promjenom tona i trajanja.....	149
1.2.4.	S promjenom mjesta	150
1.2.5.	S promjenom mjesta i tona.....	150
1.2.6.	S promjenom mjesta i trajanja	150
1.2.7.	S promjenom mjesta, tona i trajanja	150

2. Akcenatske alternacije	152
3. Morfološko-akcenatski tipovi u <i>Gramatici bosanskoga jezika</i>	152
4. Na kraju	155
Izvori i literatura	156
Sažetak	158
Summary	160
Резюме	162
Predmetni indeks	165
O autorici	179

I. Uvod

1. Predmet i cilj rada

Akcentna norma bosanskoga jezika do danas nije bila sistematizirana. S druge strane, standardni bosanski jezik odlikuju brojne akcentne alternacije, ali one dosad nisu bile predmetom propitivanja, tako da praktično nismo znali šta od svih tih dubletnih formi uistinu danas živi, a šta su knjiški oblici koji se mogu zateći samo u gramatikama i rječnicima. Te su dvije činjenice odredile dva temeljna cilja mog rada: 1. sistematiziranje podataka o akcentnoj normi bosanskog jezika; i 2. istraživanje akcentnih alternacija u standardnom bosanskom jeziku.

Nadamo se da će cjelovit pregled akcentnih odlika standardnog bosanskog jezika, kao i podaci o tome koliko su pojedine prozodijske alternacije zastupljene u naše vrijeme, doprinijeti sagledavanju osnovnih odlika akcentne norme bosanskog jezika i otklanjanju jedne od praznina u bosnistici, prije svega u normativistici.

2. Građa, izvori i način obrade

Hipoteza od koje smo krenuli jeste: akcentna norma bosanskog jezika odlikuje se brojnim alternacijama. Drugo, dvostrukosti i višestrukosti na koje nailazimo u gramatikama i rječnicima nisu podjednako zastupljene u današnjem standardnom bosanskom jeziku: jedni su oblici češći, drugi rjeđi, a ima ih koji se više i ne mogu čuti, koji su prisutni samo u knjigama.

U radu je primijenjena metoda rada koja podrazumijeva upitnik i anketu, dok je metoda ekscerpције primijenjena na podatke u stručnoj i naučnoj literaturi (gramatike i rječnici).

Upitnik koji sam na temelju literature pripremila za potrebe ovog istraživanja sadrži šezdeset i tri pitanja. Ta se pitanja odnose na sve bitne akcentne dvostrukosti i višestrukosti u *Gramatici bosanskoga jezika* Dž. Jahića, S. Halilovića i I. Palića.

Anketom je obuhvaćeno stotinu učenika osnovnih i srednjih škola u BiH (Sarajevo i Travnik). Kontrolnom anketom obuhvaćeno je desetak stu-

denata Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Ove podatke (iz sto upitnika sa šezdeset i tri odgovora, ukupno 6300 podataka; uz podatke iz kontrolne ankete) pridružili smo podacima koje sadrže *Gramatika bosanskoga jezika* Dž. Jahića, S. Halilovića i I. Palića i *Rječnik bosanskoga jezika* S. Halilovića, I. Palića i A. Šehović. Te dvije knjige čine temeljni korpus iz koga smo crpili sve potrebne podatke o pojedinim riječima i njihovim akcenatskim likovima. Sve podatke smo statistički obradili i komentirali. Na osnovu tako dobijenih rezultata ustanovili smo koja je akcenatska alternacija frekventnija.

Akcenatske alternacije koje nudi standardni bosanski jezik razvrstane su prema kategorijama riječi: imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, glagoli i nepromjenjive vrste riječi.

U radu smo se pridržavali akcenatske tipologije koja sve vrste riječi dijeli na dva tipa:

1. nepromjenljivi akcenatski tip
2. promjenljivi akcenatski tip

Nepromjenljivi akcenatski tip obuhvata one riječi koje imaju isti, nepromijenjeni akcent u svim oblicima. Sve riječi ovog tipa razvrstane su u četiri podtipa, koje odlikuje:

1. dugouzlazni akcent
2. dugosilazni akcent
3. kratkouzlazni akcent
4. kratkosilazni akcent

Promjenljivi akcenatski tip obuhvata promjenljive riječi. Ta promjena može biti:

1. promjena tona
2. promjena trajanja
3. promjena mjesta akcenta

3. Akcenatski sistem u bosanskom jeziku

Prozodija (grč. *prosodia*) dio je nauke o jeziku koja unutar fonologije istražuje prozodijske (naglasne) pojave u jednom jeziku. (HG, 1997: 66) Naglasak (akcent) i nenaglašena dužina zovu se prozodijske jedinice (*prozodemi*).

Isticanje jednoga sloga u riječi jačinom i visinom glasa naziva se *akcent* ili *naglasak*. To jače naglašavanje ili akcent ima tri svojstva: *jačinu*, *visinu* i *trajanje*. (GBJ, 2000: 119)

Akcent je istovremeno ostvarenje jačine, tona i trajanja u izgovoru sloga. Jačina, ton i trajanje elementi su našega akcenta. Kada se te tri kompo-

nente ostvare u jednom slogu, kažemo da je taj slog, za razliku od drugih, naglašen, tj. da nosi akcent riječi.

Naglašavanjem slogova u riječi razbija se monotonija govora i izgovora, a istovremeno ostvaruje se i fonološka funkcija koja unosi promjenu u značenje riječi.

Jačina je karakteristika glasa. Svaki glas ima silinu ili jačinu izgovora. Razlikovanje po jačini odnosi se na razliku u snazi zvučne struje, pri izgovoru naglašanih i nenaglašanih slogova.

Pri izgovoru naglašenog sloga, u odnosu na nenaglašene slogove, potreban je utrošak veće količine zraka i jači potisak zraka nego pri izgovoru nenaglašanih slogova.

Ton – kretanje tona daje akcentu melodijsku komponentu. Ton može rasti i opadati. Ako ton raste, kažemo da akcent ima *uzlazni karakter*, a ako ton opada – akcent ima *silazni karakter*.

Trajanje – razlikovanje po trajanju odnosi se na razliku po dužini samoglasnika. Ovisno o tome je li u naglašenom slogu dug ili kratak samoglasnik, razlikuju se dugi i kratki slogovi i dugi i kratki naglasci.

Jedinica za mjerenje dužine izgovora samoglasnika zove se *mora*. Kratki samoglasnik traje jednu moru, a dugi samoglasnik dvije more.

Akcent kojem je jačina glavno obilježje zove se *ekspiratorni / dinamički*. Naglašavanje koje ima opreku po tonu, dizanje i spuštanje tona, zove se *hromatsko / melodijsko* naglašavanje.

Akcenti našeg jezika su *melodijski*; tj. i neakcentovani slogovi artikuliraju se dovoljnim intenzitetom da bi mogli čuvati svoje osnovne fonetske karakteristike.

Trajanje nazivamo *kvantitet*. Kvantitet pripada slogu, samoglasniku, koji je nosilac sloga i pridružuje se akcentu, ali se može javljati i iza akcenta.

Jačina i ton nazivaju se *kvalitet*. U našem jeziku su povezani jedan s drugim. Ova dva elementa, *kvantitet* i *kvalitet*, ostvaruju mogućnost za četiri akcenatske vrijednosti:

silaznost	uzlaznost	} <i>kvalitet</i>
dužina	kratkoća	} <i>kvantitet</i>

Akcentovski (naglasni) sistem našeg jezika temelji se na novoštokavskoj akcentuaciji, i ima četiri akcenatske vrijednosti:

- ˘ (*kratkosilazni, brzi: kùća*)
- ˘ (*kratkouzlazni, spori: žèna*)
- ˆ (*dugosilazni, silazni: zlâto*)
- ˆ (*dugouzlazni, uzlazni: rúka*)

4. Historijski razvoj akcenta (kratak dijahronijski prikaz)

Akcentanski sistem vezan je za razvoj glasovnog sistema, posebno samoglasnika koji su nosioci akcentanskih obilježja. U historijskom razvoju samoglasnički sistem slavenskih jezika pretrpio je znatne izmjene, a s njim i akcentanski sistem. Iz indoevropske i baltičko-slavenske jezičke zajednice praslavenski jezik je naslijedio tri akcenta:

dva duga akcenta (cirkumfleks i akut) i jedan kratki akcentat.

Jedna od najstarijih akcentanskih promjena, koju možemo pratiti, glasi: *Kratki akcentat ili akcentat cirkumfleksne intonacije prenosio se na sljedeći slog, ako je bio akutski intoniran.* Ono se grafički može ovako iskazati: *û u > u ú; ù u > u ú* (pravilo F. de Sosira i F. Fortunatova).

Dvojaka intonacija naglašanih slogova, akutska i cirkumfleksna, karakterisala je slavensku epohu. Akcentat akutske intonacije (dugi) bio je slobodan. Mogao se javiti na bilo kojem slogu riječi, a akcenti cirkumfleksne intonacije (dugi i kratki) bili su vezani za inicijalni slog.

Ukoliko su riječi s cirkumfleksnim akcentima činile cjelinu s prijedlogom, proklitikom, akcentat se prenosio na proklitiku, ostajući i dalje silazne prirode. Silazni akcenti su pomjereni.

Ova pojava poznata je kao *staro prenošenje akcenta na proklitike*. Akcentat ne mijenja intonaciju, i dalje ostaje silazni (*metataksa*). Npr.:

vödu – ù vodu

nögu – nà nogu

rûku – zà rûku

glâvu – pöd glâvu

Ako je proklitika dvosložna, akcentat ide na prvi slog. Npr.:

ljûde – mëđu ljûde

glâvu – mîmo glâvu

lèda – ìspod leda

öka – prèko oka

Praslavenska epoha proživjela je potpunu izmjenu stare akcentuacije, pri čemu je došlo do pojave sasvim novih akcentata. Ova pojava poznata je u nauci kao *metatonija*.

Različiti su pristupi ovoj pojavi i njena tumačenja. Suština bi bila: *stari akcenti su se u tri posljednja sloga, pod uticajem izmjene sklopa riječi, potpuno izmijenili. Te promjene su se odrazile kako na izmjenu kvaliteta, tako i na izmjenu mjesta, kvantiteta.* (Peco, 1971: 36)

Metatonijom smo, dakle, od stara tri akcenta (˘, ˙, ˝) dobili još tri nova (˚, ~, ˚).

U intonacijskom pogledu razlikovali su se *akcenti cirkumfleksne intonacije* (˘, ~, ˝) i *akcenti akutske intonacije* (˙, ˚, ˝). U kvantitativnom pogledu razlikovali su se *dugi* (˘, ˙, ˚, ~) i *kratki* (˝, ˝'). (Peco, 1971: 36)

Šestočlani akcenatski sistem, dobiven praslavenskom metatonijom, bio je vrlo komplikovan i zato se on vrlo rano uprostio u svakom slavenskom jeziku posebno. U našem jeziku proces uprošćavanja kretao se u dva pravca:

1. stari i novi cirkumfleks (˘, ~) izjednačili su se u korist cirkumfleksa (˘);
2. stari i novi akut (˙, ˚) nisu imali jednaku sudbinu u svim našim dijalektima: stari akut je izgubio i svoju tonsku i kvantitativnu komponentu i time se izjednačio s kratkim (˝). Novi akut se u većini štokavskih govora izjednačio sa cirkumfleksom (˘). Međutim, u čakavskim i kajkavskim govorima, kao i u posavskom govoru štokavskog narječja, još uvijek je prisutan metatonijski akut. (Peco, 1971: 38)

Metatonijski akut je uzlazne prirode, dug je. Mogao je biti na svakom slogu u riječi. Npr.: *māl̩j, advokāt̩...*

Tako smo u štokavskim govorima, na kraju ovih akcenatskih izmjena, dobili akcenatski sistem od dva akcenta koji nije znao za tonske opozicije: *dugosilazni i kratkosilazni* (˘, ˝). Njihova distribucija je bila potpuno slobodna. Ova akcentuacija se čuva u starim štokavskim govorima.

Dijahronijski prikaz novoštokavske akcentuacije je kompleksna i zahtjevna tema. Stoga smo se u ovom dijelu držali samo najvažnijih činjenica:

- naslijeđena tri akcenta iz indoevropske jezičke zajednice
- akcenat u praslavenskoj jezičkoj zajednici koji je doveo do starije štokavske akcentuacije s dva akcenta
- novoštokavsko prenošenje koje je počelo na jugozapadu centralne štokavske oblasti

5. Prenošnje akcenta

U XV/XVI stoljeću počelo je *novoštokavsko prenošenje akcenta*. Uzlazni akcenti su prešli u silazne, pa se stvorila mogućnost da i oni budu pomjereni naprijed. Ti pomjereni akcenti nisu sačuvali svoj kvalitet (intonaciju), nego su postali uzlazni.

Novoštokavsko prenošenje akcenta premjestilo je sve neinicijalne akcente na prethodni slog. Sekundarni akcenti, stvoreni na ovaj način, jesu

uzlazni, dok su inicijalni akcenti, ne dirnuti prenošenjem, silazni. Ukoliko bi se ispred njih nalazila proklitika, i oni bi postajali uzlazni:

rūkà > *rúka*

korìto > *kòrito*

Primjeri novoštokavskog prenošenja na proklitiku:

bràta – *òd brata*

kùćē – *iz kućē*

Ako je proklitika dvosložna, akcenat ide na drugi slog dvosložne proklitike:

zgràdē – *izà zgradē*

kùćē – *isprèd kućē*

Prenošenje objašnjava i inventar i distribuciju novoštokavskih akcenata. Pretpostavlja se da je do pomjeranja silaznih akcenata prvo došlo u govorima Hercegovine. Rezultat koji danas imamo jeste novoštokavska akcentuacija sa četiri akcenta. Akcenat je relativno slobodan, jer se može ostvariti u bilo kojem slogu riječi, osim u zadnjem. U različitim oblicima iste riječi može se pojaviti svaki od četiriju akcenata:

lònac (N *jd.*)

lònci (N *mn.*)

lónca (G *jd.*)

lònācā (G *mn.*)

6. Opisi novoštokavskih akcenata

Priroda akcenata može se određivati prema sluhu ispitivača, tj. akustički, i na osnovu podataka koje nam pružaju tehnička sredstva koja se upotrebljavaju u eksperimentalnoj fonetici. Mada je četveroakcenatski sistem karakteristika svih novoštokavskih varijeteta, stvarna distribucija akcenata u leksičkim i paradigmatiskim oblicima može znatno varirati.

Fonetske i fonološke karakteristike novoštokavskih akcenata, zbog složenosti situacije, bile su predmet neslaganja od samog početka njihovog proučavanja. Razloge tog neslaganja nalazimo u:

1. različitim interpretacijama oko primarnosti tona ili intenziteta i
2. različitim fonološkim analizama.

Razlika između „silaznih i uzlaznih“ akcenata zasnovana je na kretanju tona unutar akcentovanog sloga. Tonski odnos između akcentovanog sloga i sloga koji mu slijedi doprinosi, također, razlikovanju između ove dvije vrste akcenata.

U riječima s uzlaznim akcentima ovaj slog je mnogo viši nego slog koji slijedi iza silaznog akcenta. Obično se ovi unutar slogovni i međuslogovni

tonski odnosi javljaju zajedno. Uloga ovih činilaca zavisi od geografske regije i stvara složenu situaciju.

Najvažije fonološke činjenice na koje su ukazali istraživači jesu:

- za razlikovanje dvaju vrsta akcenata relevantan je i sljedeći slog
- broj distinktivnih prozodijskih obilježja ograničen je na dva (mjesto akcenta i kvantitet); prema tome, potrebna su dva znaka
- novoštokavski dijalekti svrstavaju naš jezik među jezike s tonskim akcentom, a ne s fonemskim tonom, i broj mogućih položaja akcenta u riječima jednak je broju slogova
- kulminativnu funkciju obavlja prvi slog s visokim tonom (slog koji nosi jednosložni inicijalni akcenat ili prvi slog dvosložnih akcenata). Distinktivnu funkciju vrši jednosložni akcenat (označava početak akcentovane riječi)

7. Raspodjela akcenata i dužina u standardnom bosanskom jeziku

Ograničenja u raspodjeli akcenta ovise i o vrsti akcenta:

1. silazni se akcenti javljaju u jednosložnim riječima ili u prvom slogu riječi: *pàs, lâđa*;
2. uzlazni akcenti ostvaruju se u svakom slogu riječi, osim u posljednjem, ili u jednosložnim riječima: *vòda, lúka*.

Slijedi zaključak: jednosložne riječi mogu imati samo silazne akcente, a višesložne riječi silazne ili uzlazne akcente u prvom slogu i uzlazne u ostalim slogovima osim u posljednjem.

U standardnom bosanskom jeziku akcent je relativno pokretan. Pravila o distribuciji akcenta jesu:

1. silazni akcenti se nalaze samo na prvom slogu riječi. Iz toga slijedi da jednosložne riječi mogu imati samo silazne akcente (*sàn, pàs*);
2. uzlazni akcenti mogu stajati na svakom slogu riječi, osim na zadnjem. Višesložne riječi mogu imati svaki akcent na prvom slogu, a na srednjem slogu samo uzlazne;
3. polusložnice najčešće imaju dva akcenta;
4. neakcentovana dužina ostvaruje se uvijek poslije akcenta i naziva se postakcenatskom dužinom; osnovna joj je služba razlikovanje gramatičkih značenja.

Stalne dužine pojavljuju se na:

- nastavku genitiva množine kod imenica, pridjeva i promjenljivih brojeva

- nastavku genitiva jednine imenica na *-a*, te kod zamjenica i pridjeva
- nastavku *-om* u instrumentalu jednine imenica na *-a*
- svim nastavcima određenog vida pridjeva
- svim nastavcima za prezent
- nastavku glagolskog priloga sadašnjeg
- nastavku glagolskog priloga prošlog
- nastavcima komparativa i superlativa pridjeva

O raspodjeli akcenata i dužina u standardnom bosanskom jeziku ukratko se može reći sljedeće:

- jednosložne naglašene riječi mogu imati samo silazni akcent, dugi ili kratki
- višesložne riječi mogu imati bilo koji od četiri književna akcenta na prvome slogu, dok na unutarnjim slogovima višesložne riječi može stajati samo uzlazni akcent

Pravila upotrebe akcenta bosanskoga standardnog jezika mogu se izraziti i na drugi način (po kriteriju samoga akcenta, njegove intonacije i dužine, kao i nenaglašenih dužina):

- silazni akcenti stoje samo na prvome slogu
- uzlazni akcenti mogu stajati na svakom slogu, osim na posljednjem
- dugi slogovi mogu biti pod akcentom ili iza akcenta, ne mogu biti ispred akcenta
- jednosložne riječi imaju samo silazne akcente

Po pravilu, jedna riječ ima jedan akcent, a samo u iznimnim slučajevima može imati dva akcenta (ali nikad više od dva). Takav dvostruki akcent javlja se u složenicama.

Osim slučajeva javljanja dvaju akcenta u jednoj riječi, u bosanskome jeziku katkad će se javiti i oblici riječi sa dvije moguće vrste akcenata (akcenatski dubleti). Te dublete imamo npr. u oblicima jednine ličnih zamjenica za sva tri roda: *tèbe / tèbē*, u oblicima infinitiva: *vúći / vûći* i sl.

U dvosložnoj zamjeni jata pojavljuju se dvije vrste akcenata:

- kratki silazni akcent na prvom slogu: *sijeno, vjèjek*
- kratki uzlazni akcent na unutarnjem slogu (u drugom i trećem obično): *mlijèko, bijèlo*

Kad proklitike stoje ispred riječi sa silaznim akcentom, one u bosanskom jeziku privlače na sebe taj akcent, pri čemu akcent ostaje isti, silazni (staro prenošenje – *ù grād, nà brdo*), ili postaje uzlazni (novo prenošenje – *zà knjigu, izà kućē*). Oba ova načina karakteristična su za bosanski jezik i njegove dijalekte, naročito drugo prenošenje.

U ovom radu pridržavat ćemo se podjele vrsta riječi iz *Gramatike bosanskoga jezika* Dž. Jahića, S. Halilovića, I. Palića (uzvici nemaju ograničenja u mjestu akcenta niti akcenatske ustaljenosti; zbog tih osobina nismo ih ni uzimali kao jedinice obrade). Tipologija akcenta u ovom radu izvedena je u skladu sa postupkom S. Vukušić, I. Zoričić i M. Grasseli-Vukušić u *Velikoj hrvatskoj gramatici*: NHJ, Zagreb, 2007.

II. Akcentat pojedinih vrsta riječi

1. Akcent imenica

1.1. Akcent imenica a-vrste

1.1.1. Imenice muškog roda

1.1.1.1. Imenice muškog roda s -ø u Njd.

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *bólničār* (RBJ 81), *národ* (RBJ 720), *prózor* (GBJ 197).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 198):

	Jednina	Množina
N	prózor	prózori
G	prózora	prózōrā
D	prózoru	prózorima
A	prózor	prózore
V	prózore	prózori
I	prózorom	prózorima
L	prózoru	prózorima

U imenicâ *bólničār*, *zápisnĭk* i sl. i akcent i dužina ostaju u svim padežima jednine i množine. (RBJ 81, 1496; NHJ 34-37)

Dugouzlazni na drugom slogu: *Bosánac* (RBJ 84), *gubítak* (RBJ 344), *podnáslov* (RBJ 923).

Imenica *Bosánac* u vokativu jednine ima kratkosilazni akcent na prvom slogu: *Bòsānāče*. Genitiv množine je dvojak: *Bòsānācā* / *Bosānācā* (RBJ 84) ili trojak: *Bosānācā* / *Bòsānācā* / *Bosānācā* (NHJ 38).

Imenice tipa: *gubítak*, *podnáslov*... imaju dugouzlazni akcent u svim padežima jednine i množine.

Dugouzlazni na trećem slogu: *Dalmatínac* (RBJ 156), *gradonáčelník* (RBJ 332), *proturázlog* (RBJ 1081). U imenica *gradonáčelník*, *proturázlog* i akcent i dužina ostaju u svim padežima jednine i množine. (RBJ 332, 1081; NHJ 38) U vokativu jednine imenica *Dalmatínac* ima kratkosilazni akcent na prvom slogu: *Dǎlmatínče*. Genitiv množine je dvojak *Dalmàtînācā* i *Dalmatínācā* (RBJ 156) ili trojak: *Dalmatínācā*, *Dalmàtînācā* i *Dalmatînācā* (NHJ 39).

Dugouzlazni na četvrtom slogu: *amfiteátar* (RBJ 17), *kamenorézac* (RBJ 484), *prestolonásljedník* (RBJ 1023). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

U imenica tipa *prestolonásljedník* dugouzlazni akcent na četvrtom slogu i dužina na posljednjem slogu dolaze u svim padežima. (RBJ 1023; NHJ 40)

Dugouzlazni na petom slogu: *intelektuálac* (RBJ 393), *vegetarijánac* (RBJ 1425). Genitiv množine ovih imenica javlja se u naporednim oblicima: *intelektùālācā* / *intelektuālācā*, *vegetarijānācā* / *vegetarijānācā* (RBJ 393, 1425). U vokativu jednine, pored oblika *vegetarijānče*, može se javiti i oblik sa neprenesenim akcentom *vegetarijānče*. (NHJ 40)

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *čitalac* / *čitatelj* (GBJ 203), *djelilac* / *djelitelj* (RBJ 195), *stvoritelj* (RBJ 1262). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 203):

	Jednina	Množina
N	čitalac	čitaoci
G	čitaoca	čitalācā
D	čitaocu	čitaocima
A	čitaoca	čitaoce
V	čitaoče	čitaoci
I	čitaocem	čitaocima
L	čitaocu	čitaocima

Imenice sa završetkom *-in* koje označavaju neko porijeklo gube u množini taj završetak. Tada se u množini duži i vokal pred obličkim nastavcima ako nije neposredno iza uzlaznih akcenata. Primjer: *òtočanin* / *òtočāni*. Ovo pravilo vrijedi i za ostale akcente: *Bròđanin* / *Bròđāni*, *Norvėžanin* / *Norvėžāni*, *Trāvničanin* / *Trāvničāni*. (GBJ 202) Dvosložne imenice tipa *òtac* u vokativu jednine imaju kratkosilazni akcent – *òče*; u genitivu množine mogu imati neistoslogovno duljenje akcenta u smislu stilističke konotacije: *otācā*.

Kratkouzlazni na drugom slogu: *dijalekt* (RBJ 182), *domaćin* (RBJ 212), *kukùruz* (RBJ 569).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *akadèmik* (RBJ 9), *fanatizam* (RBJ 281), *rukovòdilac* (GBJ 223). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 223):

	Jednina	Množina
N	rukovòdilac	rukovòdioci
G	rukovòdioca	rukovòdilacā
D	rukovòdiocu	rukovòdiocima
A	rukovòdioca	rukovòdioce
V	rukovòdioče	rukovòdioci
I	rukovòdiocem	rukovòdiocima
L	rukovòdiocu	rukovòdiocima

Riječi stranog porijekla sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu čuju se u hrvatskom standardu i s neprenesenim akcentom: *etimòlog* / *etimològ* (NHJ 45), *ideàlist* / *idealìst* (NHJ 45). U bosanskom je samo: *etimòlog*, *ideàlist(a)*. (RBJ 275, 378)

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *dijalektòlog* (RBJ 182), *eufemizam* (RBJ 276), *kućedomaćin* (RBJ 565). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine. Imenice koje imaju kratkouzlazni akcent na četvrtom slogu u hrvatskom standardu često se čuju sa neprenesenim akcentom: *ekspresionist* / *ekspresionìst* (NHJ 46); u bosanskom je samo: *ekspresionist*. (RBJ 264)

Kratkouzlazni na petom slogu: *impresionizam* (RBJ 386), *kolonijalizam* (RBJ 519), *mikroorganizam* (RBJ 650). U paradigmatskoj promjeni nema promjena akcenta.

c) Dugosilazni na prvom slogu: *ândeò* (GBJ 199), *mâjstor* (GBJ 200), *sûmpor* (RBJ 1267).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 199):

	Jednina	Množina
N	ândeò	ândeli
G	ândela	ândelā
D	ândelu	ândelima
A	ândela	ândeìle
V	ândeìle	ândeli

I	ândelom	ândelima
L	ândelu	ândelima

Akcentat ovih imenica rijetko se prenosi; ako se i prenosi, to je oslabljeno, kao u primjerima: *zà ândela, nà mājstora...*

U riječima stranog porijekla dugosilazni akcent može se naći i na nepočetnom slogu; međutim, treba napomenuti da su to rijetke pojave: *sòlstìcij / solstìcij* (RBJ 1227).

Imenica *pljûsak* (GBJ 126) u lokativu jednine javlja se u dva oblika: *pljûsku / pljûsku* (GBJ 220):

	Jednina	Množina
N	pljûsak	pljûsci / pljûskovi
G	pljûska	pljûsākā / pljûskōvā
D	pljûsku	pljûscima / pljûskovima
A	pljûsak	pljûske / pljûskove
V	pljûsku	pljûsci / pljûskovi
I	pljûskom	pljûscima / pljûskovima
L	pljûsku / pljûsku	pljûscima / pljûskovima

Naša građa pokazuje da u lokativu jednine preovladava oblik *pljûsku* (s dugosilaznim akcentom). U procentima:

A. *pljûsku* 90 %

B. *pljûsku* 8 %

C. *pljûsku* 2 %

Oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu zabilježen je samo u dva odsto slučajeva, pa ne možemo tvrditi da se javlja u standardnom bosanskom jeziku, ali ga nismo mogli zanemariti.

Imenica *prijatelj* u GBJ zabilježena je sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu, u NHJ sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *prijatelj* (NHJ 48). U RBJ naporedo je *prijatelj / prijatelj* (RBJ 1036).

U genitivu množine javljaju se naporedni oblici *prijateljā / prijateljā* (GBJ 221):

	Jednina	Množina
N	prijatelj	prijatelji
G	prijatelja	prijateljā / prijateljā
D	prijatelju	prijateljima / prjateljima
A	prijatelja	prijatelje
V	prijatelju	prijatelji
I	prijateljom	prijateljima / prjateljima
L	prijatelju	prijateljima / prjateljima

Naša građa pokazuje da od svih sto ispitanika imamo kratkouzlazni akcent u genitivu množine: *prijateljā*. Primjeri sa dugouzlaznim akcentom na trećem slogu nisu zabilježeni.

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *bràtić* (RBJ 88), *nèuspjeh* (RBJ 762), *sàn* (GBJ 126).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 126):

	Jednina	Množina
N	sàn	snõvi / snĩ
G	snā	snõvā
D	snù	snõvima / snĩma
A	sàn	snõve / snè
V	snù / snè	snõvi / snĩ
I	snòm	snõvima / snĩma
L	snù	snõvima / snĩma

U imenica sa položajnim duljenjem, odnosno kada se dulji vokal ispred suglasničkog skupa u kojem je prvi glas sonant, iza akcenta javlja se dužina u svim padežima osim nominativa jednine: *gmĩzavac* / *gmĩzāvca* (RBJ 321). Ukoliko su to dvosložne imenice, umjesto dužine imamo duljenje naglašenog sloga, kao u primjeru *stàrac* / *stārca* (GBJ 197).

Kratkosilazni akcent može biti i na nepočetnom slogu u imenima i riječima stranog porijekla: *dirigènt* / *dirigènt* (RJB 188), *poljoprìvrednìk* / *poljoprìvrednìk* (RJB 950)

Mali broj imenica ovoga skupa ima promjenu akcenta u lokativu jednine: *mjèsècu* / *mjesècu* (GBJ 219; RBJ 660), *pòglèdu* / *poglèdu* (NHJ 49).

Primjer (GBJ 219):

	Jednina	Množina
N	mjësëc	mjësëci
G	mjësëca	mjësëcī
D	mjësëcu	mjesëcima
A	mjësëc	mjësëce
V	mjësëče	mjësëci
I	mjësëcom	mjesëcima
L	mjësëcu / mjesëcu	mjesëcima

Naša građa pokazuje da u lokativu jednine preovladava oblik *mjësëcu* sa kratkosilaznim akcentom. U procentima:

A. *mjësëcu* 91 %

B. *mjesëcu* 9 %

Imenice sa kratkosilaznim akcentom koje imaju dugu množinu mogu se i kratiti, kao u primjerima: *göľubovi* / *göľubi* (GBJ 202), *ľišajevi* / *ľišaji* (GBJ 202), *păukovi* / *păuci* (GBJ 202).

Primjer (GBJ 202):

	Jednina	Množina
N	göľüb	göľubovi
G	göľüba	göľubövä / golubövä
D	göľübu	göľubovima / golubövima
A	göľüba	göľubove
V	göľübe	göľubovi
I	göľüboom	göľubovima / golubövima
L	göľübu	göľubovima / golubövima

Naša građa pokazuje da od svih sto ispitanika imamo kratkosilazni akcent u genitivu množine: *göľubövä*. Ovo može značiti da klasični akcenti tipa *golubövä* nisu više prisutni u standardnom bosanskom jeziku.

Identičnu situaciju imamo u dativu, instrumentalu i lokativu množine; od svih sto ispitanika bilježimo kratkosilazni akcent: *göľubovima*. Primjeri sa kratkouzlaznim akcentom *golubövima* nisu zabilježeni u našoj građi.

Promjenljivi tipovi

a) S promjenom tona

Imenice sa kratkosilaznim akcentom tipa: *mòzak* (GBJ 41), *ràt* (RBJ 1118), *ròk* (RBJ 1155), *skùp* (RBJ 1206), *tòk* (RBJ 1335) u lokativu jednine i u svim padežima množine mijenjaju ton u kratkouzlazni akcent.

Primjer (GBJ 41):

	Jednina	Množina
N	mòzak	mòzgovi / mòzgovi
G	mòzga	mòzgōvā / mòzgōvā
D	mòzgu	mòzgovima / mòzgovima
A	mòzak	mòzgove / mòzgove
V	mòzgu	mòzgovi / mòzgovi
I	mòzgom	mòzgovima / mòzgovima
L	mòzgu / mòzgu	mòzgovima / mòzgovima

Ova promjena je dosljednija u lokativu množine nego u lokativu jednine, ustaljeno je: *mòzgovi*, *ràtovi*, ali i: *u mòzgu* / *u mòzgu*. (NHJ 5)

Kratkosilazni akcent u nominativu i vokativu jednine imenica: *kònj* (GBJ 215; RBJ 533), *kròv* (RBJ 558), *ròv* (RBJ 1158), *slòg* (RBJ 1213), *zglòb* (RBJ 1521) u svim ostalim padežima mijenja ton u kratkouzlazni akcent.

Primjer (GBJ 215; RBJ 533):

	Jednina	Množina
N	kònj	kònji
G	kònja	kónjā
D	kònju	kònjima
A	kònja	kònje
V	kònju	kònji
I	kònjem	kònjima
L	kònju	kònjima

Dugosilazni akcent je samo u nominativu, akuzativu i vokativu jednine imenica: *krâlj* (GBJ 216), *pânj* (GBJ 198), *pût* (GBJ 216), *stûp* (RBJ 1261), *vrâč* (RBJ 1451); u svim ostalim padežima mijenja ton u dugouzlazni akcent.

Primjer (GBJ 216):

	Jednina	Množina
N	krāl̄j	krāl̄jevi
G	krāl̄ja	krāl̄jēvā
D	krāl̄ju	krāl̄jevima
A	krāl̄ja	krāl̄jeve
V	krāl̄ju	krāl̄jevi
I	krāl̄jem	krāl̄jevima
L	krāl̄ju	krāl̄jevima

Primjer (GBJ 198):

	Jednina	Množina
N	pānj	pānjevi
G	pānja	pānjēvā
D	pānju	pānjevima
A	pānj	pānjeve
V	pānju	pānjevi
I	pānjem	pānjevima
L	pānju	pānjevima

Ukoliko ove imenice imaju i kratku i dugu množinu, u dugoj množini akcent može biti ili dugouzlazni ili kratkouzlazni.

Primjer (GBJ 216):

	Jednina	Množina
N	pūt	pútevi / pútovi / púti
G	púta	pútēvā / pútōvā / pútā
D	pútu	pútevima / pútovima / pútima
A	pūt	púteve / pútove / púte
V	púte	pútevi / pútovi / púti
I	pútem / pútom	pútevima / pútovima / pútima
L	pútu	pútevima / pútovima / pútima

Primjer (NHJ 52):

	Jednina	Množina
N	stúp	stúpi / stúpovi / stùpovi
G	stúpa	stúpā / stúpōvā / stùpōvā
D	stúpa	stúpima / stúpovima / stùpovima
A	stúp	stúpe / stúpove / stùpove
V	stúpe	stúpi / stúpovi / stùpovi
I	stúpu	stúpima / stúpovima / stùpovima
L	stúpom	stúpima/ stúpovima / stùpovima

Imenica *cřv* u dativu, instrumentalu i lokativu množine javlja se u dva naporedna oblika: sa kratkouzlaznim i sa dugouzlaznim akcentom. Tako je zabilježena u GBJ (216):

	Jednina	Množina
N	cřv	cřvi
G	cřva	cřvā
D	cřvu	cřvima / cřvima
A	cřva	cřve
V	cřve	cřvi
I	cřvom	cřvima / cřvima
L	cřvu	cřvima / cřvima

Naša građa pokazuje da je oblik *cřvima* dvostruko češći negoli oblik s kratkouzlaznim akcentom. U procentima:

A. *cřvima* 68 %

B. *cřvima* 32 %

Dugosilazni akcent je samo u nominativu (i akuzativu) jednine imenica: *gòst* – *gòst* (GBJ 216; RBJ 328), *mòst* (RBJ 672), *ròd* (RBJ 1153), *sòk* (RBJ 1226), *znòj* (RBJ 1529); u svim je ostalim padežima jednine, osim lokativa, kratkosilazni ili kratkouzlazni akcent. U lokativu jednine je kratkouzlazni akcent.

Primjer (GBJ 216):

	Jednina	Množina
N	gôst	gösti
G	gösta	göstijü / göstâ / göstî
D	göstu	göstima
A	gösta	göste
V	göste	gösti
I	göstom	göstima
L	göstu	göstima

Imenica *lòvac* u GBJ (219) zabilježena je sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu u nominativu jednine:

	Jednina	Množina
N	lòvac	lòvci / lóvci
G	lòvca / lóvca	lovácâ / lõvácâ
D	lòvcu / lóvcu	lòvcima / lóvcima
A	lòvca / lóvca	lòvce / lóvce
V	lòvče / lõvče	lòvci / lóvci
I	lòvcem / lóvcem	lòvcima / lóvcima
L	lòvcu / lóvcu	lòvcima / lóvcima

RBJ u genitivu množine ima samo *lòvácâ* (603). U NHJ zabilježena je sa dugouzlaznim akcentom na prvom slogu *lòvac* u svim padežima jednine i množine, osim u vokativu jednine, u kojem dolazi do promjene akcenta u dugosilazni: *lòvče*.

Neslaganja u akcenatskim likovima imenice *lòvac / lóvac* razlog su da se u našem istraživanju posebno pozabavimo ovom imenicom. Obradili smo genitiv jednine, nominativ množine, genitiv množine i dativ, instrumental i lokativ množine.

Naša građa pokazuje da je u genitivu jednine oblik *lòvca* dvostruko češći negoli oblik sa kratkouzlaznim akcentom. U procentima:

A. *lòvca* 65 %

B. *lòvca* 35 %

U nominativu množine oblik *lòvci* sa kratkouzlaznim akcentom dvostruko je češći negoli oblik *lòvac*. U procentima:

A. *lòvci* 65 %

B. *lòvci* 35 %

U genitivu množine bilježimo čak četiri oblika ove imenice: *lòvācā / lovācā / lóvācā / lóvācā*. U procentima:

- A. *lòvācā* 53 %
- B. *lovācā* 13 %
- C. *lóvācā* 33 %
- D. *lóvācā* 1 %

U dativu, instrumentalu i lokativu množine oblici *lóvcima / lòvcima* gotovo su podjednake učestalosti, s tim da se oblik *lóvcima* sa dugouzla-znim akcentom ipak nešto češće bilježi od oblika *lòvcima* sa kratkouzla-znim akcentom.

U procentima:

- A. *lóvcima* 57 %
- B. *lòvcima* 43 %

b) S promjenom mjesta akcenta

Imenice sa kratkouzla-znim akcentom u nominativu (akuzativu) jedni-ne tipa: *mùdrac* (RBJ 679), *pòdlac* (RBJ 922), *svjèdok* (RBJ 1279), *žìvot* (GBJ 218) imaju promjenu mjesta akcenta na slijedeći slog.

Primjer (GBJ 218):

	Jednina	Množina
N	žìvot / žìvot	žìvòti
G	žìvòta	žìvótā
D	žìvòtu	žìvòtima
A	žìvot / žìvot	žìvòte
V	žìvòte	žìvòti
I	žìvòtom	žìvòtima
L	žìvòtu	žìvòtima

Iz tabele se vidi da u vokativu jednine akcent ostaje na prvom slogu, odnosno da nema promjene mjesta akcenta, pa to i ne bilježimo kao tipološku odliku.

Dugouzla-zni akcent u genitivu množine je predvidljiv; imenice ovog tipa uvijek imaju dug posljednji i pretposljednji slog u tom padežu. (NHJ 30).

Isti tip promjene imaju i imenice stranoga porijekla koje u nominativu jednine imaju -ø nastavak: *bifē* (GBJ 219), *dòsjē* (RBJ 219), *kùpē* (GBJ 199), *nìvō* (GBJ 199), *sìžē* (GBJ 199).

Primjer (GBJ 219):

	Jednina	Množina
N	bifè	bifèi
G	bifèa	bifèā
D	bifèu	bifèima
A	bifè	bifèe
V	bifè	bifèi
I	bifèom	bifèima
L	bifèu	bifèima

c) S promjenom mjesta i trajanja akcenta

U imenica s kratkouzlaznim akcentom u nominativu i dužinom na sljedećem slogu tipa: *apàrāt* (RBJ 24), *gospòdār* (GBJ 222), *jùnāk* (RBJ 474), *naslònjāč* (RBJ 723) dolazi do promjene akcenta u dugouzlazni na mjestu dužine. U vokativu jednine je kratkosilazni akcent na prvom slogu:

	Jednina	Množina
N	jùnāk	junáci
G	junáka	junákā
D	junáku	junácima
A	junáka	junáke
V	jùnāče	junáci
I	junákom	junácima
L	junáku	junácima

Primjer (GBJ 222):

	Jednina	Množina
N	gospòdār	gospodári
G	gospodára	gospodārā
D	gospodáru	gospodárima
A	gospodára	gospodáre
V	gòspodáru / gòspodāre	gospodári
I	gospodárom / gospodárem	gospodárima
L	gospodáru	gospodárima

Iz navedenih primjera uočavamo: pravilo o promjeni mjesta i trajanju akcenta važi za sve imenice ovoga tipa bez obzira na kojem se slogu nalazi akcent.

1.1.1.2. Imenice muškog roda s -o i -e u Njd.

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom, drugom ili trećem slogu: *bijenále* (RBJ 65), *debéljko* (RBJ 162), *nestáško* (GBJ 759), *raščupánko* (GBJ 204), *razmažénko* (RBJ 1123), *újko* (RBJ 1374).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 204):

	Jednina	Množina
N	raščupánko	raščupánci
G	raščupánka	raščupánkā
D	raščupánku	raščupáncima
A	raščupánko	raščupánke
V	raščupánko	raščupánci
I	raščupánkom	raščupáncima
L	raščupánku	raščupáncima

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *àuto* (GBJ 204), *Kàiro* (GBJ 204), *kàkao* (RBJ 480), *Sòfoklo* (GBJ 204).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine, izuzev genitiva množine (GBJ 204):

	Jednina	Množina
N	àuto	àuti
G	àuta	ăütā
D	àutu	àutima
A	àuto	àute
V	àuto	àuti
I	àutom	àutima
L	àutu	àutima

Kratkouzlazni na drugom slogu: *flamìngo* (RBJ 291), *librèto* (RBJ 592), *rodèo* (NHJ 52).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *Ariòsto* (NHJ 58), *Politèo* (NHJ 58).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine. Treba naglasiti da imenice ovoga tipa nisu česte u našem jeziku; najčešće su to vlastita imena stranoga porijekla, kao što vidimo iz navedenih primjera.

- c) Dugosilazni na prvom slogu: *Kârlo* (GBJ 204), *râdio* (GBJ 204), *sôlo* (RBJ 1227).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 204):

	Jednina	Množina
N	râdio	râdiji
G	râdija	râdijâ
D	râdiju	râdijima
A	râdio	râdije
V	râdio	râdiji
I	râdijem / râdiom	râdijima
L	râdiju	râdijima

Dugosilazni akcent na nepočetnom slogu nije česta pojava u našem jeziku. Ukoliko se i nađe, to su onda obično vlastita imena i riječi stranoga porijekla: *Antônio / Antônio, Milâno...*

(NHJ 58).

- a) Kratkosilazni na prvom slogu: *kôrzo* (GBJ 204), *mòto* (RBJ 673), *vâterpolo* (RBJ 1423). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 673):

	Jednina	Množina
N	mòto	mòti
G	mòta	mòtâ
D	mòtu	mòtima
A	mòto	mòte
V	mòto	mòti
I	mòtom	mòtima
L	mòtu	mòtima

Kratkosilazni akcent na nepočetnom slogu nije česta pojava u bosanskom jeziku: *Bornèo* (NHJ 59), *fijâsko / fijâsko* (RBJ 286).

1.1.2. Imenice srednjeg roda

1.1.2.1. Imenice srednjeg roda s -o i -e u Njd. (jednakosložne imenice)

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *článstvo* (RBJ 142), *násělje* (GBJ 226), *šétalište* (RBJ 1291). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 226):

	Jednina	Množina
N	násělje	násělja
G	násělja	násěljä
D	násělju	násěljima
A	násělje	násělja
V	násělje	násělja
I	násěljem	násěljima
L	násělju	násěljima

Dugouzlazni na drugom slogu: *imánje* (RBJ 383), *rasúlo* (RBJ 1116), *zanímānje* (RBJ 1492).

Primjer (GBJ 226):

	Jednina	Množina
N	rasúlo	rasúla
G	rasúla	rasúlā
D	rasúlu	rasúlima
A	rasúlo	rasúla
V	rasúlo	rasúla
I	rasúlom	rasúlima
L	rasúlu	rasúlima

Dugouzlazni na trećem slogu: *blagostánje* (RBJ 73), *ministárstvo* (RBJ 653), *uzbuđenje* (RBJ 1081). Imenicu *ministárstvo* imamo i sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu: *ministàrstvo* (RBJ 653).

Dugouzlazni na četvrtom slogu: *građevinárstvo* (RBJ 333), *veleposlánstvo* (RBJ 1426).

Genitiv množine imenica koje imaju dugouzlazni akcent na slogu prije nastavka *-stvo* / *-štvo* javlja se u naporednim oblicima: *veleposlánstvā* / *velepòslānštāvā* / *veleposlānštāvā* (RBJ 1426).

Dugouzlazni na petom slogu: *bibliotekárstvo* (RBJ 64), *nerazumijévānje* (RBJ 756), *samopouzđanje* (RBJ 1171), *samozavarāvānje* (RBJ 1172).

- b) *Kratkouzlazni na prvom slogu: sèlo* (GBJ 206), *kāmēnje* (RBJ 195), *òbrazovānje* (RBJ 1262). Primjer (GBJ 206):

	Jednina	Množina
N	sèlo	sèla
G	sèla	sèlā / sèlā
D	sèlu	sèlima
A	sèlo	sèla
V	sèlo	sèla
I	sèlom	sèlima
L	sèlu	sèlima

Dvosložne imenice iz ove skupine mijenjaju u genitivu množine kratkouzlazni akcent u dugouzlazni: *sèlo* – *sèlā*. Bilježimo primjere i sa dugosilaznim akcentom u genitivu množine: *sèlo* – *sèlā* (GBJ 206), kao i promjenu kratkouzlaznog akcenta u kratkosilazni u množini ovih imenica, što se vidi iz primjera u tabeli (GBJ 206).

Kod imenica tipa *òbrazovānje* akcent i dužina ostaju u svim padežima jednine i množine.

Kratkouzlazni na drugom slogu: *ogledalo* (RBJ 812), *rumènilo* (RBJ 1161), *višèglāsje* (RBJ 1438), *zelènilo* (RBJ 1519).

Kod složenica tipa *višèglāsje*, ali i složenica sa spojnikom *-o-*, izražena je tendencija pomicanja akcenta na početak riječi: *višèglāsje* / *višèglāsje* (RBJ 1438).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *brodogradilište* (RBJ 92), *neobàzirānje* (RBJ 747), *ribogòjilište* (RBJ 1149). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *jezikoznānstvo* (RBJ 471) *računovòdstvo* (RBJ 1099). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

- c) *Dugosilazni na prvom slogu: blāgo* (RBJ 72), *cārstvo* (RBJ 104), *môre* (GBJ 223).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 223):

	Jednina	Množina
N	môre	môra
G	môra	môrâ
D	môru	môrima
A	môre	môra
V	môre	môra
I	môrem	môrima
L	môru	môrima

Imenice ovoga tipa sa dužinom su po predvidljivim i općim pravilima: *mâjčinstvo* (RBJ 620), *pâmćenje* (RBJ 871), *vlâsništvo* (RBJ 1445).

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *blàto* (RBJ 73), *köplje* (GBJ 225), *vřhnje* (RBJ 1455).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 225):

	Jednina	Množina
N	köplje	köplja
G	köplja	köpäljâ
D	köplju	köpljima
A	köplje	köplja
V	köplje	köplja
I	köpljem	köpljima
L	köplju	köpljima

Imenice ovoga tipa sa dužinom su po predvidljivim i općim pravilima: *ïmenovânje* (RBJ 384), *mâterinstvo* (RBJ 634), *plêtivo* (RBJ 910).

Promjenljivi tipovi:

a) S promjenom tona:

Imenice sa kratkosilaznim akcentom tipa: *ðko* (RBJ 817), *ùho* (GBJ 225) u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu množine mijenjaju ton u kratkouslazni akcent.

Primjer (GBJ 225):

	Jednina	Množina
N	ùho	ùši (<i>i-vrsta</i>)
G	ùha	ùšijū
D	ùhu	ùšima
A	ùho	ùši
V	ùho	ùši
I	ùhom	ùšima
L	ùhu	ùšima

Kratkosilazni akcent je u svim padežima jednine imenica: *břdo* (RBJ 89), *mjesto* (GBJ 223), *zvřno* (RBJ 1534), a u množini može mijenjati ton u kratkouzlazni akcent; genitiv množine dulji se po općim pravilima.

Primjer (GBJ 223):

	Jednina	Množina
N	mjesto	mjēsta
G	mjēsta	mjēstā / mjēstā
D	mjēstu	mjēstima / mjēstima
A	mjesto	mjēsta
V	mjesto	mjēsta
I	mjestom	mjēstima / mjēstima
L	mjēstu	mjēstima / mjēstima

b) S promjenom mjesta i trajanja akcenta:

Imenice s kratkosilaznim akcentom u nominativu tipa *jězero* (RBJ 470) u množini mijenjaju akcent u kratkouzlazni i on dolazi na drugi slog.

Primjer (RBJ 470):

	Jednina	Množina
N	jězero	jezèra
G	jězera	jezérā
D	jězeru	jezèrima
A	jězero	jezèra
V	jězero	jezèra
I	jězerom	jezèrima
L	jězeru	jezèrima

1.1.2.2. Imenice srednjeg roda s -o u Njd. (nejednakosložne imenice)

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *jáje* (GBJ 224), *júne* (GBJ 207), *úže* (GBJ 205).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 207):

	Jednina	Množina
N	úže	úžeta
G	úžeta	úžētā
D	úžetu	úžetima
A	úže	úžeta
V	úže	úžeta
I	úžetom	úžetima
L	úžetu	úžetima

Imenica *úže* u množini se javlja i kao zbirna imenica *úžād*. U ovaj tip imenica ide i imenica *pódnē* (GBJ 207), koja se od navedenih imenica razlikuje po obrascu promjene.

Primjer (GBJ 207) / (RBJ 923):

	Jednina	Množina
N	pódnē / pódne	póднева / pódnevi
G	póднева	pódnēvā
D	póдневу	póднеvima
A	pódnē / pódne	póднева / pódneve
V	pódnē / pódne	póднева / pódnevi
I	póдневом	póднеvima
L	póдневу	póднеvima

Dugouzlazni na drugom slogu: *jedínče* (RBJ 463), *služínče* / *slùžínče* (RBJ 1215), *živínče* (RBJ 1543).

Dugouzlazni na trećem slogu: *Afrikánče* (NHJ 69), *nevinášče* (RBJ 764).

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *djètešce* (RBJ 196), *mòmče* (RBJ 668), *ùnuče* (GBJ 225).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 225):

	Jednina	Množina
N	ùnuče	---
G	ùnučeta	---
D	ùnučetu	---
A	ùnuče	---
V	ùnuče	---
I	ùnučetom	---
L	ùnučetu	---

Kratkouzlazni na drugom slogu: *nedònošče* (RBJ 738), *praùnuče* (RBJ 996), *siròče* (RBJ 1194).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *mrtvoròđēnče* (RBJ 677), *prvoròđēnče* (RBJ 1088).

c) Dugosilazni na prvom slogu: *čâvče* (NHJ 70).

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *güşče* (RBJ 348), *jànje* (GBJ 224), *tâne* (RBJ 1317).

Primjer (GBJ 224):

	Jednina	Množina
N	jànje	---
G	jànjeta	---
D	jànjetu	---
A	jànje	---
V	jànje	---
I	jànjetom	---
L	jànjetu	---

Promjenljivi tipovi:

a) S promjenom trajanja:

Imenice sa dugouzlaznim akcentom tipa: *dijéte* (RBJ 184), *kljúse* (RBJ 511) mijenjaju akcent u kratkouzlazni u svim padežima jednine osim u akuzativu. U vokativu je kratkosilazni (RBJ 184).

	Jednina	Množina
N	dijéte	---
G	djèteta	---
D	djètetu	---
A	dijéte	---
V	dijete	---
I	djètetom	---
L	djètetu	---

b) S promjenom mjesta akcenta:

Imenice sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu u nominativu jednine tipa: *prèzime* / *prézime* (RBJ 1030 / GBJ 226) u množini imaju promjenu mjesta akcenta na treći slog:

	Jednina	Množina
N	prèzime	prezimèna
G	prèzimensa	preziménā
D	prèzimensu	prezimènima
A	prèzime	prezimèna
V	prèzime	prezimèna
I	prèzimenom	prezimènima
L	prèzimensu	prezimènima

c) S promjenom mjesta i tona akcenta:

Imenice s kratkosilaznim akcentom tipa: *ìme* (GBJ 207), *nèvrìjème* (RBJ 765), *ràme* (RBJ 1103), *sjème* (RBJ 1199), *tjème* (RBJ 1333) u množini mijenjaju akcent u kratkouzlazni koji dolazi na drugi slog.

Primjer (RBJ 1103 / GBJ 207):

	Jednina		Množina	
N	ìme	ràme	imèna	ramèna
G	ìmena	ràmena	iménā	raménā
D	ìmenu	ràmenu	imènima	ramènima
A	ìme	ràme	imèna	ramèna
V	ìme	ràme	imèna	ramèna
I	ìmenom	ràmenom	imènima	ramènima
L	ìmenu	ràmenu	imènima	ramènima

d) S promjenom mjesta, tona i trajanja akcenta:

Imenica *vrijème* (GBJ 226) / *vrijéme* (RBJ 1456) u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu mijenja akcent u kratkosilazni, a u množini dolazi kratkouzlazni akcent na drugi slog.

Primjer (GBJ 226):

	Jednina	Množina
N	vrijème	vremèna
G	vrèmena	vreménā
D	vrèmenu	vremènima
A	vrijème	vremèna
V	vrijème	vremèna
I	vrèmenom	vremènima
L	vrèmenu	vremènima

1.2. Akcenat imenica e-vrste

Nepromjenljivi tipovi:

a) Dugouzlazni na prvom slogu: *nágodba* (RBJ 698), *záklětva* (RBJ 1480), *zápisničārka* (GBJ 232).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 232):

	Jednina	Množina
N	zápisničārka	zápisničārke
G	zápisničārke	zápisničārki
D	zápisničārki	zápisničārka
A	zápisničārku	zápisničārke
V	zápisničārko	zápisničārke
I	zápisničārkom	zápisničārka
L	zápisničārki	zápisničārka

Imenice tipa: *lásta* (RBJ 584), *náda* (RBJ 690), *prúga* (RBJ 1087) imaju promjenu akcenta u vokativu jednine, ali to nije tipološka karakteristika pa ih je pravilnije navesti kao nepromjenljive tipove.

Imenica *bábō* (GBJ 233) sa dugouzlaznim akcentom na prvom slogu može u bosanskom jeziku imati promjenu i po *a-vrsti*, ali je češća promjena po *e-vrsti*. U instrumentalu jednine javlja se u dva naporedna oblika *bábōm* / *bábom*.

Primjer (GBJ 233):

	Jednina	Množina
N	bábo	babe
G	bábē / bába	bábā
D	bábi / bábu	bábama
A	bábu / bába	babe
V	bábo	babe
I	bábōm / bábom	bábama
L	bábi / bábu	bábama

Naša građa pokazuje da u instrumentalu jednine preovladava oblik *bábōm* sa dugouzlaznim akcentom. U procentima:

A. *bábōm* 94 %

B. *bábom* 6 %

Dvosložni hipokoristici tipa: *Mého*, *Ívo*, *Jóvo* (GBJ 208) sa dugouzlaznim akcentom na prvom slogu mogu u bosanskom jeziku imati promjenu i po *a-vrsti*, ali je češća promjena po *e-vrsti*.

U instrumentalu jednine javljaju se u dva naporedna oblika *Méhōm* / *Méhom* (GBJ 233).

	Jednina	Množina
N	Mého	(Méhe)
G	Méhē / Méha	(Méhā)
D	Méhi / Méhu	(Méhama)
A	Méhu / Méha	(Méhe)
V	Mého	(Méhe)
I	Méhōm / Méhom	(Méhama)
L	Méhi / Méhu	(Méhama)

Naša građa pokazuje da u instrumentalu jednine preovladava oblik *Méhōm* sa dugouzlaznim akcentom. U procentima:

A. *Méhōm* 92 %

B. *Méhom* 8 %

Vidimo da je u našoj građi u dvosložnih imenica sa dugouzlaznim akcentom tipa *bábo* i *Mého* oblik sa dužinom deseterostruko češći i običniji od oblika bez dužine.

Dugouzlazni na drugom slogu: *daróvница* (RBJ 159), *koléga* (GBJ 233), *Norvéžānka* (RBJ 774).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 233):

	Jednina	Množina
N	koléga	kolége
G	kolégē	kolégā
D	kolégi	kolégama
A	kolégu	kolége
V	koléga	kolége
I	kolégōm	kolégama
L	kolégi	kolégama

Dugouzlazni na trećem slogu: *afirmácija* (RBJ 5), *Banjalúčānka* (RBJ 48), *inspirácija* (RBJ 392).

Dugouzlazni na četvrtom slogu: *alimentácija* (RBJ 14), *komunikácija* (RBJ 525), *organizácija* (RBJ 837). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Dugouzlazni na petom slogu: *generalizácija* (RBJ 308), *kategorizácija* (RBJ 494), *sistematizácija* (RBJ 1196).

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *bilješka* (GBJ 231), *dòmovina* (RBJ 214), *jāstučnica* (RBJ 459). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 231) :

	Jednina	Množina
N	bilješka	bilješke
G	bilješkē	bilježākā / bilješkī
D	bilješci	bilješkama
A	bilješku	bilješke
V	bilješko	bilješke
I	bilješkōm	bilješkama
L	bilješci	bilješkama

Imenice sa dužinom tipa: *djevōjka* (GBJ 230), *mùzičārka* (RBJ 684), *tāmničārka* (RBJ 1316) ne mijenjaju akcent, a dužina ostaje na istom slogu u svim padežima jednine i množine (GBJ 230):

	Jednina	Množina
N	djèvòjka	dèvòjke
G	djèvòjkē	djèvojākā
D	djèvòjci	djèvòjkama
A	djèvòjku	djèvòjke
V	djèvòjko	djèvòjke
I	djèvòjkōm	djèvòjkama
L	djèvòjci	djèvòjkama

Kratkouzlazni na drugom slogu: *barùština* (RBJ 50), *dobričina* (RBJ 200), *indùstrija* (RBJ 388).

Imenice tipa: *ljepòta* (GBJ 230), *planìna* (RBJ 906), *sramòta* (RBJ 1237) u akuzativu i vokativu jednine bilježimo i sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu.

Primjer (GBJ 230):

	Jednina	Množina
N	ljepòta	ljepòte
G	ljepòtē	ljepótā
D	ljepòti	ljepòtama
A	ljepòtu / ljèpotu	ljepòte
V	ljèpoto / ljepòto	ljepòte
I	ljepòtōm	ljepòtama
L	ljepòti	ljepòtama

Naša građa pokazuje da u akuzativu jednine od svih sto ispitanika imamo kratkouzlazni akcent na drugom slogu: *ljepòtu*. Primjeri sa kratkosilaznim akcentom *ljèpotu* nisu zabilježeni.

Kratkouzlazni na trećem slogu: *biogràfija* (RBJ 9), *matemàtičārka* (RBJ 633), *prijatèljica* (RBJ 1036). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 1036):

	Jednina	Množina
N	prijateljica	prijateljice
G	prijateljicē	prijateljicā
D	prijateljici	prijateljicama
A	prijateljicu	prijateljice
V	prijateljice	prijateljice
I	prijateljicōm	prijateljicama
L	prijateljici	prijateljicama

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *autonòmija* (RBJ 37), *intelektuālka* (RBJ 393), *terminològija* (RBJ 1326). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Kratkouzlazni na petom slogu: *aerodinàmika* (RBJ 5), *jedanaestèrica* (RBJ 462), *revolucìonārka* (RBJ 1147). U paradigmatskoj promjeni nema promjena akcenta.

- c) Dugosilazni na prvom slogu: *bīljka* (GBJ 43), *mājka* (GBJ 228), *prāvda* (RBJ 997).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 228):

	Jednina	Množina
N	mājka	mājke
G	mājke	mājki
D	mājci	mājkama
A	mājku	mājke
V	mājko	mājke
I	mājkoḿ	mājkama
L	mājci	mājkama

Akcent ovih imenica prenosi se oslabljeno: *ù mājke, pòd bīljku...*

- d) Kratkosilazni na prvom slogu: *gòdina* (RBJ 322), *jàbuka* (GBJ 230).
Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 230):

	Jednina	Množina
N	jàbuka	jàbuke
G	jàbukē	jàbūkā
D	jàbuci	jàbukama
A	jàbuku	jàbuke
V	jàbuko	jàbuke
I	jàbukōm	jàbukama
L	jàbuci	jàbukama

Akcentat ovih imenica prenosi se oslabljeno: *ù jagodi, pòd jabuku...*

Promjena kratkosilaznog u dugosilazni akcent u genitivu množine imenice *knjìga* (RBJ 511) predvidljiva je: *U imenica s genitivom množine na -ā uvijek su dugi posljednji i pretposljednji slog u tom padežu. Ako se kod takvih imenica na predzadnjem slogu nađe kratkouzlazni ili kratkosilazni akcent, on se dulji zadržavajući svoj ton (NHJ 30 / 55).*

Primjer (GBJ 227):

	Jednina	Množina
N	knjìga	knjìge
G	knjìgē	knjìgā
D	knjìzi	knjìgama
A	knjìgu	knjìge
V	knjìgo	knjìge
I	knjìgōm	knjìgama
L	knjìzi	knjìgama

Promjenljivi tipovi:

- a) S promjenom tona i (trajanja):

Imenice sa dugouzlaznim akcentom tipa: *dúša* (RBJ 241), *gláva* (RBJ 315), *rúka* (RBJ 1160) mijenjaju akcent u dugosilazni u dativu, akuzativu i vokativu jednine i u nominativu, akuzativu i vokativu množine.

Primjer (RBJ 315):

	Jednina	Množina
N	gláva	glàve
G	glávē	glávā
D	glāvi / glávi	glávama
A	glāvu	glàve
V	glāvo	glàve
I	glávōm	glávama
L	glāvi	glávama

Imenica *rúka* u genitivu množine dolazi u oblicima *rùkū* / *rúkā* (RBJ 1160) – analogija prema *nògū* (GBJ 228). Prenošenje akcenta ovih imenica je neoslabljeno: *ù glāvu*, *pòd rùku*, *zà dūšu*.

Imenice sa dugouzlaznim akcentom tipa: *grána* (RBJ 334), *slúga* (GBJ 228), *zvíjèzda* (RBJ 1533) / *zvíjèzda* (GBJ 230) mijenjaju akcent u dugosilazni u akuzativu i vokativu jednine te u nominativu, akuzativu i vokativu množine.

Primjer (RBJ 315):

	Jednina	Množina
N	grána	grâne
G	gránē	gránā
D	gráni	gránama / grànama
A	grānu	grâne
V	grāno	grâne
I	gránōm	gránama / grànama
L	gráni	gránama / grànama

U imenice *slúga* može izostati promjena u akuzativu jednine, a u genitivu množine je i *slúgā* / *slúgū* (GBJ 228):

	Jednina	Množina
N	slúga	slúge / slúge
G	slúgē	slúgā / slúgū
D	slúgi / slúzi	slúgama
A	slúgu	slúge / slúge
V	slúgo	slúge / slúge
I	slúgōm	slúgama
L	slúgi / slúzi	slúgama

U imenice *zvijézda* može u vokativu jednine biti i kratkosilazni akcent, a u množini nepromijenjen dugouzlazni akcent u svim padežima (RBJ 1533 / GBJ 230):

	Jednina	Množina
N	zvijézda / zvijèzda	zvijézde / zvijèzde
G	zvijézdē / zvijèzdē	zvijézdā / zvijèzdā
D	zvijézdi / zvijèzdi	zvijézdama / zvijèzdama
A	zvijézdu / zvijèzdu	zvijézde / zvijèzde
V	zvijézdu / zvijèzdo	zvijézde / zvijèzde
I	zvijézdōm / zvijèzdōm	zvijézdama / zvijèzdama
L	zvijézdi / zvijèzdi	zvijézdama / zvijèzdama

Prenošenje akcenta ovih imenica je neoslabljeno: *nà vòjsku, pòd zīmu*.

Imenice sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *gòra* (RBJ 325), *igla* (RBJ 379), *kòsa* (RBJ 528) mijenjaju akcent u kratkosilazni u akuzativu i vokativu jednine te u nominativu, akuzativu i vokativu množine.

Primjer (RBJ 325):

	Jednina	Množina
N	gòra	gòre
G	gòrē	górā
D	gòri	gòrama
A	gòru	gòre
V	gòro	gòre
I	gòrōm	gòrama
L	gòri	gòrama

Prenošenje akcenta ovih imenica je neoslabljeno: *ù goru, prèd zoru*.

Imenice sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *nòga* (GBJ 228), *vòda* (RBJ 1446), *zèmlja* (RBJ 1519) mijenjaju akcent u kratkosilazni u akuzativu i vokativu jednine te u nominativu, akuzativu i vokativu množine. U dativu jednine može doći do promjene, ali i ne mora: *nòzi / nòzi* (RBJ 772):

	Jednina	Množina
N	nòga	nòge
G	nògē	nògū / nógā
D	nòzi	nògama
A	nògu	nòge
V	nògo	nòge
I	nògōm	nògama
L	nòzi	nògama

Prenošenje akcenta ovih imenica je neoslabljeno: *pò vodu, ù zemlju, nà nogu*.

Imenica *djèca* (RBJ 194) ima kratkouzlazni akcent još u genitivu i instrumentalu, a u ostalim padežima mijenja akcent u kratkosilazni:

	Jednina	Množina
N	djèca	---
G	djècē	---
D	djèci	---
A	djècu	---
V	djèco	---
I	djècōm	---
L	djèci	---

1.3. Akcenat imenica i-vrste

Nepromjenljivi tipovi:

a) Dugouzlazni na prvom slogu: *ávet* (RBJ 38), *ljúbav* (RBJ 610), *náklonōst* (RBJ 704).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 610):

	Jednina	Množina
N	ljúbav	ljúbavi
G	ljúbavi	ljúbavī
D	ljúbavi	ljúbavima
A	ljúbav	ljúbavi
V	ljúbavi	ljúbavi
I	ljúbavi / ljúbavlju	ljúbavima
L	ljúbavi	ljúbavima

U ovoj skupini brojne su imenice na -ōst sa dužinom: *brójnōst* (RBJ 94), *rázličītōst* (RBJ 1025).

Dugouzlazni na drugom slogu: *budúcnōst* (RBJ 97), *neprírodnōst* (: neprírodan / nĕprirodan, RBJ 754), *obítelj* (RBJ 784), *zlonamjernōst* (RBJ 1526).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 784):

	Jednina	Množina
N	obítelj	obítelji
G	obítelji	obíteljī
D	obítelji	obíteljima
A	obítelj	obítelji
V	obítelji	obítelji
I	obítelju	obíteljima
L	obítelji	obíteljima

Dugouzlazni na trećem slogu: *djelotvórnōst* (RBJ 195), *jednostávnōst* (RBJ 466), *međuzávisnōst* (RBJ 640).

Imenice sa dugouzlaznim akcentom na trećem slogu i sa prefiksom *ne-* mogu se ostvariti i sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu: *neugódnōst* / *nĕugodnōst* (RBJ 761).

Dugouzlazni na četvrtom slogu: *državotvórnōst* (RBJ 236), *nacionálnōst* (RBJ 689), *originálnōst* (RBJ 838). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine, a dužina ostaje na -ōst.

Dugouzlazni na petom slogu: *asocijativnōst* (RBJ 32), *profesionálnōst* (RBJ 1061), *radioaktivnōst* (RBJ 1100).

b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *màrljivōst* (RBJ 630), *sàmrt* (RBJ 1173), *sàglasnōst* (RBJ 1167).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 1174):

	Jednina	Množina
N	sàmr̃t	sàmr̃ti
G	sàmr̃ti	sàmr̃ti
D	sàmr̃ti	sàmr̃tima
A	smart	sàmr̃ti
V	sàmr̃ti	sàmr̃ti
I	sàmr̃ti / sàmr̃ću	sàmr̃tima
L	sàmr̃ti	sàmr̃tima

Kratkouzlazni na drugom slogu: *daròvitòst* (RBJ 159), *valètnòst* (RBJ 1419), *zapòstavljènòst* (RBJ 1497). Imenica *valètnòst* sa kratkouzlaznim akcentom čuje se i sa kratkosilaznim *valètnòst* (RBJ 1419).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *kompetètnòst* (RBJ 523), *velikòdušnòst* (RBJ 1427). Imenica *kompetètnòst* sa kratkouzlaznim akcentom čuje se i sa kratkosilaznim *kompetètnòst* (RBJ 523) na istom slogu, a imenica *velikòdušnòst* čuje se i sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *vèlikodušnòst* (RBJ 1427).

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *bogobojàžljivòst* (RBJ 79), *istinoljubivòst* (RBJ 417), *nekompetètnòst* (RBJ 743). Imenica *nekompetètnòst* sa kratkouzlaznim akcentom čuje se i sa kratkosilaznim *nekompetètnòst* (RBJ 743) na istom slogu.

Kratkouzlazni na petom slogu: *insuficijètnòst* (: *insuficijètan* / *insuficijètan*, RBJ 393), *nezainterèsirànòst* (: *nezainterèsiràn*, RBJ 765).

Imenica *insuficijètnòst* sa kratkouzlaznim akcentom čuje se i sa kratkosilaznim *insuficijètnòst* (: *insufijètan*, RBJ 393) na istom slogu.

- c) Dugosilazni na prvom slogu: *skrûšenòst* (RBJ 1206), *smîrenòst* (RBJ 1218), *vèzànòst* (RBJ 1430). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (RBJ 1218):

	Jednina	Množina
N	smîrenòst	smîrenosti
G	smîrenosti	smîrenostī
D	smîrenosti	smîrenostima
A	smîrenòst	smîrenosti
V	smîrenosti	smîrenosti
I	smîrenosti /smîrenošću	smîrenostima
L	smîrenòst	smîrenostima

- d) Kratkosilazni na prvom slogu: *smřt* (RBJ 1221), *těčnōst* (RBJ 1320), *žālōst* (RBJ 1537).

U genitivu množine moguća je promjena kratkosilaznog akcenta u kratkouzlazni (RBJ 1221):

	Jednina	Množina
N	smřt	smřti
G	smřti	smřtī
D	smřti	smřtima
A	smřt	smřti
V	smřti	smřti
I	smřti/smřću	smřtima
L	smřti	smřtima

U ovu skupinu idu i imenice tipa: *pāmēt* (GBJ 234), *rādōst* (GBJ 234) sa promjenom akcenta u dugouzlazni / kratkouzlazni u lokativu jednine jer ta promjena nije obavezna.

Primjer (GBJ 234):

	Jednina	Množina
N	rādōst	rādosti
G	rādosti	rādostī / radōstī
D	rādosti	rādostima / radōstima
A	rādōst	rādosti
V	rādosti	rādosti
I	rādosti / rādošću	rādostima / radōstima
L	rādosti / radōsti	rādostima / radōstima

Neslaganja u gramatikama u bilježenju akcenta: *rādostima* / *radōstima* razlog su da se posebno pozabavimo ovom imenicom. Obradili smo dativ, instrumental i lokativ množine.

Naša građa pokazuje da je u dativu, instrumentalu i lokativu množine oblik *rādostima* neuporedivo češći negoli oblik sa kratkouzlaznim akcentom. U procentima:

- A. *rādostima* 96 %
 B. *radōstima* 2 %
 C. *rādōstīma* 2 %

Imenica *pàmēt* (GBJ 234) sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom u lokativu jednine javlja se u dva naporedna oblika: *pàmēti* / *pamēti*. U genitivu množine bilježimo oblike sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dugouzlaznim na drugom slogu *pàmēti* / *pamēti* (GBJ 234):

	Jednina	Množina
N	pàmēt	pàmēti
G	pàmēti	pàmēti / pamēti
D	pàmēti	pàmētima / pamētima
A	pàmēt	pàmēti
V	pàmēt	pàmēti
I	pàmēti / pàmēću	pàmētima / pamētima
L	pàmēti / pamēti	pàmētima / pamētima

Naša građa pokazuje da u lokativu jednine oblik *pamēti* prevladava u odnosu na oblik sa kratkosilaznim akcentom. U procentima:

A. *pamēti* 72 %

B. *pàmēti* 28 %

U genitivu množine bilježimo dva oblika ove imenice: *pàmēti* / *pamēti*. U procentima:

A. *pàmēti* 94 %

B. *pamēti* 6 %

Uočavamo da u genitivu množine potpuno prevladava oblik sa kratkosilaznim akcentom i dužinama na drugom i trećem slogu.

Imenica *zàpovijed* (GBJ 235) sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu u lokativu jednine javlja se u dva naporedna oblika: *zàpovijedi* / *zapovijèdi*. U genitivu množine bilježimo oblike sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i kratkouzlaznim na četvrtom slogu *zàpovijedi* / *zapovijèdi*, a u dativu, instrumentalu i lokativu množine naporedne oblike: *zàpovijedima* / *zapovijèdima* (GBJ 235):

	Jednina	Množina
N	zàpovijed	zàpovijedi
G	zàpovijedi	zàpovijedi / zapovijèdi
D	zàpovijedi	zàpovijedima / zapovijèdima
A	zàpovijed	zàpovijedi
V	zàpovijedi	zàpovijedi
I	zàpovijedi / zàpovijèdu	zàpovijedima / zapovijèdima
L	zàpovijedi / zapovijèdi	zàpovijedima / zapovijèdima

Naša građa pokazuje da od svih sto ispitanika imamo kratkosilazni akcent u lokativu jednine: *zǎpovijedi*. Identičnu situaciju imamo u genitivu množine, kao i u dativu, instrumentalu i lokativu množine; od svih sto ispitanika bilježimo kratkosilazni akcent: Gmn. *zǎpovijedi* / DILmn. *zǎpovijedima*. Primjeri sa kratkouzlaznim akcentom: Ljd. *zapovijedi* / Gmn. *zapovijedi* / DILmn. *zapovijedima* nisu zabilježeni u našoj građi.

Imenica *kòkòš* (GBJ 234) sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom na drugom slogu javlja se u dativu, instrumentalu i lokativu množine u dva naporedna oblika: *kòkošima* / *kokòšima*:

	Jednina	Množina
N	kòkòš	kòkoši
G	kòkoši	kokòši / kokòšijū
D	kòkoši	kòkošima / kokòšima
A	kòkòš	kòkoši
V	kòkoši	kòkoši
I	kòkoši / kòkošju	kòkošima / kokòšima
L	kòkoši	kòkošima / kokòšima

Naša građa pokazuje da se u dativu, instrumentalu i lokativu množine javljaju čak tri oblika ove imenice: *kòkošima* / *kokòšima* / *kòkòšima*. U procentima:

A. <i>kòkošima</i>	80 %
B. <i>kokòšima</i>	16 %
C. <i>kòkòšima</i>	4 %

Preovladava oblik *kòkošima* sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu, dok su oblici sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu i kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i dužinom na drugom slogu prisutni u znatno manjem procentu.

Promjenljivi tipovi:

a) S promjenom tona:

Imenice sa dugosilaznim akcentom tipa: *mîsao* (GBJ 235), *stvâr* (RBJ 1261), *vlâst* (RBJ 1445), u lokativu jednine i u genitivu, dativu, lokativu i instrumentalu množine mijenjaju ton u dugouzlazni akcent.

Primjeri (RBJ 1261) / (GBJ 235):

	Jednina	Množina
N	stvâr	stvâri
G	stvâri	stvârī
D	stvâri	stvârīma
A	stvâr	stvâri
V	stvâri	stvâri
I	stvâri / stvârju	stvârīma
L	stvâri	stvârīma

	Jednina	Množina
N	mīsao	mīsli
G	mīsli	mīslī
D	mīsli	mīslīma
A	mīsao	mīsli
V	mīsli	mīsli
I	mīsli / mīšlju	mīslīma
L	mīsli	mīslīma

b) S promjenom tona i trajanja akcenta:

Dugosilazni akcent je samo u nominativu (akuzativu) jednine imenica: *kćî* (GBJ 213), *nôć* (GBJ 233), *pêć* (RBJ 887), *zôb* (RBJ 1529), *žûč* / *žùč* (RBJ 1546); u svim ostalim padežima se mijenja, i to u kratkosilazni (u genitivu, dativu, vokativu i instrumentalu jednine i nominativu, akuzativu i vokativu množine) i kratkouzlazni (u genitivu, dativu i instrumentalu množine); dok u lokativu jednine imamo ili kratkosilazni (*kćèri*) ili kratkouzlazni (*nòći*).

Primjer (GBJ 213) / (GBJ 233):

	Jednina	Množina
N	kćî	kćèri
G	kćèri	kćèrī
D	kćèri	kćèrīma
A	kćêr	kćèri
V	kćèri	kćèri
I	kćèri	kćèrīma
L	kćèri	kćèrīma

	Jednina	Množina
N	nôć	nòći
G	nòći	nòći
D	nòći	nòćima
A	nôć	nòći
V	nòći	nòći
I	nòći / nòću	nòćima
L	nòći	nòćima

2. Akcenat pridjeva

2.1. Akcenat neodređenog pridjevskog vida

Neodređeni pridjevski vid ima ova akcenatska obilježja:

- u promjenjivom tipu akcenat se mijenja po rodovima;
- u deklinaciji ženski i srednji rod imaju iste akcente;
- vokativ je po zamjениčkoj promjeni u svih pridjeva koji imaju i određeni oblik, a u narodnoj pjesmi može biti i jednak nominativu: *mlâd junače*;
- u akuzativu jednine muškog roda dolazi akcent nominativa ili genitiva, a u drugim je padežima jednine i u množini, osim u vokativu, isti kao u ženskom i srednjem rodu.

Neodređeni i određeni vid pridjeva često se razlikuju i po vrsti akcenta (žúta / žútā) ili po njegovom mjestu (visòka / visokā).

Neodređeni pridjevski vid (GBJ 241 / RBJ 455):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jâk	jáko	jáka	jáki	jáka	jáke
G	jáka	jáka	jákē	jákīh	jákīh	jákīh
D	jáku	jáku	jákōj	jákīm(a)	jákīm(a)	jákīm(a)
A	= N ili G	jáko	jáku	jáke	jáka	jáke
V	---	---	---	---	---	---
I	jákīm	jákīm	jákōm	jákīm(a)	jákīm(a)	jákīm(a)
L	jáku	jáku	jákōj	jákīm(a)	jákīm(a)	jákīm(a)

2.2. Akcenat određenog pridjevskog vida

Određeni pridjevski vid ima ova akcenatska obilježja:

- akcenat se ne mijenja po rodovima ni u deklinaciji;
- akcenatske se razlike javljaju između određenog i neodređenog vida u nekoliko skupina pridjeva.

Određeni pridjevski vid (GBJ 241 / RBJ 455):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jāki	jāko	jākā	jāki	jākā	jākē
G	jākōg(a)	jākōg(a)	jākē	jākīh	jākīh	jākīh
D	jākōm(e)	jākōm(e)	jākōj	jākīm(a)	jākīm(a)	jākīm(a)
A	= N ili G	jākō	jākū	jāke	jākā	jākē
V	jāki	jākō	jākā	jākī	jākā	jākē
I	jākīm	jākīm	jākōm	jākīm(a)	jākīm(a)	jākīm(a)
L	jākōm(e)	jākōm(e)	jākōj	jākīm(a)	jākīm(a)	jākīm(a)

2.3. Akcenat komparativa i superlativa

Komparativ ima ova akcenatska obilježja:

- dvosložni pridjevi imaju u komparativu kratkosilazni akcent;
- trosložni i duži pridjevi imaju u komparativu kratkouzlazni akcent na trećem slogu od kraja;
- komparativ se mijenja kao određeni pridjevi i u deklinaciji nema akcenatskih promjena (GBJ 241 / RBJ 1245):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	stàrijī	stàrijē	stàrijā	stàrijī	stàrijā	stàrijē
G	stàrijēg(a)	stàrijēg(a)	stàrijē	stàrijīh	stàrijīh	stàrijīh
D	stàrijēm(u)	stàrijēm(u)	stàrijōj	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)
A	= N ili G	= N	stàrijū	stàrijē	stàrijā	stàrijē
V	stàrijī	stàrijē	stàrijā	stàrijī	stàrijā	stàrijē
I	stàrijīm	stàrijīm	stàrijōm	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)
L	stàrijēm(u)	stàrijēm(u)	stàrijōj	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)	stàrijīm(a)

Superlativ ima ova akcenatska obilježja:

- oblici superlativa mogu zadržati dva akcenta, dugosilazni ili kratkosilazni akcent na prefiksu, kao i akcent komparativa: *nājmīlostīvijī / nājmlōstīvijī* (GBJ 240);
- trosložni superlativi mogu, ali i ne moraju, zadržati akcent komparativa u drugom dijelu: *nājgōrī / nājgorī* (: *gōrī*, RBJ 326);
- superlativ se mijenja kao određeni pridjevi i u deklinaciji nema akcenatskih promjena (GBJ 241 / RBJ 1245):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	nājstārijī	nājstārijē	nājstārijā	nājstārijī	nājstārijā	nājstārijē
G	nājstārijēg(a)	nājstārijēg(a)	nājstārijē	nājstārijih	nājstārijih	nājstārijih
D	nājstārijēm(u)	nājstārijēm(u)	nājstārijōj	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)
A	= N ili G	= N	nājstārijū	nājstārijē	nājstārijā	nājstārijē
V	nājstārijī	nājstārijē	nājstārijā	nājstārijī	nājstārijā	nājstārijē
I	nājstārijīm	nājstārijīm	nājstārijōm	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)
L	nājstārijēm(u)	nājstārijēm(u)	nājstārijōj	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)	nājstārijīm(a)

2.4. Akcenatski tipovi pridjeva

2.4.1. Nepromjenljivi tipovi

- Dugouzlazni na prvom slogu: *blāžen / blāžen* (RBJ 73), *rāzbōjnički* (RBJ 1120), *zānosan* (RBJ 1492). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 73):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	blāžen	blāzeno	blāžena	blāženi	blāžena	blāžene
G	blāžena	blāžena	blāženē	blāženih	blāženih	blāženih
D	blāženu	blāženu	blāženōj	blāženīm(a)	blāženīm(a)	blāženīm(a)
A	= N ili G	= N	blāženu	blāžene	blāžena	blāžene
V	-	-	-	-	-	-
I	blāženīm	blāženīm	blāženōm	blāženīm(a)	blāženīm(a)	blāženīm(a)
L	blāženu	blāženu	blāženōj	blāženīm(a)	blāženīm(a)	blāženīm(a)

Određeni oblik (RBJ 73):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	bláženī	bláženō	bláženā	bláženī	bláženā	bláženē
G	bláženōg(a)	bláženōg(a)	bláženē	bláženih	bláženih	bláženih
D	bláženōm(e,u)	bláženōm(e,u)	bláženōj	bláženīm(a)	bláženīm(a)	bláženīm(a)
A	= N ili G	bláženō	bláženū	bláženē	bláženā	bláženē
V	bláženī	bláženō	bláženā	bláženī	bláženā	bláženē
I	bláženīm	bláženīm	bláženōm	bláženīm(a)	bláženīm(a)	bláženīm(a)
L	bláženōm(e,u)	bláženōm(e,u)	bláženōj	bláženīm(a)	bláženīm(a)	bláženīm(a)

U ovoj su skupini najbrojniji su pridjevi na *-ov*, *-ev*, *-in* i tvorenice sufixima na *-skī* koje imaju samo određeni oblik: *stričev*, *ékavskī*, *náčinskī*... (NHKJ 117).

Dugouzlazni na drugom slogu: *nepríličan* / *něpriličan* (RBJ 754), *neprírodan* / *něprirodan* (RBJ 754), *uzástopan* / *üzastopan* (RBJ 1410).

Dugouzlazni na trećem slogu: *dobronámjieran* (RBJ 201), *evolúcijskī* (RBJ 277), *trećerázredan* (RBJ 1344).

Dugouzlazni na četvrtom slogu: *akumulácijskī* / *äkumulaciōnī* (RBJ 11), *organizácijskī* / *örganizaciōnī* (RBJ 837), *sjeverozápadnī* / *sjeverozápadnī* (RBJ 1200).

Dugouzlazni na petom slogu: *ekskomunikácijskī* (: *ekskomunikácija*, RBJ 262), *rehabilitácijskī* (: *rehabilitácija*, RBJ 1140), *rekapitulácijskī* (: *rekapitulácija*, RBJ 1140).

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *čèstit* (RBJ 133), *pùtujūći* (RBJ 1096), *věčěrnji* (RBJ 1262). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 133):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čèstit	čèstito	čèstita	čèstiti	čèstita	čèstite
G	čèstita	čèstita	čèstitē	čèstitih	čèstitih	čèstitih
D	čèstitu	čèstitu	čèstitōj	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)
A	= N ili G	= N	čèstitu	čèstite	čèstita	čèstite
V	-	-	-	-	-	-
I	čèstitīm	čèstitīm	čèstitōm	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)
L	čèstitu	čèstitu	čèstitōj	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)	čèstitīm(a)

Određeni oblik (RBJ 133):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čestitī	čestitō	čestitā	čestitī	čestitā	čestitē
G	čestitōg(a)	čestitōg(a)	čestitē	čestitih	čestitih	čestitih
D	čestitōm(e,u)	čestitōm(e,u)	čestitōj	čestitīm(a)	čestitīm(a)	čestitīm(a)
A	= N ili G	čestitō	čestitū	čestitē	čestitā	čestitē
V	čestitī	čestitō	čestitā	čestitī	čestitā	čestitē
I	čestitīm	čestitīm	čestitōm	čestitīm(a)	čestitīm(a)	čestitīm(a)
L	čestitōm(e,u)	čestitōm(e,u)	čestitōj	čestitīm(a)	čestitīm(a)	čestitīm(a)

U ovoj su skupini najbrojniji pridjevi na *-ov*, *-ev*, *-in*, koji nemaju određeni oblik, i određeni na *-nī*, *-skī* i sl.: *alkohōlnī*, *pūtujūcī*, *ūmjetnikov...* (NHKJ 117)

Kratkouzlazni na drugom slogu: *neòbrazovān* (RBJ 747), *neùpūćen* (RBJ 762), *zanìmljiv* (RBJ 1492). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 1492) / (RBJ 1492):

	Jednina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	zanìmljiv	zanìmljivo	zanìmljiva
G	zanìmljiva	zanìmljiva	zanìmljivē
D	zanìmljivu	zanìmljivu	zanìmljivōj
A	= N ili G	zanìmljivo	zanìmljivu
V	-	-	-
I	zanìmljivīm	zanìmljivīm	zanìmljivōm
L	zanìmljivu	zanìmljivu	zanìmljivōj

		Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	zanìmljivì	zanìmljiva	zanìmljive	
G	zanìmljivih	zanìmljivih	zanìmljivih	
D	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	
A	zanìmljive	zanìmljiva	zanìmljive	
V	-	-	-	
I	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	
L	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	

Određeni oblik (RBJ 1492) / (RBJ 1492):

		Jednina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	zanìmljivì	zanìmljivō	zanìmljivā	
G	zanìmljivōg(a)	zanìmljivōg(a)	zanìmljivē	
D	zanìmljivōm(e,u)	zanìmljivōm(e,u)	zanìmljivōj	
A	= N ili G	zanìmljivō	zanìmljivū	
V	zanìmljivì	zanìmljivō	zanìmljivā	
I	zanìmljivim	zanìmljivim	zanìmljivōm	
L	zanìmljivōm(e,u)	zanìmljivōm(e,u)	zanìmljivōj	

		Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	zanìmljivì	zanìmljivā	zanìmljivē	
G	zanìmljivih	zanìmljivih	zanìmljivih	
D	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	
A	zanìmljivē	zanìmljivā	zanìmljivē	
V	zanìmljivì	zanìmljivā	zanìmljivē	
I	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	
L	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	zanìmljivim(a)	

U ovoj su skupini i duži pridjevi (trosložni, četverosložni i peterosložni) koji zadržavaju kratkouzlazni akcent na drugom slogu u deklinaciji. (NHKJ 117)

Neodređeni oblik:

m.   ž.   s.
siròmašan – siròmašna – siròmašno
bjelànčevinast – bjelànčevinasta – bjelànčevinasto

Određeni oblik:

m.   ž.   s.
siròmašnī – siròmašnā – siròmašnō
bjelànčevinastī – bjelànčevinastā – bjelànčevinastō
političkī – političkā – političkō
dijàlekatskī – dijàlekatskā – dijàlekatskō

Pridjevi sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu imaju težnju za stvaranjem kratkosilaznog akcenta na prvom slogu pa bilježimo primjere: *blagòtvoran / blāgotvōran* (RBJ 73), *blagòzvučan / blāgozvūčan* (RBJ 73), *lakòuman / lāhkoūman* (RBJ 581).

Pridjevi sa prefiksom *pra-* snažno privlače na sebe akcent pa u složenicama dolazi kratkosilazni akcent na prvom slogu umjesto kratkouzlaznog akcenta na drugom slogu: *prāhrvātskī / hr̄vātskī* (RBJ 582), *prāljudskī / ljūdskī* (RBJ 612), *prāslavēnskī / slāvēnskī* (RBJ 995).

Dio pridjeva sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu čuju se i sa prenesenim akcentom: *ambàsādorov / ambasādorov* (: *ambasādor*, RBJ 16), *apsòlventskī / apsolvēntskī* (: *apsolvènt*, RBJ 26).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *avijātičārskī* (RBJ 38), *uređivāčkī* (RBJ 1391), *veličānstven* (RBJ 1426). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 1426):

		Jednina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	veličānstven	veličānstveno	veličānstvena	
G	veličānstvena	veličānstvena	veličānstvenē	
D	veličānstvenu	veličānstvenu	veličānstvenōj	
A	= N ili G	veličānstveno	veličānstvenu	
V	-	-	-	
I	veličānstvenīm	veličānstvenīm	veličānstvenōm	
L	veličānstvenu	veličānstvenu	veličānstvenōj	

Množina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	veličanstveni	veličanstvena	veličanstvene
G	veličanstvenih	veličanstvenih	veličanstvenih
D	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)
A	veličanstvene	veličanstvena	veličanstvene
V	-	-	-
I	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)
L	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)

Određeni oblik (RBJ 1426):

Jednina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	veličanstveni	veličanstvenō	veličanstvenā
G	veličanstvenōg(a)	veličanstvenōg(a)	veličanstvenē
D	veličanstvenōm(e,u)	veličanstvenōm(e,u)	veličanstvenōj
A	= N ili G	veličanstvenō	veličanstvenū
V	veličanstveni	veličanstvenō	veličanstvenā
I	veličanstvenim	veličanstvenim	veličanstvenōm
L	veličanstvenōm(e,u)	veličanstvenōm(e,u)	veličanstvenōj

Množina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	veličanstveni	veličanstvenā	veličanstvenē
G	veličanstvenih	veličanstvenih	veličanstvenih
D	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)
A	veličanstvenē	veličanstvenā	veličanstvenē
V	veličanstveni	veličanstvenā	veličanstvenē
I	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)
L	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)	veličanstvenim(a)

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *čovjekoljubiv* (RBJ 143), *nedisciplinirān / nedisciplinovān* (RBJ 737), *neuobičajen* (RBJ 762). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 143):

Jednina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čovjekoljubiv	čovjekoljubivo	čovjekoljubiva
G	čovjekoljubiva	čovjekoljubiva	čovjekoljubive
D	čovjekoljubivu	čovjekoljubivu	čovjekoljubivōj
A	= N ili G	čovjekoljubivo	čovjekoljubivu
V	-	-	-
I	čovjekoljubivīm	čovjekoljubivīm	čovjekoljubivōm
L	čovjekoljubivu	čovjekoljubivu	čovjekoljubivōj

Množina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čovjekoljubivi	čovjekoljubiva	čovjekoljubive
G	čovjekoljubivih	čovjekoljubivih	čovjekoljubivih
D	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)
A	čovjekoljubive	čovjekoljubiva	čovjekoljubive
V	-	-	-
I	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)
L	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)

Određeni oblik (RBJ 143):

Jednina			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čovjekoljubivī	čovjekoljubivō	čovjekoljubivā
G	čovjekoljubivōg(a)	čovjekoljubivōg(a)	čovjekoljubivē
D	čovjekoljubivōm(e,u)	čovjekoljubivōm(e,u)	čovjekoljubivōj
A	= N ili G	čovjekoljubivō	čovjekoljubivū
V	čovjekoljubivī	čovjekoljubivō	čovjekoljubivā
I	čovjekoljubivīm	čovjekoljubivīm	čovjekoljubivōm
L	čovjekoljubivōm(e,u)	čovjekoljubivōm(e,u)	čovjekoljubivōj

		Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	čovjekoljubivī	čovjekoljubivā	čovjekoljubivē	
G	čovjekoljubivīh	čovjekoljubivīh	čovjekoljubivīh	
D	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	
A	čovjekoljubivē	čovjekoljubivā	čovjekoljubivē	
V	čovjekoljubivī	čovjekoljubivā	čovjekoljubivē	
I	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	
L	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	čovjekoljubivīm(a)	

Pridjevi sa kratkouzlaznim akcentom na četvrtom slogu čuju se i sa neprenesenim akcentom: *fotoamàtèrski / fotoamatèrskī* (RBJ 295).

Kratkouzlazni na petom slogu: *autobiògrafsķī* (RBJ 36), *imperijalističkī* (RBJ 385).

U paradigmatškoj promjeni nema promjena akcenta.

Neodređeni oblik:

m.   ž.   s.
nekoristoljubiv – nekoristoljubiva – nekoristoljubivo

Određeni oblik:

m.   ž.   s.
nekoristoljubivī – nekoristoljubivā – nekoristoljubivō

c) Dugosilazni na prvom slogu: *bôlan* (RBJ 82), *mâjčīnskī* (RBJ 621), *trâjan* (RBJ 1340).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine:

Neodređeni oblik (RBJ 1340):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	trâjan	trâjno	trâjna	trâjni	trâjna	trâjne
G	trâjna	trâjna	trâjnē	trâjnih	trâjnih	trâjnih
D	trâjnu	trâjnu	trâjnōj	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)
A	= N ili G	trâjno	trâjnu	trâjne	trâjna	trâjne
V	-	-	-	-	-	-
I	trâjnīm	trâjnīm	trâjnōm	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)
L	trâjnu	trâjnu	trâjnōj	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)	trâjnīm(a)

Određeni oblik (RBJ 1340):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	trâjnî	trâjnō	trâjnâ	trâjnî	trâjnâ	trâjně
G	trâjnōg(a)	trâjnōg(a)	trâjně	trâjnîh	trâjnîh	trâjnîh
D	trâjnôm(e,u)	trâjnôm(e,u)	trâjněj	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)
A	= N ili G	trâjnō	trâjnû	trâjně	trâjnâ	trâjně
V	trâjnî	trâjnō	trâjnâ	trâjnî	trâjnâ	trâjně
I	trâjnîm	trâjnîm	trâjnôm	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)
L	trâjnôm(e,u)	trâjnôm(e,u)	trâjněj	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)	trâjnîm(a)

Dugosilazni akcent na prvom slogu imaju i duži pridjevi (trosložni, četverosložni i peterosložni); taj akcent ostaje nepromijenjen u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik:

m.   ž.   s.

sûmporast – sûmporasta – sûmporasto

Određeni oblik:

m.   ž.   s.

sûmporastî – sûmporastâ – sûmporastō

mâjčînskî – mâjčînskâ – mâjčînskō

Dugosilazni izvan početnog sloga: *zemljorâdničkî / zemljôrâdničkî* (RBJ 1520).

Duže složenice, posebno sa višesložnim prvim dijelom i dugosilaznim akcentom na drugoj osnovi, zadržavaju taj akcent na unutrašnjem slogu, npr.: *izvanbrâčnî* (RBJ 446: *îzvanbrâčnî*), *četrdesetodnêvnî* (RBJ 135: *četrdesetòdnêvnî*). Njihov izgovor nije ustaljen pa se često u praksi ostvaruju i oba naglaska. (NHKJ 130)

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *dòsâdan* (RBJ 218), *lâgan* (RBJ 580), *slòžen* (RBJ 1214).

Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik (RBJ 580):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	lāgan	lāgano	lāgana	lāgani	lāgana	lāgane
G	lāgana	lāgana	lāganē	lāganīh	lāganīh	lāganīh
D	lāganu	lāganu	lāganōj	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)
A	= N ili G	lāgano	lāganu	lāgane	lāgana	lāgane
V	-	-	-	-	-	-
I	lāganīm	lāganīm	lāganōm	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)
L	lāganu	lāganu	lāganōj	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)

Određeni oblik (RBJ 580):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	lāganī	lāganō	lāganā	lāganī	lāganā	lāganē
G	lāganōg(a)	lāganōg(a)	lāganē	lāganīh	lāganīh	lāganīh
D	lāganōm(e,u)	lāganōm(e,u)	lāganōj	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)
A	= N ili G	lāganō	lāganū	lāganē	lāganā	lāganē
V	lāganī	lāganō	lāganā	lāganī	lāganā	lāganē
I	lāganīm	lāganīm	lāganōm	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)
L	lāganōm(e,u)	lāganōm(e,u)	lāganōj	lāganīm(a)	lāganīm(a)	lāganīm(a)

Kratkosilazni akcent na prvom slogu i dužinu imaju pridjevi tipa *īdeālan* (RBJ 378), *īndividuālan* (RBJ 388), *īnternacionālan* (RBJ 395), *kōntraproduktīvan* (RBJ 531), *zākonodāvan* (RBJ 1481). Ovaj akcenat ostaje nepromijenjen u svim padežima jednine i množine.

Neodređeni oblik:

īdeālan – *īdeālna* – *īdeālno*

īndividuālan – *īndividuālna* – *īndividuālno*

īnternacionālan – *īnternacionālna* – *īnternacionālno*

kōntraproduktīvan – *kōntraproduktīvna* – *kōntraproduktīvno*

zākonodāvan – *zākonodāvna* – *zākonodāvno*

Određeni oblik:

īdeālī – *īdeālīnā* – *īdeālīnō*

īndividuālī – *īndividuālīnā* – *īndividuālīnō*

kõntraproduktivnī – kõntraproduktivnā – kõntraproduktivnõ
zàkonodāvnī – zàkonodāvnā – zàkonodāvnõ

Kratkosilazni izvan početnog sloga: *astronàutskī / astronàutskī* (RBJ 32).
 Akcent složenih pridjeva ovoga tipa u živom je previranju.

Složenice sa *među-* i *protu-* imaju često i kratkosilazni akcent na prvom slogu: *měđuplanetārni / međuplānetārni* (RBJ 639), *měđusoban / međùsoban* (RBJ 639), *prõtupožārni / protupòžārni* (RBJ 1081), *prõtuprovālni* (RBJ 1081).

e) Složeni pridjevi zadržavaju akcent obiju (ili triju) osnovnih riječi pa imamo pridjeve sa dva ili tri akcenta: *blijédocrven*, *dřžāvnoprāvnī*, *īstočnorīmskī*, *kāznenopòprāvnī*, *mnògopòštovānī*, *nārodnooslobòdilačkī*, *òpćeòbrazòvanī*, *pònājstārijī*, *svijétloplāv*, *ūltraljūbičast*, *zvježdastoplāv*. (NHKJ 135)

Neki od pridjeva iz ove skupine ostvaruju se i sa jednim akcentom, ali je, pogotovo u govornoj praksi, uobičajeno da složenice zadržavaju akcente osnovnih riječi.

2.4.2. Promjenljivi tipovi

Samo manji broj pridjeva mijenja akcent osnovnog oblika. Takvi su jednosložni i uglavnom dvosložni pridjevi.

a) S promjenom tona:

Jednosložni pridjevi sa dugosilaznim akcentom tipa: *mlād* (GBJ 242), *vrûc* (GBJ 242), *žût* (RBJ 1547) u ženskom i srednjem rodu mijenjaju ton u dugouzlazni akcent.

Neodređeni oblik:

žût – žúta – žúto

Određeni oblik:

žûtī – žûtā – žûtõ

U deklinaciji dugosilazni akcent ostaje samo u jednosložnim oblicima (N i A jd. m. r.), a u ostalim je dugouzlazni akcent. Određeni oblik zadržava dugosilazni akcent u svim padežima. Promjena akcenta u ženskom rodu je čvrsta.

Neodređeni oblik (GBJ 242) / (GBJ 242) / (RBJ 1547):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	mlâd	mlâdo	mlâda	mlâdi	mlâda	mlâde
G	mlâda	mlâda	mlâdê	mlâdih	mlâdih	mlâdih
D	mlâdu	mlâdu	mlâdôj	mlâdim(a)	mlâdim(a)	mlâdim(a)
A	mlâd / mlâda	mlâdo	mlâdu	mlâde	mlâd-a	mlâde
V	-	-	-	-	-	-
I	mlâdim	mlâdim	mlâdôm	mlâdim(a)	mlâdim(a)	mlâdim(a)
L	mlâdu	mlâdu	mlâdôj	mlâdim(a)	mlâdim(a)	mlâdim(a)

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	vrûc	vrûce	vrûca	vrûci	vrûca	vrûce
G	vrûca	vrûca	vrûcê	vrûcih	vrûcih	vrûcih
D	vrûcu	vrûcu	vrûcôj	vrûcim(a)	vrûcim(a)	vrûcim(a)
A	vrûc / vrûca	vrûce	vrûcu	vrûce	vrûca	vrûce
V	-	-	-	-	-	-
I	vrûcim	vrûcim	vûcôm	vrûcim(a)	vrûcim(a)	vrûcim(a)
L	vrûcu	vrûcu	vrûcôj	vrûcim(a)	vrûcim(a)	vrûcim(a)

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	žût	žúto	žúta	žúti	žúta	žúte
G	žúta	žúta	žútê	žútih	žútih	žútih
D	žútu	žútu	žútôj	žútim(a)	žútim(a)	žútim(a)
A	N ili G	žúto	žútu	žúte	žúta	žúte
V	-	-	-	-	-	-
I	žútim	žútim	žútôm	žútim(a)	žútim(a)	žútim(a)
L	žútu	žútu	žútôj	žútim(a)	žútim(a)	žútim(a)

Određeni oblik (GBJ 242) / (GBJ 243) / (RBJ 1547):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	mlādi	mlādō	mlādā	mlādi	mlādā	mlādē
G	mlādōg(a)	mlādōg(a)	mlādē	mlādih	mlādih	mlādih
D	mlādōm(e)	mlādōm(e)	mlādōj	mlādīm(a)	mlādīm(a)	mlādīm(a)
A	mlādi / mlādōg(a)	mlādō	mlādū	mlādē	mlādā	mlādē
V	mlādi	mlādō	mlādā	mlādi	mlādā	mlādē
I	mlādīm	mlādīm	mlādōm	mlādīm(a)	mlādīm(a)	mlādīm(a)
L	mlādōm(e)	mlādōm(e)	mlādōj	mlādīm(a)	mlādīm(a)	mlādīm(a)

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	vrūci	vrūcē	vrūcā	vrūci	vrūcā	vrūcē
G	vrūcēg(a)	vrūcēg(a)	vrūcē	vrūcih	vrūcih	vrūcih
D	vrūcēm	vrūcēm	vrūcōj	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)
A	vrūci / vrūcēg(a)	vrūcē	vrūcū	vrūcē	vrūcā	vrūcē
V	vrūci	vrūcē	vrūcā	vrūci	vrūcā	vrūcē
I	vrūcīm	vrūcīm	vrūcōm	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)
L	vrūcēm	vrūcēm	vrūcōj	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)	vrūcīm(a)

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	žūti	žūtō	žūtā	žūti	žūtā	žūtē
G	žūtōg(a)	žūtōg(a)	žūtē	žūtih	žūtih	žūtih
D	žūtōm(e,u)	žūtōm(e,u)	žūtōj	žūtīm(a)	žūtīm(a)	žūtīm(a)
A	N ili G	žūtō	žūtū	žūtē	žūtā	žūtē
V	žūti	žūtō	žūtā	žūti	žūtā	žūtē
I	žūtīm	žūtīm	žūtōm	žūtīm(a)	žūtīm(a)	žūtīm(a)
L	žūtōm(e,u)	žūtōm(e,u)	žūtōj	žūtīm(a)	žūtīm(a)	žūtīm(a)

Jednosložni pridjevi sa kratkosilaznim akcentom tipa: *bīstar* (RBJ 69), *hītar* (RBJ 363) u ženskom i srednjem rodu mijenjaju ton u dugouzlazni akcent.

Neodređeni oblik:

bīstar – bīstra – bīstro

Određeni oblik:

bīstrī – bīstrā – bīstrō

U deklinaciji kratkosilazni akcent ostaje još samo u akuzativu jednine muškoga roda kada je taj oblik jednak nominativu. Promjena akcenta u ženskom rodu je čvrsta, ali u srednjem rodu bilježe se kolebanja između *bīstro* / *bīstro*. U određenom obliku uvijek je kratkosilazni.

Neodređeni oblik (RBJ 69):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	bīstar	bīstro	bīstra	bīstri	bīstra	zdrāve
G	bīstra	bīstra	bīstrē	bīstrih	bīstrih	bīstrih
D	bīstru	bīstru	bīstrōj	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)
A	= N ili G	bīstro	bīstru	bīstre	bīstra	bīstre
V	-	-	-	-	-	-
I	bīstrīm	bīstrīm	bīstrōm	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)
L	bīstru	bīstru	bīstrōj	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)

Određeni oblik (RBJ 69):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	bīstrī	bīstrō	bīstrā	bīstrī	bīstrā	bīstrē
G	bīstrōg(a)	bīstrōg(a)	bīstrē	bīstrih	bīstrih	bīstrih
D	bīstrōm(e, u)	bīstrōm(e, u)	bīstrōj	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)
A	= N ili G	bīstrō	bīstrū	bīstrē	bīstrā	bīstrē
V	bīstrī	bīstrō	bīstrā	bīstrī	bīstrā	bīstrē
I	bīstrīm	bīstrīm	bīstrōm	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)
L	bīstrōm(e, u)	bīstrōm(e, u)	bīstrōj	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)	bīstrīm(a)

Pridjevi sa dugouzlaznim akcentom i nepostojanim *a* tipa: *búdan* (RBJ 97), *hládan* (RBJ 364), *žédan* (RBJ 1539) u neodređenom obliku uvijek imaju dugouzlazni akcent, a u određenom dugosilazni. Ovi pridjevi imaju nepostojano *a* pa su u genitivu jednine dvosložni.

Neodređeni oblik:

žédan – žédna – žédno

Određeni oblik:

žédnī – žédnā – žédnō

Neodređeni oblik (RBJ 1539):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	žédan	žédno	žédna	žédni	žédna	žédne
G	žédna	žédna	žédnē	žédnih	žédnih	žédnih
D	žédnu	žédnu	žédnōj	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)
A	= N ili G	žédno	žédnu	žédne	žédna	žédne
V	-	-	-	-	-	-
I	žédnīm	žédnīm	žédnōm	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)
L	žédnu	žédnu	žédnōj	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)

Određeni oblik (RBJ 1539):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	žédnī	žédnō	žédnā	žédnī	žédnā	žédnē
G	žédnōg(a)	žédnōg(a)	žédnē	žédnih	žédnih	žédnih
D	žédnōm(e, u)	žédnōm(e, u)	žédnōj	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)
A	= N ili G	žédnō	žédnū	žédnē	žédnā	žédnē
V	žédnī	žédnō	žédnā	žédnī	žédnā	žédnē
I	žédnīm	žédnīm	žédnōm	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)
L	žédnōm(e, u)	žédnōm(e, u)	žédnōj	žédnīm(a)	žédnīm(a)	žédnīm(a)

Većina pridjeva iz ove skupine, sa dugouzlaznim akcentom i nepostojanim *a* u genitivu jednine, mijenjaju akcent i na ovakav način:

Neodređeni oblik:

žēdan – žēdna – žēdno

Određeni oblik:

žēdnī – žēdnā – žēdnō

U neodređenom obliku dugouzlazni akcent ostaje samo u ženskom rodu, dok u muškom i srednjem on prelazi u dugosilazni. (NHKJ 139)

b) S promjenom tona i trajanja akcenta:

Jednosložni pridjevi sa dugosilaznim akcentom: *gō* (RBJ 322) i *bōs* (RBJ 84) u neodređenom obliku mijenjaju ton u kratkouzlazni akcent, osim u jednosložnim oblicima muškog roda. U određenom obliku je kratkosilazni akcent.

Neodređeni oblik:

gō – gòla – gòlo

Određeni oblik:

gòlī – gòlā – gòlō

Neodređeni oblik (RBJ 322):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	<i>gō</i>	<i>gòlo</i>	<i>gòla</i>	<i>gòli</i>	<i>gòla</i>	<i>gòle</i>
G	<i>gòla</i>	<i>gòla</i>	<i>gòlē</i>	<i>gòlih</i>	<i>gòlih</i>	<i>gòlih</i>
D	<i>gòlu</i>	<i>gòlu</i>	<i>gòlōj</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>
A	= N ili G	<i>gòlo</i>	<i>gòlu</i>	<i>gòle</i>	<i>gòla</i>	<i>gòle</i>
V	-	-	-	-	-	-
I	<i>gòlīm</i>	<i>gòlīm</i>	<i>gòlōm</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>
L	<i>gòlu</i>	<i>gòlu</i>	<i>gòlōj</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>	<i>gòlīm(a)</i>

Određeni oblik (RBJ 322):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	göli	gölö	gölä	göli	gölä	gölē
G	gölög(a)	gölög(a)	gölē	gölih	gölih	gölih
D	gölöm(e, u)	gölöm(e, u)	gölöj	gölīm(a)	gölīm(a)	gölīm(a)
A	= N ili G	gölö	gölü	gölē	gölä	gölē
V	göli	gölö	gölä	göli	gölä	gölē
I	gölīm	gölīm	gölöm	gölīm(a)	gölīm(a)	gölīm(a)
L	gölöm(e, u)	gölöm(e, u)	gölöj	gölīm(a)	gölīm(a)	gölīm(a)

U neoređenom obliku srednjeg roda pridjeva *bôs* bilježimo oblike i sa kratkosilaznim i sa kratkouzlaznim akcentom *bòso* / *bòso*.

Neodređeni oblik (RBJ 84):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	bôs	bòso	bòsa	bòsi	bòsa	bòse
G	bòsa	bòsa	bòsē	bòsīh	bòsīh	bòsīh
D	bòsu	bòsu	bòsōj	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)
A	= N ili G	bòso	bòsu	bòse	bòsa	bòse
V	-	-	-	-	-	-
I	bòsīm	bòsīm	bòsōm	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)
L	bòsu	bòsu	bòsōj	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)

Određeni oblik (RBJ 84):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	bòsī	bòsō	bòsā	bòsī	bòsā	bòsē
G	bòsōg(a)	bòsōg(a)	bòsē	bòsīh	bòsīh	bòsīh
D	bòsōm(e, u)	bòsōm(e, u)	bòsōj	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)
A	= N ili G	bòsō	bòsū	bòsē	bòsā	bòsē
V	bòsī	bòsō	bòsā	bòsī	bòsā	bòsē
I	bòsīm	bòsīm	bòsōm	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)
L	bòsōm(e, u)	bòsōm(e, u)	bòsōj	bòsīm(a)	bòsīm(a)	bòsīm(a)

c) S promjenom mjesta akcenta:

Pridjevi tipa: *dàlek* (RBJ 155), *màlen* (RBJ 623), *zèlen* (RBJ 1518) u obliku za muški rod na prvom slogu imaju kratkouzlazni akcent u nominativu (i akuzativu) jednine, a u ostalim padežima akcent prelazi na drugi slog, bez promjene tona i trajanja. U ženskom i srednjem rodu je kratkouzlazni akcent na drugom slogu u svim padežima. Određeni oblik ima kratkouzlazni akcent na prvom slogu.

Neodređeni oblik:

zèlen – *zelèna* – *zelèno*

Određeni oblik:

zèlenī – *zèlenā* – *zèlenō*

Neodređeni oblik (RBJ 1518):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	zèlen	zelèno	zelèna	zelèni	zelèna	zelène
G	zelèna	zelèna	zelènē	zelènih	zelènih	zelènih
D	zelènu	zelènu	zelènōj	zelènīm(a)	zelènīm(a)	zelènīm(a)
A	= N ili G	zelèno	zelènu	zelène	zelèna	zelène
V	-	-	-	-	-	-
I	zelènīm	zelènīm	zelènōm	zelènīm(a)	zelènīm(a)	zelènīm(a)
L	zelènu	zelènu	zelènōj	zelènīm(a)	zelènīm(a)	zelènīm(a)

Određeni oblik (RBJ 1518):

	Jednina			Množina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	zèlenī	zèlenō	zèlenā	zèlenī	zèlenā	zèlenē
G	zèlenōg(a)	zèlenōg(a)	zèlenē	zèlenih	zèlenih	zèlenih
D	zèlenōm(e, u)	zèlenōm(e, u)	zèlenōj	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)
A	= N ili G	zèlenō	zèlenū	zèlenē	zèlenā	zèlenē
V	zèlenī	zèlenō	zèlenā	zèlenī	zèlenā	zèlenē
I	zèlenīm	zèlenīm	zèlenōm	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)
L	zèlenōm(e, u)	zèlenōm(e, u)	zèlenōj	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)	zèlenīm(a)

3. Akcenat zamjenica

3.1. Nepromjenljivi tipovi

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *njézīn / njēzīn, -a, -o* (GBJ 247). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 247 / 252):

	Jednina	Množina
N	njézīn	njézīne
G	njézīnē	njézīnih
D	njézīnōj	njézīnim(a)
A	njézīnu	njézīne
V	---	---
I	njézīnōm	njézīnim(a)
L	njézīnōj	njézīnim(a)

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *kàkav, -a, -o* (GBJ 252); *njègov, -a, -o* (GBJ 247); *tàkav, -a, -o* (GBJ 247). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 248 / 252):

J e d n i n a			M n o ž i n a			
Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	kàkav	kàkvo	kàkva	kàkvi	kàkva	kàkve
G	kàkva, kàkvog(a), kàkvōg(a)		kàkvē	kàkvīh		
D	kàkvu, kàkvom(e), kàkvōm(e)		kàkvōj	kàkvīm(a)		
A	= N ili G (m.r.); = N (s.r.)		kàkvu	kàkve	kàkva	kàkve
V	---		---	---		
I	kàkvīm		kàkvōm	kàkvīm(a)		
L	kàkvu, kàkvom(e), kàkvōm(e)		kàkvōj	kàkvīm(a)		

Naša građa pokazuje da u genitivu jednine preovladava oblik sa dužinom *kàkvōg(a)* i kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. *kàkvōg(a)* 94 %

B. *kàkvog(a)* 6 %

U dativu i lokativu jednine bilježimo dva oblika ove zamjenice: *kàkvom(e) / kàkvôm(e)*.

U procentima:

A. *kàkvôm(e)* 96 %

B. *kàkvom(e)* 4 %

Dakle, u genitivu, dativu i lokativu jednine u potpunosti preovladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dužinom.

U ovu skupinu, sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu koji ostaje nepromijenjen u svim padežima jednine i množine, idu i ove zamjenice: *gdjèkakav, -a, -o; štòkakav, -a, -o; mòja; tvòja; svòja*.

U ovu skupinu idu i zamjenice sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i akcenatskom dužinom, mada bilježimo kolebanja između kratkouzlaznog ili kratkosilaznog akcenta:

òvāj / òvāj, -ā, -ō; ònāj / ònāj, -ā, -ō;

čijī, -ā, -ē; kòjī / kòjī, -ā, -ē; kòlikī / kolikī -ā, -ō ; tòlikī / tolikī, -ā, -ō;

pònekī, -ā, -ō; štòkojī, -ā, -ē; štòčijī, -ā, -ē;

gdjèkojī, -ā, -ē; pòkojī, -ā, -ē. (GBJ 247 / 248. i dr.)

Primjeri (GBJ 247, 251) / (GBJ 251, 252):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	<i>òvāj</i>	<i>òvō</i>	<i>òvā</i>	<i>òvī</i>	<i>òvā</i>	<i>òvē</i>
G	<i>òvog(a)</i>	<i>òvog(a)</i>	<i>òvē</i>	<i>òvih</i>	<i>òvih</i>	<i>òvih</i>
D	<i>òvom(e)</i>	<i>òvom(e)</i>	<i>òvōj</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>
A = N ili G	<i>òvō</i>	<i>òvō</i>	<i>òvū</i>	<i>òvē</i>	<i>òvā</i>	<i>òvē</i>
V	---	---	---	---	---	---
I	<i>òvīm</i>	<i>òvīm</i>	<i>òvōm</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>
L	<i>òvom(e)</i>	<i>òvom(e)</i>	<i>òvōj</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>	<i>òvīm(a)</i>

J e d n i n a		M n o ž i n a				
Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	kòjī	kòjē	kòjā	kòjī	kòjā	kòjē
G	kòjeg(a) kòjēg(a) kôg(a)	kòjeg(a) kòjēg(a) kôg(a)	kòjē	kòjih	kòjih	kòjih
D	kòjem kòjēm kôm(e)	kòjem kòjēm kôm(e)	kòjōj	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)
A	= N ili G	kòjē	kòjū	kòjē	kòjā	kòjē
V	---	---	---	---	---	---
I	kòjim	kòjim	kòjōm	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)
L	kòjem kòjēm kôm(e)	kòjem kòjēm kôm(e)	kòjōj	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)

U našem istraživanju obradili smo genitiv i dativ jednine zamjenice *kòjī*. Oblik sa dužinom je češći negoli oblik bez dužine. Važno je napomenuti da smo zabilježili primjere i sa kratkosilaznim akcentom *kòjī*.

U procentima:

A. *kòjēg(a)* 53 %

B. *kòjeg(a)* 21 %

C. *kòjeg* 26 %

U dativu jednine bilježimo, također, tri oblika ove zamjenice: *kòjem* / *kòjēm* / *kòjem*.

U procentima:

A. *kòjēm* 72 %

B. *kòjem* 26 %

C. *kòjem* 2 %

Uočavamo da u genitivu i dativu jednine preovladavaju oblici sa kratkousilaznim akcentom i dužinom.

Kratkousilazni na drugom slogu: *onàkav* / *onàkāv*, -a, -o (RBJ 825 / GBJ 252); *ovàkav* / *ovàkāv*, -a, -o (RBJ 860). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 252):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	ovàkav	ovàkvo	ovàkva	ovàkvi	ovàkva	ovàkve
G	ovàkva, ovàkvog(a), ovàkvôg(a)		ovàkvê	ovàkvîh		
D	ovàkvu, ovàkvom(e), ovàkvôm(e)		ovàkvôj	ovàkvîm(a)		
A	= N ili G (m.r.); = N (s.r.)		ovàkvu	ovàkve	ovàkva	ovàkve
V	---		---	---		
I	ovàkvîm		ovàkvôm	ovàkvîm(a)		
L	ovàkvu, ovàkvom(e), ovàkvôm(e)		ovàkvôj	ovàkvîm(a)		

U ovu skupinu idu i zamjenice sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu i akcenatskom dužinom: *pogdjèkojî*, *-ā*, *-ē* (RBJ 931).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *kojekàkav*, *-a*, *-o* (RBJ 514). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

- c) Dugosilazni na prvom slogu: *njên* / *njêzîn* / *njêzîn*, *-a*, *-o* (GBJ 252). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 252):

	Jednina	Množina
N	njêna / njêzina	njêne / njêzine
G	njêne / njêzinê	njênîh / njêzinîh
D	njênôj / njêzinôj	njênîm(a) / njêzinîm(a)
A	njênu / njêzinu	njêne / njêzine
V	---	---
I	njênôm / njêzinôm	njênîm(a) / njêzinîm(a)
L	njênôj / njêzinôj	njênîm(a) / njêzinîm(a)

- d) Kratkosilazni na prvom slogu: *nâš*, *-a*, *-e* (GBJ 251); *njîhov*, *-a*, *-o* (GBJ 252); *vâš*, *-a*, *-e* (GBJ 251). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine (GBJ 251):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	váš	vășe	vășa	văși	vășa	vășe
G	vășeg(a)/ vășëg(a)	vășeg(a)/ vășëg(a)	vășe	vășih	vășih	vășih
D	vășem/ vășëm	vășem/ vășëm	vășøj	vășim(a)	vășim(a)	vășim(a)
A	= N ili G	vășe	vășu	vășe	vășa	vășe
V	váš	vășe	vășa	văși	vășa	vășe
I	vășim	vășim	vășòm	vășim(a)	vășim(a)	vășim(a)
L	vășem/ vășëm	vășem/ vășëm	vășøj	vășim(a)	vășim(a)	vășim(a)

Obradili smo: genitiv jednine zamjenice srednjeg roda *vășe* i genitiv, dativ i lokativ jednine zamjenice muškoga roda *váš*.

U genitivu jednine zamjenice srednjeg roda *vășe* češći je oblik *vășëg(a)* sa dužinom i kratkosilaznim akcentom negoli oblik bez dužine.

U procentima:

A. *vășëg(a)* 93 %

B. *vășeg(a)* 7 %

U genitivu, dativu i lokativu jednine zamjenice muškoga roda *váš*, također su učestaliji oblici sa dužinama i kratkosilaznim akcentom od oblika bez dužine.

Genitiv jednine u procentima:

A. *vășëg(a)* 88 %

B. *vășeg(a)* 12 %

Dativ jednine u procentima:

A. *vășëm* 90 %

B. *vășem* 10 %

Lokativ jednine u procentima:

A. *vășëm* 87 %

B. *vășem* 13 %

U ovu skupinu, sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu koji ostaje nepromijenjen u svim padežima jednine i množine, idu i ove zamjenice: *sêbe / sêbe / sêbê, nêko, nîko, nêšto, nîšta, îko, îšta, svàko, svășta, nêkakav, nîkakav, îkakav, svàkakav, svàkolik, nêkolika* (m. i s. rod), *nêkolike* (ž. rod).

Primjer (GBJ 249):

	Jednina	Množina
N	---	---
G	sěbe	sěbe
D	sěbi	sěbi
A	sěbe	sěbe
V	---	---
I	sōbōm	sōbōm
L	sěbi	sěbi

U ovu skupinu idu i zamjenice sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i akcenatskom dužinom: *ičijī, -ā, -ē; nĕkī, -ā, -ō; nĕčijī, -ā, -ē; nĕkojī, -ā, -ē; nĕčijī, -ā, -ē; nĕkojī, -ā, -ē; svāčijī, -ā, -ē.*

Primjeri (GBJ 251):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	nĕkī	nĕkō	nĕkā	nĕkī	nĕkā	nĕkē
G	nĕkōg(a)	nĕkōg(a)	nĕkē	nĕkīh	nĕkīh	nĕkīh
D	nĕkōm(e)	nĕkōm(e)	nĕkōj	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)
A	=N ili G	nĕkō	nĕkū	nĕkē	nĕkā	nĕkē
V	nĕkī	nĕkō	nĕkā	nĕkī	nĕkā	nĕkē
I	nĕkīm	nĕkīm	nĕkōm	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)
L	nĕkōm(e)	nĕkōm(e)	nĕkōj	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)	nĕkīm(a)

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	někojī	někojě	někojā	někojī	někojā	někojě
G	někojeg(a) někojěg(a) někōg(a)	někojeg(a) někojěg(a)	někojě	někojih	někojih	někojih
D	někojem někojēm někōm(e)	někojem někojēm někōm(e)	někojōj	někojim(a)	někojim(a)	někojim(a)
A	= N ili G	někojě	někojū	někojě	někojā	někojě
V	---	---	---	---	---	---
I	někojim	někojim	někojōm	někojim(a)	někojim(a)	někojim(a)
L	někojem někojēm někōm(e)	někojem někojēm někōm(e)	někojōj	někojim(a)	někojim(a)	někojim(a)

Zamjenice nepromjenjivog tipa imaju isti akcenat u svim padežima, ali je dužina različita. Razlikujemo zamjenice sa kratkim završecima u nominativu jednine od onih sa dugim završecima u nominativu jednine.

a. Zamjenice sa kratkim završecima u nominativu jednine

U genitivu, dativu i lokativu jednine muškog i srednjeg roda imaju i kratke i duge završetke.

Samo duge završetke imaju u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu jednine ženskog roda, kao i u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu i množine svih rodova.

Primjer (GBJ 251):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	nāš	nāše	nāša	nāši	nāša	nāše
G	nāšeg(a)/ nāšěg(a)	nāšeg(a)/ nāšěg(a)	nāšě	nāših	nāših	nāših
D	nāšem/ nāšēm	nāšem/ nāšēm	nāšōj	nāšim(a)	nāšim(a)	nāšim(a)
A	= N ili G	nāše	nāšu	nāše	nāša	nāše
V	nāš	nāše	nāša	nāši	nāša	nāše
I	nāšim	nāšim	nāšōm	nāšim(a)	nāšim(a)	nāšim(a)
L	nāšem/ nāšēm	nāšem/ nāšēm	nāšōj	nāšim(a)	nāšim(a)	nāšim(a)

- b. Zamjenice sa dugim završecima u nominativu jednine:
- imaju dužinu u svim padežima jednine i množine;
  - zamjenice tipa *òvāj* - *òvò*, *ònāj* - *ònò* mogu imati dug i drugi dio nastavka:

Primjer (GBJ 251):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	nèkī	nèkō	nèkā	nèkī	nèkā	nèkē
G	nèkōg(a)	nèkōg(a)	nèkē	nèkih	nèkih	nèkih
D	nèkōm(e)	nèkōm(e)	nèkōj	nèkīm(a)	nèkīm(a)	nèkīm(a)
A	= N ili G	nèkō	nèkū	nèkē	nèkā	nèkē
V	nèkī	nèkō	nèkā	nèkī	nèkā	nèkē
I	nèkīm	nèkīm	nèkōm	nèkīm(a)	nèkīm(a)	nèkīm(a)
L	nèkōm(e)	nèkōm(e)	nèkōj	nèkīm(a)	nèkīm(a)	nèkīm(a)

3.2. Promjenljivi tipovi

a) S promjenom trajanja:

Neodređene zamjenice *kògod* (GBJ 247) i *štògod* (GBJ 247), sa kratkouzlaznim akcentom u nominativu jednine, mijenjaju akcent u dugouzlazni u instrumentalu jednine.

Primjer (GBJ 247):

N	kògod	štògod
G	kògagod	čègagod
D	kòmegod, kòmugod	čèmugod
A	kògagod	štògod
V	---	---
I	kímegod	čímegod
L	kòmegod	čèmugod

Lična zamjenica sa dugosilaznim akcentom u nominativu jednine, mijenja akcent u kratkosilazni u svim padežima jednine osim vokativa. U množini dugosilazni akcent ostaje u nominativu, genitivu, akuzativu i vokativu; u ostalim padežima množine je kratkosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	tî	vî
G	têbe, te	vâs, vas
D	têbi, ti	vâma, vam
A	têbe, te	vâs, vas
V	tî	vî
I	tòbôm	vâma
L	têbi	vâma

Pokazna zamjenica *tâ* (GBJ 247), sa dugosilaznim akcentom u nominativu jednine, ima i oblike sa kratkosilaznim akcentom u dativu, instrumentalu i lokativu množine:

	Jednina	Množina
N	tâ	tê
G	tê	tîh
D	tôj	tîma, tím
A	tû	tê
V	---	---
I	tôm	tîma, tím
L	tôj	tîma, tím

b) S promjenom tona i trajanja:

Lična zamjenica *jâ* (GBJ 249) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu jednine mijenja akcent u kratkosilazni, dok je u instrumentalu promjena akcenta u dugosilazni ili dugouzlazni. U množini dugosilazni akcent ostaje u nominativu, genitivu i akuzativu, a u ostalim padežima množine je kratkosilazni akcent (GBJ 249):

	Jednina	Množina
N	jâ	mî
G	mêne, me	nâs, nas
D	mêni, mi	nâma, nam
A	mêne, me	nâs, nas
V	---	---
I	mnôm, mnóme	nâma
L	mêni	nâma

Pored oblika genitiva i akuzativa jednine s kratkosilaznim imamo oblike i sa kratkouzlaznim akcentom (*měne / mènē*). (RBJ 452)

Obradili smo genitiv, dativ, akuzativ i lokativ jednine zamjenice *jâ*.

U genitivu i akuzativu jednine oblici sa kratkouzlaznim i kratkosilaznim akcentom su gotovo podjednake učestalosti.

U procentima:

- A. *měne* 53 %
B. *mènē* 47 %

U dativu i lokativu jednine oblik *měni* sa kratkosilaznim akcentom preovladava u odnosu na oblik *mèni* sa kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

- A. *měni* 76 %
B. *mèni* 24 %

Nelične zamjenice (upitno-odnosne zamjenice) *kò, štà / štò* (GBJ 251) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu mijenjaju akcent u kratkouzlazni, dok je u instrumentalu promjena akcenta u dugosilazni ili dugouzlazni:

N	<i>kò</i>	<i>štà, štò</i>
G	<i>kòg, kòga</i>	<i>čèg, čèga</i>
D	<i>kòm, kòme, kòmu</i>	<i>čèm, čèmu</i>
A	<i>kòg, kòga</i>	<i>štà, štò</i>
V	---	---
I	<i>kìm, kíme</i>	<i>čìm, číme</i>
L	<i>kòm, kòme</i>	<i>čèm, čèmu</i>

Prisvojna zamjenica *mòj* (GBJ 251) u genitivu, dativu, akuzativu, instrumentalu i lokativu jednine mijenja akcent u kratkouzlazni. U svim padežima množine je kratkouzlazni akcent:

	Jednina	Množina
N	<i>mòj</i>	<i>mòji</i>
G	<i>mòjeg(a), mòg(a)</i>	<i>mòjìh</i>
D	<i>mòjem(u), mòm(u)</i>	<i>mòjjima, mòjìm</i>
A	<i>mòj, mòjeg(a), mòg(a)</i>	<i>mòje</i>
V	<i>mòj</i>	<i>mòji</i>
I	<i>mòjìm</i>	<i>mòjjima, mòjìm</i>
L	<i>mòjem, mòm(e)</i>	<i>mòjjima, mòjìm</i>

Prisvojna zamjenica *mòje*, srednji rod, (GBJ 251) u genitivu, dativu i lokativu jednine može imati i dugosilazni akcent. U množini je samo kratkousilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	mòje	mòja
G	mòjeg(a), môm(a)	mòjih
D	mòjem(u), môm(u)	mòjima, mòjīm
A	mòje	mòja
V	mòje	mòja
I	mòjīm	mòjima, mòjīm
L	mòjem, môm(e)	mòjima, mòjīm

Identičnu promjenu tona i akcenta, kao zamjenice *môj / mòje*, imaju i zamjenice: *tvôj / tvòje, svôj / svòje*.

Pokazna zamjenica *tâj* (GBJ 247) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu jednine mijenja akcent u kratkosilazni. Instrumental jednine može biti bez promjene ili sa promjenom tona u dugousilazni. U dativu, instrumentalu i lokativu množine je i kratkosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	tâj	tī
G	tòg(ā)	tīh
D	tòm(e), tòm(u)	tīm, tīma
A	tòg(ā), tâj	tē
V	---	---
I	tīm, time	tīm, tīma
L	tòm(e)	tīm, tīma

Pokazna zamjenica *tô*, srednji rod (GBJ 247), u genitivu, dativu i lokativu jednine mijenja akcent u kratkosilazni. Instrumental jednine može biti bez promjene ili sa promjenom tona u dugousilazni. U dativu, instrumentalu i lokativu množine je i kratkosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	tô	tâ
G	tòg(ā)	tîh
D	tòm(e), tòm(u)	tîm, tîma
A	tô	tâ
V	---	---
I	tîm, time	tîm, tîma
L	tòm(e)	tîm, tîma

Lična zamjenica trećeg lica *ôn / òn, òno* (GBJ 250) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu jednine mijenja akcent u kratkosilazni. Instrumental jednine može biti bez promjene ili sa promjenom tona u dugouzlazni. U nominativu množine je kratkouzlazni akcent, u dativu, instrumentalu lokativu je kratkosilazni, dok je u genitivu i akuzativu dugosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	ôn / òn	òni
G	njèga, ga	njîh, ih
D	njèmu, mu	njîma, im
A	njèga, ga, nj	njîh, ih
V	---	---
I	njîm, njîme	njîma
L	njèm(u)	njîma

Obradili smo genitiv, dativ, akuzativ i lokativ jednine zamjenice *ôn*.

U genitivu i akuzativu jednine oblici sa kratkouzlaznim i kratkosilaznim akcentom su gotovo podjednake učestalosti.

U procentima:

A. *njèga* 58 %

B. *njèga* 42 %

Naša građa pokazuje da se u dativu i lokativu jednine javljaju naporedni oblici sa kratkouzlaznim i kratkosilaznim akcentom, ali da prevladava oblik *njèmu* sa kratkosilaznim akcentom.

U procentima:

A. *njèmu* 81 %

B. *njèmu* 19 %

Primjer (GBJ 250):

	Jednina	Množina
N	òno	òna
G	njèga, ga	njih, ih
D	njèmu, mu	njiima, im
A	njèga, ga, nj	njih, ih
V	---	---
I	njim, njíme	njiima
L	njem(u)	njiima

Lična zamjenica trećeg lica *òna* (GBJ 250) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu jednine mijenja akcent u dugosilazni. Instrumental jednine može biti sa promjenom akcenta u dugouzlazni ili dugosilazni. U nominativu množine je kratkouzlazni akcent; u dativu, instrumentalu i lokativu je kratkosilazni, dok je u genitivu i akuzativu dugosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	òna	òne
G	njê, je	njih, ih
D	njôj, joj	njiima, im
A	njû, ju, je	njih, ih
V	---	---
I	njôm, njóme	njiima
L	njôj	njiima

Pridjevska (upitno-odnosna) zamjenica *kôjī / kôjē* (GBJ 251 / 252) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu jednine mijenja akcent u dugosilazni. U množini je samo kratkosilazni (odnosno kratkouzlazni) akcent.

Primjer (GBJ 252, RBJ 515):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	kòjī	kòjē	kòjā	kòjī	kòjā	kòjē
G	kòjeg(a), kòjēg(a), kòg(a)	kòjeg(a), kòjēg(a), kòg(a)	kòjē	kòjih	kòjih	kòjih
D	kòjem, kòjēm, kòm(e)	kòjem, kòjēm, kòm(e)	kòjōj	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)
A	= N ili G	kòjē	kòjū	kòjē	kòjā	kòjē
V	---	---	---	---	---	---
I	kòjim	kòjim	kòjōm	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)
L	kòjem, kòjēm, kòm(e)	kòjem, kòjēm, kòm(e)	kòjōj	kòjim(a)	kòjim(a)	kòjim(a)

Pridjevska zamjenica *sāv / svě* (GBJ 250, RBJ 1178) u genitivu, dativu, akuzativu (muškog roda) i lokativu jednine mijenja akcent u kratkouzlazni. Instrumental jednine može biti sa promjenom akcenta u dugouzlazni ili dugosilazni. U genitivu množine je dugosilazni, a u dativu, instrumentalu i lokativu množine je kratkouzlazni ili dugosilazni akcent:

	Jednina	Množina
N	sāv	svī
G	svèga, svèg	svīh
D	svèmu, svèm	svìma, svìm
A	svèga, svèg, sāv	svě
V	sāv	svī
I	svìm, svíme	svìma, svìm
L	svèmu, svèm	svìma, svìm

	Jednina	Množina
N	svě	svà
G	svèga, svèg	svīh
D	svèmu, svèm	svìma, svìm
A	svě	svà
V	svě	svà
I	svìm, svíme	svìma, svìm
L	svèmu, svèm	svìma, svìm

Ženski rod pridjevske zamjenice *svà* (GBJ 250, RBJ 1178) u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu jednine mijenja akcent u dugosilazni. U genitivu množine je dugosilazni, a u dativu, instrumentalu i lokativu množine je kratkouzlazni ili dugosilazni akcent, kao i u muškom i srednjem rodu:

	Jednina	Množina
N	<i>svà</i>	<i>svě</i>
G	<i>svě</i>	<i>svíh</i>
D	<i>svôj</i>	<i>svìma, svím</i>
A	<i>svù</i>	<i>svě</i>
V	<i>svà</i>	<i>svě</i>
I	<i>svôm</i>	<i>svìma, svím</i>
L	<i>svôj</i>	<i>svìma, svím</i>

c) S promjenom mjesta i trajanja:

Neodređena zamjenica *kojèko / kojekò* (RBJ 515) u genitivu, dativu, akuzativu i lokativu može imati kratkouzlazni akcent i na dugom i na trećem slogu.

U instrumentalu može biti kratkouzlazni akcent na drugom slogu ili dugouzlazni akcent na trećem slogu:

N	<i>kojèko / kojekò</i>
G	<i>kojekòga / kojèkog</i>
D	<i>kojekòme / kojekòmu / kojèkom</i>
A	<i>kojekòga / kojèkog</i>
V	- - -
I	<i>kojèkìm / kojekíme</i>
L	<i>kojekòme / kojèkom</i>

Istu promjenu kao zamjenica *kojèko / kojekò* imaju i zamjenice *gdjèko* (RBJ 307), *gdjèšto* (RBJ 307), *štòšta* (RBJ 1306). Zamjenice koje se mijenjaju i po imeničkoj i po zamjениčkoj promjeni tipa: *kàkav* (GBJ 252), *tàkav* (GBJ 252), *njègov, njézìn, njèn, njihov* (GBJ 252) u genitivu, dativu i lokativu imaju duljenje.

G *kàkva* i *kàkvög(a)*, *tàkva* i *tàkvög(a)*, *njihova* i *njihovōga...*

DL *kàkvu* i *kàkvōme*; *tàkvu* i *tàkvōme*...

Prenošenje akcenta kod zamjenica je gotovo uvijek oslabljeno; akcenat se prenosi kao kratkouzlazni: *zà tebe*; *dò sebe*; *ù vas*; *pò nās*; *nì jā*; *između nās*; *pò tom*...

Neoslabljeno je prenošenje u zamjeničkom pridjevu: *sām* (GBJ 248): *nī sām*...

Bilježimo i naporedne oblike prijenosa na prijedloge: *prèda mnōm* / *prèda mnōm*, *zà mnōm* / *zà mnōm*, *nād tobōm* / *nād tobōm*.

Kada se jednosložni prijedlog koji završava na samoglasnik nađe pred enklitikama: *me*, *te*, *se*, *nju*, on dobija dugouzlazni akcent: *pó me*; *zá te*; *zá se*; *ú nju*...

Ukoliko se ovi prijedlozi nađu pred enklitikom bez sloga, oni dobijaju dugosilazni akcent: *pô nj*; *zâ nj*; *û nj*... (NHKJ 191)

Jednosložni prijedlozi koji završavaju na suglasnik dobijaju na kraju dugo *a* te postaju dvosložni, a na prvom slogu imaju kratkosilazni akcent: *kròzā nj*, *prèdā se*...

Ovo pravilo važi i za druge dvosložne prijedloge: *mèđū se*. (NHKJ 191)

4. Akcenat brojeva

4.1. Nepromjenljivi tipovi

a) Dugouzlazni na prvom slogu: *dvánaest* (GBJ 254), *trídesēt* (RBJ 1347), *trínaest* (RBJ 1348).

Redni brojevi: *dvánaestī* (GBJ 255), *trídesētī* (RBJ 1347), *trínaestī* (RBJ 1348). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Primjeri (GBJ 255):

		Jednina		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	
N	<i>dvánaestī</i>	<i>dvánaestō</i>	<i>dvánaestā</i>	
G	<i>dvánaestōg(a)</i>	<i>dvánaestōg(a)</i>	<i>dvánaestē</i>	
D	<i>dvánaestōm(e)</i>	<i>dvánaestōm(e)</i>	<i>dvánaestōj</i>	
A	= N ili G	<i>dvánaestō</i>	<i>dvánaestū</i>	
V	<i>dvánaestī</i>	<i>dvánaestō</i>	<i>dvánaestā</i>	
I	<i>dvánaestīm</i>	<i>dvánaestīm</i>	<i>dvánaestōm</i>	
L	<i>dvánaestōm(e)</i>	<i>dvánaestōm(e)</i>	<i>dvánaestōj</i>	

M n o ž i n a		
Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N dvánaestī	dvánaestā	dvánaestē
G dvánaestīh	dvánaestīh	dvánaestīh
D dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)
A dvánaestē	dvánaestā	dvánaestē
V dvánaestī	dvánaestā	dvánaestē
I dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)
L dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)	dvánaestīm(a)

Dugouzlazni na prvom slogu imaju i brojni prilozi / multiplikativni brojevi: *dváput* (GBJ 258), *trípūt* (RBJ 1348).

b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *pètnaest* (RBJ 894), *šèsnaest* (RBJ 1290).

Redni brojevi: *čètvrtī* (RBJ 137), *dèvètī* (RBJ 178), *pètnaestī* (RBJ 894).
Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Primjer (RBJ 137):

J e d n i n a		
Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N čètvrtī	čètvrtō	čètvrtā
G čètvrtōg(a)	čètvrtōg(a)	čètvrtē
D čètvrtōm(e)	čètvrtōm(e)	čètvrtōj
A = N ili G	čètvrtō	čètvrtū
V čètvrtī	čètvrtō	čètvrtā
I čètvrtīm	čètvrtīm	čètvrtōm
L čètvrtōm(e)	čètvrtōm(e)	čètvrtōj

M n o ž i n a		
Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N čètvrtī	čètvrtā	čètvrtē
G čètvrtīh	čètvrtīh	čètvrtīh
D čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)
A čètvrtē	čètvrtā	čètvrtē
V čètvrtī	čètvrtā	čètvrtē
I čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)
L čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)	čètvrtīm(a)

U našem istraživanju obradili smo nominativ jednine rednog broja *četvrti* sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. Bilježili smo oblike i sa jednom i sa dvije dužine: *četvrti* / *čtvr̄ti*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je oblik sa dvije dužine češći negoli oblik sa jednom dužinom.

U procentima:

A. *četvrti* 84 %

B. *čtvr̄ti* 16 %

U ovu skupinu ide i broj *jèdan* (GBJ 253), koji ima pridjevsko-zamjeničku promjenu i oblike za sva tri roda i oba broja:

J e d n i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jèdan	jèdno	jèdna
G	jèdnōg(a)	jèdnōg(a)	jèdnē
D	jèdnōm(e)	jèdnōm(e)	jèdnōj
A = N ili G		jèdno	jèdnu
V	jèdan	jèdno	jèdna
I	jèdnīm	jèdnīm	jèdnōm
L	jèdnōm(e)	jèdnōm(e)	jèdnōj

M n o ž i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jèdni	jèdna	jèdne
G	jèdnīh	jèdnīh	jèdnīh
D	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)
A	jèdne	jèdna	jèdne
V	jèdni	jèdna	jèdne
I	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)
L	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)	jèdnīm(a)

Redni broj *přvī* u literaturi bilježimo u dva naporedna oblika: *přvī* / *přvī*. (GBJ 255; RBJ 1088)

U našem istraživanju obradili smo oblik nominativa jednine muškog roda rednog broja *přvī* / *přvī*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno prevladava oblik sa kratkosilaznim akcentom.

U procentima:

A. *přvī* 95 %

B. *přvī* 5 %

Brojni pridjevi imaju sva tri roda i oblike kao pridjevske zamjenice: *dvòji* (GBJ 257), *tròji* (RBJ 1349).

Primjer (GBJ 257):

	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	dvòji	dvòja	dvòje
G	dvòjih	dvòjih	dvòjih
D	dvòjim(a)	dvòjim(a)	dvòjim(a)
A	dvòje	dvòja	dvòje
V	-	-	-
I	dvòjim(a)	dvòjim(a)	dvòjim(a)
L	dvòjim(a)	dvòjim(a)	dvòjim(a)

Kratkouzlazni na drugom slogu: *jedànaest* (GBJ 255), *osàmnaest* (RBJ 840), *pedèsèt* (RBJ 887). Redni brojevi: *jedànaestī* (RBJ 462), *osàmnaestī* (RBJ 840), *pedèsētī* (RBJ 887). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Primjer (GBJ 255 / RBJ 462):

J e d n i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jedànaestī	jedànaestō	jedànaestā
G	jedànaestōg(a)	jedànaestōg(a)	jedànaestē
D	jedànaestōm(e)	jedànaestōm(e)	jedànaestōj
A	= N ili G	jedànaestō	jedànaestū
V	jedànaestī	jedànaestō	jedànaestā
I	jedànaestīm	jedànaestīm	jedànaestōm
L	jedànaestōm(e)	jedànaestōm(e)	jedànaestōj

M n o ž i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	jedànaestī	jedànaestā	jedànaestē
G	jedànaestīh	jedànaestīh	jedànaestīh
D	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)
A	jedànaestē	jedànaestā	jedànaestē
V	jedànaestī	jedànaestā	jedànaestē
I	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)
L	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)	jedànaestīm(a)

Brojni pridjevi koji imaju sva tri roda i oblike kao pridjevske zamjenice: *čtvèri* / *čètveri* (RBJ 136; GBJ 257), *petèri* (RBJ 894), *sedmèri* (RBJ 1182).

Primjer (RBJ 136; GBJ 257):

	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	čtvèri	čtvèra	čtvère
G	čtvèrih	čtvèrih	čtvèrih
D	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)
A	čtvère	čtvèra	čtvère
V	-	-	-
I	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)
L	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)	čtvèrim(a)

Kratkouzlazni na trećem slogu, a dužina na četvrtom: *čtrdèsèt* (RBJ 135), *osamdèsèt* (RBJ 840), *sedamdèsèt* (RBJ 1182).

Redni brojevi: *devedèsèti* (RBJ 177), *milijàrditī* / *milijàrditī* (RBJ 650), *sedamdèsèti* (RBJ 1182), *miliòniti* / *miliònitī* (RBJ 651; GBJ 255). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Primjer (RBJ 1182):

J e d n i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	sedamdèsèti	sedamdèsètō	sedamdèsètā
G	sedamdèsètōg(a)	sedamdèsètōg(a)	sedamdèsètē
D	sedamdèsètōm(e)	sedamdèsètōm(e)	sedamdèsètōj
A	= N ili G	sedamdèsètō	sedamdèsètū
V	sedamdèsèti	sedamdèsètō	sedamdèsètā
I	sedamdèsètīm	sedamdèsètīm	sedamdèsètōm
L	sedamdèsètōm(e)	sedamdèsètōm(e)	sedamdèsètōj

		M n o ž i n a	
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	sedamdèsētī	sedamdèsētā	sedamdèsētē
G	sedamdèsētīh	sedamdèsētīh	sedamdèsētīh
D	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)
A	sedamdèsētē	sedamdèsētā	sedamdèsētē
V	sedamdèsētī	sedamdèsētā	sedamdèsētē
I	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)
L	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)	sedamdèsētīm(a)

Obradili smo i redni broj *miliònitī / miliònītī*, koji ima dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom i jednom dužinom *miliònitī* i oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dvjema dužinama *miliònītī*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je gotovo dvostruko češći oblik sa kratkouzlaznim akcentom i jednom dužinom.

U procentima:

A. *miliònitī* 65 %

B. *miliònītī* 35 %

Brojni pridjevi imaju sva tri roda i oblike kao pridjevske zamjenice: *desetèri / dèseteri* (RBJ 174), *devetèri / dèveteri* (RBJ 178).

Primjer (GBJ 257 / RBJ 174):

	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	desetèri	desetèra	desetère
G	desetèrih	desetèrih	desetèrih
D	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)
A	desetère	desetèra	desetère
V	-	-	-
I	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)
L	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)	desetèrīm(a)

c) Dugosilazni na prvom slogu: *pēt* (GBJ 254), *stô* (GBJ 254), *šèststô* (RBJ 1290).

Redni brojevi: *pētī* (GBJ 255), *šèstī* (RBJ 1290), *sèdmī* (GBJ 255), *šèststôtī* (: *šèststô*, RBJ 1290), *trīstôtī / trīstôtī* (RBJ 1348). Ovaj akcent ostaje u svim padežima jednine i množine.

Primjer (GBJ 255):

J e d n i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	sêdmī	sêdmō	sêdmā
G	sêdmōg(a)	sêdmōg(a)	sêdmē
D	sêdmōm(e)	sêdmōm(e)	sêdmōj
A	= N ili G	sêdmō	sêdmū
V	sêdmī	sêdmō	sêdmā
I	sêdmīm	sêdmīm	sêdmōm
L	sêdmōm(e)	sêdmōm(e)	sêdmōj

M n o ž i n a			
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	sêdmī	sêdmā	sêdmē
G	sêdmīh	sêdmīh	sêdmīh
D	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)
A	sêdmē	sêdmā	sêdmē
V	sêdmī	sêdmā	sêdmē
I	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)
L	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)	sêdmīm(a)

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *dèvetstō* (GBJ 255), *òsam* (RBJ 840), *òsamstō* (RBJ 841), *sèdam* (RBJ 1182).

Redni brojevi: *drùgī* (GBJ 255), *sèdamstōtī* (RBJ 1182), *òsamstōtī* (RBJ 841), *hīljadītī* / *hīljadītī* (GBJ 255 / RBJ 361). Ovaj akcent ostaje u svim pa-
dežima jednine i množine.

Primjer (GBJ 255):

	J e d n i n a			M n o ž i n a		
	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod	Muški rod	Srednji rod	Ženski rod
N	drùgī	drùgō	drùgā	drùgī	drùgā	drùgē
G	drùgōg(a)	drùgōg(a)	drùgē	drùgīh	drùgīh	drùgīh
D	drùgōm(e)	drùgōm(e)	drùgōj	drùgīm(a)	drùgīm(a)	drùgīm(a)
A	= N ili G	drùgō	drùgū	drùgē	drùgā	drùgē
V	drùgī	drùgō	drùgā	drùgī	drùgā	drùgē
I	drùgīm	drùgīm	drùgōm	drùgīm(a)	drùgīm(a)	drùgīm(a)
L	drùgōm(e)	drùgōm(e)	drùgōj	drùgīm(a)	drùgīm(a)	drùgīm(a)

Obradili smo i redni broj *hìljaditī* / *hìljadītī* sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu. Javlja ju se dva naporedna oblika: oblik sa jednom dužinom *hìljaditī* i oblik sa kratkosilaznim akcentom i dvjema dužinama *hìljadītī*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je običniji oblik sa dvjema dužinama od oblika sa jednom dužinom.

U procentima:

A. *hìljadītī* 60 %

B. *hìljaditī* 40 %

Zbirni brojevi: *dèsetero* / *dèsetoro* (RBJ 174), *òsmero* / *òsmoro* (RBJ 844), *pètero* / *pètoro* (GBJ 255 / RBJ 894), *sèdmero* / *sèdmoro* (RBJ 1183). Rijetko dolaze u zavisnim padežima.

4.2. Promjenljivi tipovi

a) S promjenom tona:

Glavni broj *dvâ* / *dvjje* (GBJ 254), sa kratkosilaznim akcentom u nominativu ženskog roda, mijenja ton u uzlazni akcent u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu.

	Ženski rod
N	dvjje
G	dvjju
D	dvjjea
A	dvjje
V	dvjje
I	dvjjea
L	dvjjea

b) S promjenom tona i trajanja

Glavni broj *dvâ* (GBJ 254), sa dugosilaznim akcentom u nominativu muškog i srednjeg roda, mijenja ton i trajanje u kratkouzlazni akcent u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu.

Muški i srednji rod	
N	<i>dvâ</i>
G	<i>dvâjũ / dvájũ</i>
D	<i>dvâma / dvâma</i>
A	<i>dvâ</i>
V	<i>dvâ</i>
I	<i>dvâma / dvâma</i>
L	<i>dvâma / dvâma</i>

Obradili smo genitiv, dativ, instrumental i lokativ broja *dvâ*. U genitivu se javljaju dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dužinom *dvâjũ* i oblik sa dugouzlaznim akcentom i dužinom *dvájũ*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno prevladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. <i>dvâjũ</i>	92 %
B. <i>dvájũ</i>	7 %
C. <i>dvâjũ</i>	1 %

Obradili smo i dativ, instrumental i lokativ množine broja *dvâ*. Naša građa pokazuje da je u ovim padežima oblik *dvâma* sa kratkouzlaznim akcentom češći negoli oblik *dvâma* sa dugouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. <i>dvâma</i>	61 %
B. <i>dvâma</i>	39 %

Glavni broj *trî* (GBJ 254), sa dugosilaznim akcentom u nominativu, mijenja ton i trajanje u kratkouzlazni akcent u dativu, instrumentalu i lokativu.

N	trī
G	trījū
D	trīma
A	trī
V	trī
I	trīma
L	trīma

Zbirni broj *dvøje* (GBJ 256), sa kratkosilaznim akcentom u nominativu, mijenja ton i trajanje u dugouzlazni ili kratkouzlazni akcent u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu.

N	dvøje
G	dvøg / dvóga / dvøjeg(a)
D	dvôm / dvóma / dvóme / dvøjem
A	dvøje
V	dvøje
I	dvóma
L	dvôm / dvóma / dvóme / dvøjem

Istu promjenu kao zbirni broj *dvøje* ima i zbirni broj *trøje* (GBJ 256):

N	trøje
G	trøg / tróga / trøjeg(a)
D	trôm / tróma / tróme / trøjem
A	trøje
V	trøje
I	tróma
L	trôm / tróma / tróme / trøjem

---

c) S promjenom mjesta:

Glavni broj *čètiri* (GBJ 254), sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu u nominativu mijenja mjesto akcenta na treći slog u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu:

N	četiri
G	četirijū
D	četirima
A	četiri
V	četiri
I	četirima
L	četirima

---

d) S promjenom mjesta i tona:

Broj *ōba / ōbje* (GBJ 254), sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu u nominativu mijenja mjesto akcenta na drugi slog i ton u kratkouzlazni ili dugouzlazni akcent u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu.

Primjer (GBJ 254; RBJ 781)

	Muški i srednji rod	Ženski rod
N	ōba	ōbje
G	obàjū / obájū	obíjū
D	obàma	objèma
A	ōba	ōbje
V	ōba	ōbje
I	obàma	objèma
L	obàma	objèma

---

e) S promjenom mjesta, tona i trajanja:

Zbirni broj *čētvero* (GBJ 256), sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu u nominativu mijenja mjesto, ton i trajanje akcenta u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu. Umjesto kratkosilaznog akcenta na prvom slogu stoji dugouzlazni akcent na drugom ili trećem slogu:

N	čētvero
G	četveróga / četvérga
D	četveróma / četvéрма / četveróme
A	čētvero
V	čētvero
I	četvéрма / četveróma
L	četveróma / četvéрма / četveróme

Zbirni broj *ðboje* (GBJ 256), sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu u nominativu mijenja mjesto, ton i trajanje akcenta u genitivu, dativu, instrumentalu i lokativu. Umjesto kratkosilaznog akcenta na prvom slogu stoji dugouzlazni akcent na drugom slogu.

Primjer (GBJ 256; RBJ 788):

N	ðboje
G	obóga / ðbojeg(a), obòjeg(a)
D	obóma / obóme / ðbojem
A	ðboje
V	ðboje
I	obóma / obóme / ðbojem
L	obóma / obóme / ðbojem

U glavnih se brojeva akcent prenosi neoslabljeno: *dò dvā, zà trī, pò stō ...*
Glavni brojevi *sèdam* i *ðsam* javljaju se u naporednim oblicima: *ù se-dam / u sèdam; ù osam / u ðsam*. (NHKJ 196)

S rednih se brojeva akcent prenosi oslabljeno: *ù drugī, dò trecēga, ù pētī ...*

5. Akcenat glagola

5.1. Infinitiv

Složeni glagoli u infinitivu imaju akcent koji je u skladu s pravilom o prenošenju akcenta. To znači: prema silaznim akcentima glagola bez prefiksa dolazi kratkouzlazni akcent na prethodnom slogu glagola sa prefiksima. Uzlazni akcent ostaje na istom mjestu kao i kod glagola bez prefiksa.

Primjeri: *dīci / pòdići; glèdati / pògledati; kīsnuti / pòkisnuti; lūpiti / zàlupiti; mīcati / òdmicati; pām̄titi / zàpām̄titi; prāvdati / òprāvdati;*

bàcati / izbàcati; čit̄ati / pročit̄ati; list̄ati / prelist̄ati; bāciti / izbāciti; hlād̄iti / ohlād̄iti; pīt̄ati / upīt̄ati; vīkati / zavīkati.

Dvosložni glagoli sa dugim osnovnim samoglasnikom u infinitivu, i složenice glagola *ići*, imaju dubletne oblike: *čr̄psti / cr̄psti; kl̄ēti / kl̄ēti; nāc̄i / nāc̄i; rāsti / rāsti; vēsti / vēsti; vūc̄i / vūc̄i.*

Složeni glagoli, od dvosložnih glagola sa dugim osnovnim samoglasnikom u infinitivu, također imaju dubletne oblike infinitiva, po pravilu o prenošenju akcenta.

Primjeri: *nāci* / *náci* / *prònāci* (i *pronáci*); *rāsti* / *rásti* / *nàrāsti* (i *narásti*); *vēsti* / *vésti* / *izvēsti* (i *izvésti*); *vūci* / *vúci* / *pòvūci* (i *povúci*).

Iz primjera uočavamo: prema dugosilaznom akcentu *rāsti* dolazi u složenih glagola kratkouzlazni akcent na prethodnom slogu i dužina na starom mjestu akcenta *nàrāsti*, a prema dugouzlaznom akcentu *rásti* i u složenih glagola je akcent na istom mjestu *narásti*.

Složeni glagoli tipa *klēti* / *klėti* odstupaju od navedenog pravila. Oni imaju samo jedan oblik infinitiva, i to onaj sa prenesenim akcentom: *pròklēti*.

5.2. Present

5.2.1. Mnogi glagoli imaju u prezentu isti akcent kao u infinitivu; to su:

- glagoli sa jednim od silaznih akcenata (˘ i ˘): *gàziti* / *gàžim*, *gìnuti* / *gìnēm*, *pāmtiti* / *pāmtīm*, *sānjcati* / *sānjkām*, *vìdjati* / *vìdīm*
- glagoli sa jednim od uzlaznih akcenata (´ i ˘): *bàcati* / *bàcām*, *čìtati* / *čitām*, *gòrjeti* / *gòrīm*, *kípjeti* / *kípīm*, *trčati* / *trčīm*, *žútjeti* / *žútīm*

Akcent ostaje i u glagola s uzlaznim akcentima na trećem slogu od kraja: *crvènjati* / *crvènīm*, *žèljati* / *žèlīm*, *živjeti* / *živīm*.

Kada se ovim glagolima dodaju prefiksi, akcentat se fakultativno pomiče na prethodni slog, kao u primjerima: *pocrvènjati* / *pocrvènīm* / *pocrvènīm*, *zažèljati* / *zažèlīm* / *zažèlīm*; ovako se ponašaju i glagoli sa morfemom *i* u prezentu: *držati* / *džžīm*, *trčati* / *trčīm*, *vríštati* / *vríštīm*, ali ukoliko im dodamo prefikse, akcent se fakultativno pomiče na prethodni slog: *zadržati* / *zadržīm* / *zadržīm*.

Akcent infinitiva ostaje i kod većine glagola sa uzlaznim akcentima na trećem slogu od kraja: *budàliti* / *budàlīm*, *lòviti* / *lòvīm*, *trúbiti* / *trúbīm*; ukoliko im dodamo prefikse, akcentat se fakultativno pomiče na prethodni slog: *pobudàliti* / *pobùdalīm* / *pobudàlīm*, *ulòviti* / *ùlovīm*, ali i sa fakultativnom promjenom akcenta: *zatrúbiti* / *zàtrúbīm* / *zatrúbīm*.

U većine glagola u prezentu isti je akcent u svim licima. Od ovog pravila odstupaju glagoli čija infinitivna osnova ima sufiks *a*, a u prezentskim nastavcima dolazi morfem *a*.

(Po klasifikaciji glagola iz GBJ, na strani 267, to su glagoli *prve vrste*, glagoli *vrste a*, čije se osnove podudaraju s oblikom 3. lica jednine prezenta.)

Ovi glagoli nemaju uvijek isti akcent u infinitivu i jednini prezenta, dok u 3. licu množine obično imaju naglasak infinitiva.

Primjeri: *pítati / pítām, pítati / pítajū*. U prezentu se mijenjaju akcenti, i to uzlazni u silazne.

Većina nesloženih glagola ima u infinitivu neki od uzlaznih akcenata (` ili ´), a u prezentu silazni (" ili ^), kao što je u primjerima: *mòliti / mòlīm, nòsiti / nòsīm, skòčiti / skòčīm, vòziti / vòzīm, báciti / bácīm, brániti / bránīm, gúliti / gúlīm, krétati / krêcēm, míriti / mírīm, páliti / pālīm, pítati / pítām, šíriti / šírīm, víkati / vícēm*.

U glagola koji infinitivnu osnovu, od tri i više slogova, tvore morfemima *-ova-*, *-eva-*, *-iva-*, a na tim morfemima je i akcent, u prezentu će taj akcent biti kratkouzlazni na prethodnom slogu u odnosu na akcent u infinitivu, kao u primjerima: *daròvati / dàrujēm, kazívati / kàzujēm*.

Glagoli koji imaju silazne akcente u infinitivu imaju u prezentu akcent koji je teško objasniti (razlozi su historijski), pa ćemo se zadovoljiti samo prikazom tih akcenatskih odnosa: *pěći / pècēm, vûći / vúcēm*.

Osim glagola *bíti* i *htjěti*, jednosložni prezent uvijek ima dugosilazni akcent: *dām, znām, sjā*.

5.2.2. Dužine u prezentskim nastavcima

Nastavci u prezentu su: $(-ē)m / (-e)m \dots -ū$
 $(-ā)m \dots (-a)jū$
 $(-ī)m \dots -ē$

Možemo zaključiti da su *a* i *i* uvijek dugi (pritom ne mislimo na nastavke u trećem licu množine), dok *e* može biti ili dug ili kratak.

Ta dvostrukost javlja se zbog preciznih pravila. Ta pravila su:

1. pravilo: *e* je dugo iza silaznih akcenata. Ovo pravilo važi i za glagole kojima dodajemo prefikse, kada se silazni akcenti pomiču prema početku riječi. Primjeri: *bùdēm, dòđēm, ìdēm, izìdēm, jèdēm, mèljēm, òrēm, pòčnēm, píšēm, pòdignēm, pòjedēm, pòšaljēm, šàljēm, ùzmēm, vèhnēm, zàplačēm*. Izuzeci su glagoli: *mòžeš, hòćeš... mòžemo, hòćemo*;
2. pravilo: *e* je kratko iza uzlaznih akcenata. Primjeri: *bòdem, cvàtem, dovèdem, dovèzem, grízem, krádem, kùnem, mètem, pècem, prèdem, rástem, trésem, vézem, zébem, zòvem*. Ovi oblici mogu imati i dužinu: *bòdēm* i dr.;
3. pravilo: *e* je dugo kad mu prethodi *j*, bez obzira na narav akcenta. (Up. Raguž, PGH 178) Primjeri: *čùjēm, grìjēm, lājēm, kljùjēm, pìjēm, pòštujēm, pùtujēm, ràtujēm, sījēm, šjēm, dājēm, pòznājēm*.

5.3. Aorist

U aoristu, gotovo po pravilu, oblici prvog lica jednine i svih lica množine imaju isti akcent infinitiva dotičnog glagola.

U drugom i trećem licu jednine mnogo glagola ima čelni, povučeni akcent, tj. jedan od silaznih akcenata, bez dužine na završnom vokalu.

Primjeri:

*báciti / bácih / bācī i bāci; dobáciti / dobácih / dōbācī i dōbāci;
govòriti / govòrih / gōvorī i gōvori; òprāvdati / òprāvdah / òprāvdā i òprāvda;*

*pròliti / pròlih / prōlī i prōli; potònuti / potònuh / pōtonū i pōtonu;
prāvdati / prāvdah / prāvdā i prāvda; tònuti / tònuh / tōnū i tōnu.*

Glagoli koji se završavaju na *-jeti; -ljeti; -njeti* imaju u svim licima akcent infinitiva, kao u primjerima:

*crńjeti / crńjeh / crńje / crńje / crńjesmo / crńjeste / crńješe;
pocrńjeti / pocrńjeh / pocrńje / pocrńje / pocrńjesmo / pocrńjeste / pocrńješe;
živjeti / živjeh / živje / živje / živjesmo / živjeste / živješe;
proživjeti / proživjeh / proživje / proživje / proživjesmo / proživjeste / proživješe.*

Većina glagola petog razreda druge vrste, tj. glagoli sa infinitivnom osnovom na *a* i morfima *-ova-, -eva-, -iva-, -uva-*, a prezentskom osnovom na suglasnik *j*, imaju u svim licima akcent infinitiva. (GBJ 268, 270)

Primjeri: *rázlikovati / rázlikujēm / rázlikovah / rázlikovā i rázlikova;
sávjetovati / sávjetujēm / sávjetovah / sávjetovā i sávjetova.* Imamo i izuzetke: *kòvati / kùjēm / kòvā.*

Glagoli koji završavaju na *-ati* sa dugouzlaznim akcentom u infinitivu imaju akcent infinitiva u svim licima aorista, a u drugom i trećem licu jednine običniji je čelni akcent.

Primjeri: *čúvati / čúvah / čúva i čúvā; povézati / povézah / povéza i pōvēzā;*

*sačúvati / sačúvah / sačúva i sàčúvā; vézati / vézah / véza i vèzā;
zakríčati / zakríčah / zakríča i zàkričā.*

Prosti glagoli duge osnove i složeni glagoli sa prefiksom *s-* imaju u drugom i trećem licu jednine dugosilazni akcent.

Primjeri: *báciti / bâcī; víknuti / víknū; zbáciti / zbâcī; svúci / svúče; strēsti / strēse.*

Krajnja dužina u drugom i trećem licu jednine često izostaje, pa se može smatrati i neobaveznom: *ūtṛnu, pòlomi, zàpita, víknu.*

5.4. Imperfekt

Akcent imperfekta je uglavnom isti kao i akcent dotičnog glagola u infinitivu. Međutim, treba naglasiti, akcenat ovog glagolskog oblika poprilično je kolebljiv zbog njegove rijetke upotrebe.

Primjeri: *govòriti / govòrāh; hváliti / hváljāh; kazívati / kazívāh; pítati / pítāh; trñuti / trñjah.*

Ukoliko se kod glagola razlikuje akcent u infinitivu i prezentu, u imperfektu bi trebao biti akcent prezenta, ali u praksi nailazimo na različitost i kolebljivost.

Primjeri: *hváliti / hválīm / hváljāh; nòsiti / nòsīm / nòšāh; kòvati / kùjēm / kòvāh.*

U glagola druge vrste, zbog kraćenja infinitiva, preovladao je akcent prezenta:

íci / ìdēm / ìdāh; plēsti / plètem / plètijāh; prēsti / prédem / prédijāh; písati / pīšēm / písāh.

Akcent imperfekta isti je u svim licima.

U većine glagola isti je kao u prvom licu prezenta: *gòvorīm / gòvorāh; krádem / krádijāh; víčēm / víkāh; vòzīm / vòžāh;* ali, zbog spomenute kolebljivosti akcenta, u imperfektu bilježimo i primjere *dàrujēm / dàrīvāh / darívāh.*

Glagoli koji su u prvom licu jednine imperfekta jednosložni imaju dugosilazni akcent na morfu *a*: *pràti / pèrēm / prāh; slàti / šàljēm / slāh; žèti (žnjèti) / žnjēm (žànjēm) / žnjāh.*

5.5. Glagolski prilog sadašnji

Glagolski prilog sadašnji gotovo uvijek ima akcenat i dužinu trećeg lica množine prezenta:

městi / mètū / mètūci; nòsiti / nòsē / nòsēci; píliti / pílē / pílēci; pítati / pítajū / pítajūci; trēsti / trésū / trésūci; žèljeti / žèlē / žèlēci; živjeti / živē / živēci.

Glagoli treće vrste koji imaju osnovu od tri i više slogova i dugouzlazni akcent na drugom slogu u glagolskom prilogu sadašnjem imaju i akcent infinitiva: *ribáriti / ribārē / ribārēci; životáriti / životārē / životārēci.*

Glagoli sa dugouzlaznim akcentom u infinitivu, a sa dugosilaznim u istom slogu trećeg lica prezenta imaju u prilogu sadašnjem naporedne oblike, i sa akcentom infinitiva i sa akcentom prezenta: *hváliti / hvâlê / hvâlêći / hvâlêći; písati / pîšû / pîšûći / pîšûći*.

5.6. Glagolski prilog prošli

Akcent glagolskog priloga prošlog obično je isti kao i akcent infinitiva dotičnog glagola: *báciti / bácivši; daròvati / daròvāvši; mòći / mòći / mògāvši / mògāvši; gñnuti / gñnūvši; ispeci / ispekāvši; plèsti / plèsti / plètāvši / plètāvši; polèjtjeti / polèjtjēvši; pretřpjjeti / pretřpjēvši; utrñnuti / utrñnūvši; vřdjeti / vřdjēvši; zapítati / zapítāvši*.

Dvosložni oblici na -vši i jednosložni na -v imaju dugosilazni akcent: *bràti / brāvši; mljèti / mljēvši; piti / pivši*.

Glagol *dòći / dóći* ima u glagolskom prilogu prošlom kratkouzlazni akcent, tj. akcent glagolskog pridjeva radnog u ženskom rodu: *dòšāv(ši) / dòšla*.

Glagoli *ići, dōći* i drugi dvosložni glagoli nastali dodavanjem prefiksa na glagol *ići*, imaju kratkouzlazni akcent na prvom slogu u infinitivu i u glagolskom prilogu prošlom: *nàdōći / nàdošāv(ši); pridōći / pridošāv(ši); òtīći / òtišāv(ši)*.

5.7. Glagolski pridjev radni

Najveći broj glagola u glagolskom pridjevu radnom ima akcent infinitiva: *čūti / čūo / čūla; krénuti / krénuo / krénula; pítati / pítao / pítala; šútjeti / šútio / šútjela; tēći / tēkao / tēkla; tugòvati / tugòvao / tugòvala; utrñnuti / utrñnuo / utrñnula; živjeti / živio / živjela*.

Glagoli sa infinitivom na -ati, -ovati / -evati i sa kratkouzlaznim akcentom na pretposljednem slogu infinitivne osnove imaju u obliku za muški rod kratkosilazni akcent na prvom slogu, a u ženskom i srednjem rodu te svim rodovima množine zadržavaju akcent infinitiva: *dřžati / dřžao / dřžala / dřžalo / dřžali / dřžale / dřžala; čitati / čítao / čítala / čítalo / čítali / čítale / čítala; pročitati / pročítao / pročítala / pročítalo / pročítali / pročítale / pročítala*.

Neki glagoli sa jednosložnom infinitivnom osnovom u glagolskom pridjevu radnom imaju dugouzlazni akcent, osim u muškom rodu (gdje imaju kratkosilazni akcent). Glagoli složeni od tih glagola imaju kratkosilazni

akcent na prvom slogu: *břati / břao / brála; dàti / dǎo / dála; pìti / pìo / pìla; prǎti / prǎo / prála; zvǎti / zvǎo / zvála.*

Složeni: *pòbrati / pòbrao / pòbrála; pòpiti / pòpio / pòpìla; òprati / òprao / òprála; pòzvati / pòzvao / pòzvála.*

Glagoli tipa *plèsti / plèsti, rǎsti / rǎsti*, koji u infinitivu imaju dubletne oblike, imaju i u glagolskom pridjevu radnom te dubletne oblike, osim u obliku za muški rod jednine koji je samo silazno akcentovan: *plèo / plèla i plèla / plèlo i plèlo, plèli i plèli / plèle i plèle; plèla i plèla; rǎstao / rǎsla i rǎsla, rǎslo i rǎslo, rǎsli i rǎsli, rǎsle i rǎsle, rǎsla i rǎsla.*

5.8. Glagolski pridjev trpni

Pravila o akcentu glagolskog pridjeva trpnog nije jednostavno uočiti i izdvojiti jer su vrlo složena. Ipak ćemo izdvojiti neka od tih pravila.

Određeni oblik pridjeva trpnog ima isti akcent u svim rodovima: *plètenī / plètenā / plètenō; đirnūti / đirnūtā / đirnūtō; pītāni / pītānā / pītānō.*

Neodređeni oblik može imati isti akcent u svim rodovima: *kùpovān / kùpovāna / kùpovāno; pītān / pītāna / pītāno*; ali može imati i različito mjesto akcenta: *plèten / pletèna i plètena / pletèno i plèteno; dovèden / dovedèna i dovèdena / dovedèno i dovèdeno.*

Glagoli sa jednosložnom osnovom koji u infinitivu imaju uzlazni akcent na trećem slogu od kraja dobijaju u glagolskom pridjevu trpnom silazne akcente na prvom slogu: *tǎknuti / tǎknūt, željeti / željen, đržati / đržan, nòsiti / nòšen, lòmiti / lòmljen, kòvati / kòvān, kupòvati / kùpovān, stégnuti / stègnūt, živjeti / življen.*

Glagolski pridjev trpni obično ima akcent infinitiva: *krǎsti / krǎden / krǎdena / krǎdeno; vǐdjeti / vǐđen / vǐđena / vǐđeno.*

Glagoli koji u infinitivu završavaju na *-ati, -ovati* i glagoli sa kratko-uzlaznim akcentom na pretposljednem slogu infinitivne osnove imaju u glagolskom pridjevu trpnom kratkosilazni akcent na prvom slogu: *đržati / đržān / đržāna; zadržati / zadržān / zadržāna; igrati / igrān / igrāna; òrati / òrān / òrāna; izòrati / izorān / izorāna; kupòvati / kùpovān / kùpovāna; nakupòvati / nǎkupovān / nǎkupovāna.*

Iz navedenih primjera uočavamo da je prenošenje neoslabljeno.

Jednosložni oblici glagolskog pridjeva trpnog imaju dugosilazni akcent: *dǎti / dān i dāt; znǎti / znān; tkǎti / tkān.*

5.9. Imperativ

Akcentat glagola u imperativu obično je isti kao u infinitivu: *sjèsti / sjèdi; pâmtiti / pâmti; plòviti / plòvi; kázati / káži.*

Treće lice jednine imperativa, odnosno množine izriče se riječcom *nèk / nèka* i trećim licem jednine, odnosno množine prezenta: *nèk rādī / nèka rādī, nèk rādē / nèka rādē.*

Jednosložni imperativ koji se tvori nastavcima *-j, -jmo, -jte*, uvijek pred tim nastavcima ima dugosilazni akcent: *krīti / krīj / krījmo / krījte; grījati / grīj, kòvati / kūj.*

Ukoliko je imperativ sa više slogova, a sa navedenim nastavcima, imat će akcent prezenta i dug slog pred tim nastavcima: *slūšati / slūšām / slūšāj / slūšājmo / slūšajte; čúvati / čúvām / čúvāj; pítati / pítām / pítāj; dočekívati / dočekujēm / dočekūj.*

Imperativ s nastavcima *-i, -imo, -ite* obično ima akcent infinitiva: *báciti / bácīm / báci; víkati / víčem / víci; nòsiti / nòsīm / nòsi; govòriti / govòrīm / govòri.*

5.10. Mjesto akcenatske dužine u glagolski oblicima

Akcentatska dužina u glagolskim oblicima može biti na ovim mjestima:

- u složenim glagolskim oblicima na samoglasniku sa kojeg je prenesen dugosilazni akcent: *vūci / pòvūci; rādīm / zàrādīm; trəsao / pòtrəsao; pītāj / zàpītāj;*
- u prezentu na krajnjem slogu u trećem licu množine: *trésū; plètū; rādē; glèdajū;* izuzetak je samo glagol *biti*, kod kojega treće lice prezenta nema dugi slog: *jèsu*; dugi su i prezentski nastavci *-am, -aš, -a, -amo, -ate*: *pjèvām, pjèvāš, pjèvā, pjèvāmo, pjèvāte*; zatim nastavci *-im, -iš, -i, -imo, -ite*: *rādīm, rādīš, rādī, rādīmo, rādīte*; dugi su i prezentski nastavci *-em, -eš, -e, -emo, -ete* i *-jem, -ješ, -je, -jemo, -jete* poslije silaznih akcenata: *rèčem, rèčēš, rèčē, rèčēmo, rèčēte; čūjēm, čūjēš, čūjē, čūjēmo, čūjēte; tñēm, tñēš, tñē, tñēmo, tñēte.* U prezentu dužina često izostaje poslije uzlaznih akcenata: *plètem, plèteš, plète, plètemo, plètete; vúčem, vúčeš, vúče, vúčemo, vúčete;*
- u trećem licu množine aorista: *òdošē, póđošē, zapítašē*, ali dužina može i izostati: *òdoše, zapítaše*, na krajnjem slogu aoristnog oblika u drugom i trećem licu jednine na nultom nastavku je dužina:

- zadržā, zāpītā, ūpāmtī, pōlomī*, ali dužina može i izostati: *zadržā, zāpīta, ūpāmti, pōlomi*;
- u imperativu pred nastavcima *-j, -jmo, -jte*, ako u drugom licu jednine glagolski oblik ima više od jednog sloga: *čŭvāj, bācāj, pītāj, dočekŭj*;
  - u glagolskom prilogu sadašnjem pred sufiksom: *vōdēci, glēdajŭci, pišŭci, dārujŭci*;
  - u glagolskom prilogu prošlom na pretposljednem slogu: *rēkāvši, zapītāvši*;
  - u glagolskom pridjevu trpnom pred nastavcima *-n, -t*: *dārovān, dīgnūt*;
  - u glagolskim imenicama pred sufiksom: *pjēvānje, būđenje, pāmćenje, vōđenje*. (Up. i NHKJ 152-153)

5.11. Akcenatski tipovi u glagola

Glagoli pokazuju veliku tipološku raznolikost. Teško bi bilo utvrditi akcenatska pravila za glagolske oblike, ili neki drugi način klasifikacije glagola. Stoga ćemo se u ovom radu pridržavati klasifikacije na nepromjenljive i promjenljive tipove akcenta glagola, koji smo primijenili i kod ostalih vrsta riječi. Razlog je što želimo zadržati kontinuitet u izlaganju i razvrstavanju riječi po tipologiji akcenta. Zato će naša podjela biti identična inoviranom razvrstavanju glagola, kako ga je izložio S. Babić. (NHKJ 154)

Ta podjela je na *akcenatske tipove u glagola od druge do šeste vrste* i na *akcenatske tipove glagola prve vrste*.

Babić se pridržava podjele glagola po morfološkim vrstama, karakteristične za većinu hrvatskih gramatika. Prema infinitivno-aoristnoj osnovi glagoli se mogu podijeliti u šest vrsta, odnosno sedam - ako se nepravilni glagoli uzmu kao zasebna vrsta. Tri vrste, neparne - prva, treća i peta, dijele se na manje razrede.

Prva vrsta – infinitivna osnova nema sufiksa i svima je prezentski nastavak *-ēm / -em*.

Ta se vrsta dijeli na sedam razreda. U svim razredima, osim petog i šestog, jednake su infinitivna i prezentska osnova.

U prvih šest razreda osnova završava na suglasnik, i to:

- u prvom razredu na *t* ili *d*,
- u drugom razredu na *s* ili *z*,
- u trećem razredu na *p* ili *b*,
- u četvrtom razredu na *k, g, h*,
- u petom razredu prezentska osnova završava na *n* i *m*,

- u šestom razredu osnova završava na *i, u, je / i*.

Druga vrsta – infinitivna osnova ima morf *-nu-*, a prezentska *-n-* i svi-
ma je prezentski nastavak *-ēm / -em*.

Treća vrsta – tu idu glagoli sa sufiksima *-jeti, -ljeti, -njeti* i svima je pre-
zentski nastavak *-īm*.

Možemo reći i da ovdje idu glagoli čija je oznaka za prezent morf *-i-*,
infinitivna osnova ima:

- u prvom razredu morf *-je-* ili *-e-*, iza *lj, nj, r*,
- u drugom razredu morf *-a-* iza *č, ž, j, št i žd*.

Četvrta vrsta – infinitivna osnova ima morf *-i-* i prezentski nastavak
-im.

Peta vrsta – infinitivna osnova ima sufiks *-a*, a u prezentskim nastav-
cima *-am, -em, -jem*.

- u prvom razredu prezentski nastavci imaju morf *-a-*,
- u drugom razredu prezentski nastavci imaju morf *-e-*, a prezentska
osnova je jotirana,
- u trećem razredu u prezentu je morf *-e-*, a korijen završava na *r* ili *v*,
- u četvrtom razredu infinitivna osnova ima infiks *-j-* ili *-v-* ispred
morfa *-a-*.

Šesta vrsta – infinitivna osnova ima sufikse *-ova-, -eva-, -iva-* i prezent-
ski nastavak *-jem*.

Podjela glagola po vrstama u *Gramatici bosanskoga jezika* nešto je dru-
gačija. Budući da smo se dosada, u ovom radu, pridržavali podjele vrsta
riječi iz te gramatike, navest ćemo i tu podjelu glagola po vrstama. Nećemo
na osnovu te podjele izvršiti tipologiju akcenta u glagola, ali ćemo je uvr-
stiti u podjelu koju koristi S. Babić.

U *Gramatici bosanskoga jezika* glagoli su klasificirani prema nastavci-
ma koje dobijaju u prezentu. U prezentu glagoli dobijaju trojake nastavke,
tako i uočavamo tri vrste glagola:

Prva vrsta – glagoli sa infinitivnom i prezentskom osnovom na *a* i pre-
zentskim nastavkom *-m*.

Druga vrsta – glagoli sa prezentskim nastavkom *-ēm*; ova glagolska
vrsta ima pet razreda:

- u prvom su glagoli sa infinitivnom i prezentskom osnovom na suglasnik,
- u drugom su glagoli čija infinitivna osnova završava vokalom *a*, a
prezentska suglasnikom,
- u trećem su glagoli čija se infinitivna osnova završava vokalom *u*, a
prezentska suglasnikom,

- u četvrtom su glagoli sa infinitivnom osnovom na *u, i, je*, a prezent-ska na suglasnik *j*,
- u petom su glagoli sa infinitivnom osnovom na *a* i morfima *-ova-*, *-eva-*, *-iva-*, *-uva-*, a prezentska osnova na suglasnik *j*.

Treća vrsta – glagoli sa prezentskim nastavkom *-im*; ova glagolska vrsta ima dva razreda:

- u prvom su glagoli čija infinitivna osnova završava vokalom *i* ili *e*, a prezentska suglasnikom,
- u drugom su glagoli čija infinitivna osnova završava vokalom *a*, a prezentska suglasnikom.

Četvrta vrsta – nepravilni glagoli, tj. glagoli koji svoje oblike tvore od supletivnih osnova ili im se samo pojedini oblici razlikuju od oblika s pravilnom promjenom.

Na osnovu navedene podjele možemo zaključiti:

1. Prvoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovara druga vrsta glagola koja je navedena u Gramatici bosanskoga jezika, tj. prvih pet razreda prve vrste obuhvaćeno je prvim razredom druge vrste, a šesti razred prve vrste identičan je četvrtom razredu druge vrste iz Gramatike bosanskoga jezika.
2. Drugoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovara treći razred druge vrste iz Gramatike bosanskoga jezika.
3. Trećoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovara treća vrsta glagola koja je navedena u Gramatici bosanskoga jezika, tj. prvom razredu i drugom razredu treće vrste također odgovaraju prvi i drugi razred treće vrste iz Gramatike bosanskog jezika.
4. Četvrtoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovara prvi razred treće vrste iz Gramatike bosanskoga jezika.
5. Petoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovaraju prva i druga vrsta glagola koje su navedene u Gramatici bosanskoga jezika, tj. prvom razredu pete vrste odgovara prva vrsta; drugom, trećem i četvrtom razredu pete vrste odgovara drugi razred druge vrste iz Gramatike bosanskoga jezika.
6. Šestoj vrsti glagola (prema S. Babiću) odgovara peti razred druge vrste glagola koja je navedena u Gramatici bosanskoga jezika.

Inovirano razvrstavanje glagola, kako ga je izložio S. Babić, za akcenat-sku tipologiju glagola na akcenatske tipove u glagola od druge do šeste vrste i na akcenatske tipove glagola prve vrste, odgovara razvrstavanju glagola iz Gramatike bosanskoga jezika na akcenatske tipove u glagola od prve vrste,

drugog, trećeg i četvrtog razreda druge vrste do prvog i drugog razreda treće vrste i na *akcenatske tipove glagola prvog i četvrtog razreda druge vrste*.

Razlog ovakve akcenatske tipologije u tome je što se pet glagolskih vrsta, od druge do šeste, može svesti na dvadeset šest uzoraka akcenatskog ponašanja, a sama prva vrsta zahtijeva navođenje dvadeset triju uzoraka. Glagoli prve vrste, odnosno glagoli prvog i drugog razreda druge vrste, ne pokazuju pravilnosti tipoloških karakteristika akcenta ostalih glagolskih vrsta, pa ih zbog toga obrađujemo posebno. Tako se postiže veća preglednost, a ujedno i ističe ono što je najvažnije za akcenat glagola.

5.11.1. Akcenatski tipovi u glagola druge do šeste vrste

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *bijéliti* (RBJ 65), *bijéljeti* (RBJ 65), *brújati* (RBJ 94), *sávjetovati* (RBJ 1180), *táložiti* (RBJ 1315):

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>táložiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	táložim	táložiš	táloží	táložimo	táložíte	táložě
Imperativ	- - -	táloží		táložimo	táložíte	
Imperfekt	táložāh	táložāše	táložāše	táložāsmo	táložāste	táložāhu

Glagolski prilog sadašnji	táložěći
Glagolski pridjev radni	táložio, táložila, táložilo
Glagolski pridjev trpni	táložēn, táložēna, táložēno

Dugouzlazni akcent na prvom slogu mogu imati:

- glagoli četvrte vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *táložiti*.
- glagoli treće vrste: kod ovih glagola glagolski pridjev trpni ima promjenu dugouzlaznog akcenta u dugosilazni: *tāmnjen*.
- glagoli pete vrste, uglavnom sa dvosložnom infinitivnom osnovom: *brújati*.
- glagoli šeste vrste sa četverosložnom infinitivnom osnovom: *sávjetovati*.

Dugouzlazni akcent na drugom slogu: *nasávjetovati* (RBJ 721), *pozávijeti* (RBJ 990), *upríličiti* (RBJ 1389):

Infinitiv <i>pozávidjeti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine
Prezent	pozávidim	pozávidiš	pozávidi
Imperativ	- - -	pozávidi	
Imperfekt	pozávidáh	pozávidáše	pozávidáše

Infinitiv <i>pozávidjeti</i>	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	pozávidimo	pozávidite	pozávidě
Imperativ	pozávidimo	pozávidite	
Imperfekt	pozávidásmo	pozávidáste	pozávidáhu

Glagolski prilog sadašnji	pozáviděći
Glagolski prilog prošli	pozávidjěvši
Glagolski pridjev radni	pozávidio, pozávidjela, pozávidjelo

Dugouzlazni akcent na drugom slogu mogu imati:

- glagoli treće vrste: *pozávidjeti*;
- glagoli četvrte vrste: *upríličiti*;
- glagoli šeste vrste: *nasávjetovati*.

b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *bàcati* (RBJ 41), *běsjediti* (RBJ 57), *bròjiti* (RBJ 93), *dòčekati* (RBJ 201), *dòpasti* (RBJ 215), *dòručkovati* (RBJ 218), *dòstignuti* (RBJ 220), *gòrjeti* (RBJ 326), *òstarjeti* (RBJ 846), *òsūnčati* (RBJ 848), *pijānčevati* (RBJ 896), *zàpāmтити* (RBJ 1494).

Infinitiv <i>dòstignuti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine
Prezent	dòstignēm	dòstigněš	dòstigně
Imperativ	- - -	dòstigni	
Aorist	dòstignuh / dòstigoh	dòstignū / dòstiže	dòstignū / dòstiže

Infinitiv <i>dòstignuti</i>	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	dòstigněmo	dòstigněte	dòstignū
Imperativ	dòstignimo	dòstignite	
Aorist	dòstignusmo / dòstigosmo	dòstignuste / dòstigoste	dòstignušě / dòstigošě

Glagolski prilog prošli	dòstignūvši i dòstigāvši
Glagolski pridjev radni	dòstignuo i dòstigao, dòstigla, dòstiglo
Glagolski pridjev trpni	dòstignūt, dòstignūta, dòstignūto

Kratkouzlazni akcent na prvom slogu mogu imati:

- glagoli druge vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *dòstignuti*;
- glagoli treće vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *òstarjeti*;
- glagoli četvrte vrste, sa infinitivnom osnovom od tri i više slogova: *bèsjediti*.
- glagoli četvrte vrste sa akcenatskom dužinom: *zàpāmtiti*; glagolski pridjev trpni sa završetkom *-en* nemaju akcenatsku dužinu na kraju: *òslabljen*;
- glagoli pete vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *dòčekati*; ovi glagoli idu u različite razrede, ali je imperativ, bez obzira na nastavak, uvijek sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu: *òbrīj, isplivāj*; u ovu skupinu idu glagoli sa akcenatskom dužinom: *òsūnčati*;
- glagoli šeste vrste: *dòručkovati*, kao i glagoli sa akcenatskom dužinom: *pijānčevati*;
- glagoli treće vrste sa dvosložnom infinitivnom osnovom: *gòrjeti*;
- glagoli četvrte vrste sa dvosložnom infinitivnom osnovom: *bròjiti*;
- glagoli pete vrste sa dvosložnom infinitivnom osnovom: *bàcati, hřvati se*;
- glagoli prve vrste: *dòpasti*.

Obradili smo prvo, drugo i treće lice prezenta glagola *hřvati se* (RBJ 372) sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *hřvēm / hřvēš / hřvē* i oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu bez dužine *hřvem / hřveš / hřve*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da prevladava oblik sa dužinom. Oblik bez dužine čuje se rijetko.

U procentima:

A. <i>hřvēm / hřvēš / hřvē</i>	92%
B. <i>hřvem / hřveš / hřve</i>	8%

Kratkouzlazni na drugom slogu: *bacàkati* (RBJ 41), *crvènjeti* (RBJ 57), *debèliti* (RBJ 162), *ispòvjediti* (RBJ 412), *izùmjeti* (RBJ 446), *namàgārčiti* (RBJ 708), *odùmirati* (RBJ 808), *opòrezovati* (RBJ 832), *otpòčinuti* (RBJ 856).

Infinitiv <i>otpòčinuti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine
Prezent	otpòčinēm	otpòčinēš	otpòčinē
Imperativ	- - -	otpòčini	
Aorist	otpòčinuh	otpòčinū	otpòčinū
Infinitiv <i>otpòčinuti</i>	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	otpòčinēmo	otpòčinēte	otpòčinū
Imperativ	otpòčinimo	otpòčinite	
Aorist	otpòčinusmo	otpòčinuste	otpòčinušē
Glagolski prilog prošli	otpòčinūvši		
Glagolski pridjev radni	otpòčinuo, otpòčinula, otpòčinulo		
Glagolski pridjev trpni	otpòčinūt, otpòčinūta, otpòčinūto		

Kratkouzlazni akcent na drugom slogu mogu imati:

- glagoli druge vrste sa četverosložnom infinitivnom osnovom: *otpòčinuti*;
- glagoli četvrte vrste, sa infinitivnom osnovom od četiri ili pet slogova: *ispòvjediti*;
- glagoli četvrte vrste sa akcenatskom dužinom: *namàgārčiti*;
- glagoli pete vrste sa infinitivnom osnovom od četiri ili pet slogova: *odùmirati*; glagoli iz ove skupine obično imaju akcenatsku dužinu u glagolskom pridjevu trpnom: *ispòklanjān*;
- glagoli šeste vrste: *opòrezovati*, glagoli iz ove skupine obično imaju akcenatsku dužinu u glagolskom pridjevu trpnom: *opòrezovān*;
- glagoli treće vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *crvènjeti*;
- glagoli četvrte vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *debèliti*;
- glagoli pete vrste sa trosložnom infinitivnom osnovom: *bacàkati*;
- glagoli prve vrste: *izùmjeti*.

Kratkouzlazni na trećem slogu: *iskomàdati* (RBJ 403), *ispripòvjediti* (RBJ 414), *poisprèmetati* (RBJ 935).

Infinitiv <i>ispripòvjediti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine
Prezent	ispripòvjedīm	ispripòvjedīš	ispripòvjedī
Imperativ	---	ispripòvvedi	
Aorist	ispripòvjedih	īspripovjedī	īspripovjedī

Infinitiv <i>ispripòvjediti</i>	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	ispripòvjedimo	ispripòvjedite	ispripòvjedē
Imperativ	ispripòvjedimo	ispripòvjedite	
Aorist	ispripòvjedismo	ispripòvjediste	ispripòvjedišē

Glagolski prilog prošli	ispripòvjedivši
Glagolski pridjev radni	ispripòvjedio, isprripòvjedila, isprripòvjedilo
Glagolski pridjev trpni	ispripòvjeđen, isprripòvjeđena, isprripòvjeđeno

Kratkouzlazni akcent na trećem slogu mogu imati:

- glagoli četvrte vrste sa peterosložnom infinitivnom osnovom: *ispripòvjediti*;
- glagoli pete vrste, sa peterosložnom infinitivnom osnovom: *poisprèmetati*;
- glagoli pete vrste sa četverosložnom infinitivnom osnovom: *iskomàdati*; ovi glagoli imaju predvidljive akcenatske promjene: u aoristu, drugo i treće lice jednine: *iskaišā*, u glagolskom pridjevu radnom: *nàoružao*, imperativ je: *iskaišāj*.

Kratkouzlazni na četvrtom slogu: *početveròstručiti* (NHJ 165), *udesetòstručiti* (NHJ 165), *udeveròstručiti* (NHJ 165). (Up. RBJ 136, *četveròstručiti*.)

Infinitiv <i>početveròstručiti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine
Prezent	početveròstručim	početveròstručiš	početveròstručī
Imperativ	---	početveròstručī	
Aorist	početveròstručih	pöčetverostručī	pöčetverostručī

Infinitiv <i>ispripòvjediti</i>	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	početveròstručimo	početveròstručite	početveròstručē
Imperativ	početveròstručimo	početveròstručite	
Aorist	početveròstručismo	početveròstručiste	početveròstručišē

Glagolski prilog prošli	početveròstručivši
Glagolski pridjev radni	početveròstručio, početveròstručila, početveròstručilo
Glagolski pridjev trpni	početveròstručen, početveròstručena, početveròstručeno

Kratkouzlazni akcent na četvrtom slogu mogu imati:

- glagoli četvrte vrste sa infinitivnom osnovom od pet i više slogova:
početveròstručiti, udesetòstručiti, udeveròstručiti.

Kratkouzlazni akcent na petom slogu: *udvadesetòstručiti* (NHKJ 165);
up. RBJ 1368, *udvòstručiti.*

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice
<i>udvadesetòstručiti</i>	jednine	jednine	jednine
Prezent	udvadesetòstručim	udvadesetòstručiš	udvadesetòstručī
Imperativ	---	udvadesetòstručī	
Aorist	udvadesetòstručīh	ūdvdadesetustručī	ūdvdadesetostručī

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice
<i>udvadesetòstručiti</i>	množine	množine	množine
Prezent	udvadesetòstručimo	udvadesetòstručīte	udvadesetòstručē
Imperativ	udvadesetòstručimo	udvadesetòstručīte	
Aorist	udvadesetòstručismo	udvadesetòstručīste	udvadesetòstručīšē

Glagolski prilog prošli	udvadesetòstručivši
Glagolski pridjev radni	udvadesetòstručio, udvadesetòstručila, udvadesetòstručilo
Glagolski pridjev trpni	udvadesetòstručen, udvadesetòstručena, udvadesetòstručeno

c) Dugosilazni na prvom slogu: *pâmtiti* (RBJ 871), *prâvdati* (RBJ 997),
sânjkati (RBJ 1174), *sjênciti* (RBJ 1199).

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>pâmtiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pâmtīm	pâmtīš	pâmtī	pâmtīmo	pâmtīte	pâmtē
Imperativ	- - -	pâmtī		pâmtīmo	pâmtīte	
Imperfekt	pâmcâh	pâmcâše	pâmcâše	pâmcâsmo	pâmcâste	pâmcâhu

Glagolski pridjev radni	pāmtio, pāmtila, pāmtilo
Glagolski pridjev trpni	pāmćen, pāmćena, pāmćeno

Dugosilazni akcent na prvom slogu mogu imati:

- glagoli četvrte vrste: *pāmtiti, sjēnčiti*;
- glagoli pete vrste: *prāvdati, sājnkati*; ukoliko ovi glagoli imaju glagolski pridjev trpni, taj oblik ima akcenatsku dužinu: *štāmpān*.

d) Kratkosilazni na prvom slogu: *bōcnuti* (RBJ 77), *gāziti* (RBJ 307), *klēcati* (RBJ 505), *srēsti* (RBJ 1241), *viđjeti* (RBJ 1432), *vjērovati* (RBJ 1442).

Infinitiv	1. lice <i>bōcnuti</i>	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	bōcnēm	bōcnēš	bōcnē	bōcnēmo	bōcnēte	bōcnū
Imperativ	- - -	bōcni		bōcnimo	bōcnite	
Aorist	bōcnuh	bōcnū	bōcnū	bōcnusmo	bōcnuste	bōcnušē

Glagolski pridjev radni	bōcnuo, bōcnula, bōcnulo
Glagolski pridjev trpni	bōcnūt, bōcnūta, bōcnūto
Glagolski prilog prošli	bōcnūvši

Kratkosilazni akcent na prvom slogu mogu imati:

- glagoli druge vrste: *bōcnuti*;
- glagoli treće vrste: *viđjeti*; u glagolskom pridjevu trpnom ovi glagoli nemaju na završetku dužinu: *viđen*;
- glagoli četvrte vrste: *gāziti*; u glagolskom pridjevu trpnom ovi glagoli nemaju na završetku dužinu: *mjēren*;
- glagoli četvrte vrste sa akcenatskom dužinom: *brābōnjčiti*;
- glagoli pete vrste: *klēcati*;
- glagoli šeste vrste: *vjērovati*;
- glagoli prve vrste: *jēsti, lēci, mōći, sjēsti, smjēti, smōći, spāsti, srēsti*.

Obradili smo glagolski prilog prošli glagola *mōći* (RBJ 665) sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *mōgāvši* i oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dužinom *mōgāvši*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno prevladava oblik sa kratkosilaznim

akcentom. Oblik sa kratkouzlaznim akcentom zabilježen je u sporadičnim slučajevima.

U procentima:

A. *mògāvši* 95 %

B. *mògāvši* 5 %

Promjenljivi tipovi:

a) S promjenom tona:

Glagoli druge vrste sa dugouzlaznim akcentom tipa: *búknuti* (RBJ 99), *júrnuti* (RBJ 475), *máhnuti* (RBJ 620), *stégnuti* (RBJ 1248) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u dugosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>máhnuti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	máhnēm	máhnēš	máhnē	máhnēmo	máhnēte	máhnū
Imperativ	- - -	máhni		máhnimo	máhnite	
Aorist	máhnuh	máhnū	máhnū	máhnusmo	máhnuste	máhnušē
Glagolski pridjev radni			máhnuo, máhnula, máhnulo			
Glagolski prilog prošli			máhnūvši			

Ukoliko se glagolski pridjev trpni, ovih glagola, završava nastavkom *-t*, imat će akcenatsku dužinu: *stēgnūt*, *dīrnūt*.

Glagoli četvrte vrste sa dugouzlaznim akcentom tipa: *brániti* (RBJ 87), *hváliti* (RBJ 375), *mútiti* (RBJ 684), *plátiti* (RBJ 907), *spásiti* (RBJ 1229) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u dugosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>hváliti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	hválīm	hválīš	hváli	hválīmo	hválīte	hválē
Imperativ	- - -	hváli		hválīmo	hválīte	
Imperfekt	hváljāh / hváljāh	hváljāše / hváljāše	hváljāše / hváljāše	hváljāsmo / hváljāsmo	hváljāste / hváljāsmo	hváljāhu / hváljāhu
Glagolski pridjev radni			hválīo, hválīla, hválīlo			
Glagolski pridjev trpni			hváljen, hváljena, hváljeno			
Glagolski prilog sadašnji			hválēći			

Iz navedenog primjera uočavamo: imperfekt može biti i sa dugouzla-
znim i dugosilaznim akcentom; glagolski pridjev trpni ima promjenu tona
akcenta iz dugouzlaznog u dugosilazni.

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>plátiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	plâtīm	plâtīš	plâtī	plâtīmo	plâtīte	plâtē
Imperativ	- - -	plâti		plâtīmo	plâtīte	
Aorist	plâtīh	plâtī	plâtī	plâtīsmo	plâtīste	plâtīšē
Glagolski pridjev radni			plâtio, plâtīla, plâtīlo			
Glagolski pridjev trpni			plâćen, plâćena, plâćeno			
Glagolski prilog prošli			plâtīvši			

Iz navedenog primjera uočavamo da i glagolski pridjev trpni ima pro-
mjenu tona akcenta iz dugouzlaznog u dugosilazni.

Glagoli pete vrste sa dugouzlažnim akcentom tipa: *dísati* (RBJ 189),
máhati (RBJ 619), *písati* (RBJ 900), *zídati* (RBJ 1523) u prezentu imaju
promjenu tona akcenta u dugosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>písati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pīšēm	pīšēš	pīšē	pīšēmo	pīšēte	pīšū
Imperativ	- - -	pīši		pīšīmo	pīšīte	
Aorist	pīсах	pīса	pīса	pīсасмо	pīсасте	pīсаšē
Glagolski pridjev radni			pīсао, pīсала, pīсало			
Glagolski pridjev trpni			pīсān, pīсāна, pīсāно			
Glagolski prilog prošli			pīсāvši			

Iz navedenog primjera uočavamo da i glagolski pridjev trpni ima pro-
mjenu tona akcenta iz dugouzlaznog u dugosilazni, kao i akcenatsku dužinu.

Glagoli prvog razreda pete vrste sa dugouzlažnim akcentom tipa: *bívati*
(RBJ 70), *kúpati* (RBJ 572), *pítati* (RBJ 902), *ráđati* (RBJ 1101) u prezentu
imaju promjenu tona akcenta u dugosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>pítati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pítām	pítāš	pítā	pítāmo	pítāte	pítājū
Imperativ	- - -	pítāj		pítājmo	pítājte	
Imperfekt	pítāh / pítāh	pítāše / pítāše	pítāše / pítāše	pítāsmo / pítāsmo	pítāste / pítāsmo	pítāhu / pítāhu
Glagolski pridjev radni			pítao, pítala, pítalo			
Glagolski pridjev trpni			pítān, pítāna, pítāno			
Glagolski prilog sadašnji			pítājūći			

Iz navedenog primjera uočavamo: treće lice množine prezenta ne mijenja ton akcenta u dugosilazni, imperfekt može biti i sa dugouzlaznim i dugosilaznim akcentom; glagolski pridjev trpni ima promjenu tona akcenta iz dugouzlaznog u dugosilazni.

Glagoli četvrte vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *gòniti* (RBJ 325), *nòsiti* (RBJ 775), *slòmiti* (RBJ 1213), *žèniti* (RBJ 1540) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>nòsiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	nòsim	nòsiš	nòsi	nòsimo	nòsite	nòsē
Imperativ	- - -	nòsi		nòsimo	nòsite	
Imperfekt	nòšāh / nòšāh	nòšāše / nòšāše	nòšāše / nòšāše	nòšāsmo / nòšāsmo	nòšāste / nòšāste	nòšāhu / nòšāhu
Glagolski pridjev radni			nòsio, nòsila, nòsilo			
Glagolski pridjev trpni			nòšen, nòšena, nòšeno			
Glagolski prilog sadašnji			nòšēći			

Iz navedenog primjera uočavamo: imperfekt može biti i sa kratkouzlaznim i kratkosilaznim akcentom; glagolski pridjev trpni ima promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni.

Obradili smo glagolski prilog sadašnji glagola *nòsiti* sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *nòšēći* (RBJ 774) i oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dužinom *nòsēći* (RBJ 774). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da sasvim preovladava oblik sa kratkosilaznim akcentom. Oblik sa kratkouzlaznim akcentom zabilježen je sporadično.

U procentima:

A. *nòsēci* 97 %

B. *nòsēci* 3 %

Glagoli druge vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *dàhnuti* (RBJ 155), *klònuti* (RBJ 509), *màknuti* (RBJ 622), *zgrànuti* (RBJ 1521) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>màknuti / mǎci</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	màknēm	màknēš	màknē	màknēmo	màknēte	màknū
Imperativ	- - -	màkni		màknimo	màknite	
Aorist	màknuh / mǎkoh	màknū / mǎče	màknū / mǎče	màknusmo / mǎkosmo	màknuste / mǎkoste	màknušē / mǎkošē
Glagolski pridjev radni	màknuo / mǎkao, mǎknula / mǎkla, mǎknulo / mǎklo					
Glagolski pridjev trpni	màknūt, mǎknūta, mǎknūto					
Glagolski prilog prošli	màknūvši / mǎkāvši					

Iz navedenog primjera uočavamo da i glagolski pridjev trpni i glagolski prilog prošli imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; glagolski pridjev radni javlja se i sa kratkouzlaznim i kratkosilaznim akcentom; u glagolskom pridjevu trpnom javlja se akcenatska dužina: *gǎnūt, tǎknūt*.

Glagoli pete vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *čèšati* (RBJ 134), *kàšljati* (RBJ 493), *òrati* (RBJ 837), *pènjati* (RBJ 890), *šǎptati* (RBJ 1286) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>čèšati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	čèšēm	čèšēš	čèšē	čèšēmo	čèšēte	čèšū
Imperativ	- - -	čēši		čēšimo	čēšite	
Aorist	čèšah	čēša	čēša	čèšasmo	čèšaste	čèšašē
Imperfekt	čèšah	čèšāše	čèšāše	čèšasmo	čèšaste	čèšāhu
Glagolski pridjev radni	čèšao, čèšala, čèšalo					
Glagolski pridjev trpni	čèšān, čèšāna, čèšāno					
Glagolski prilog sadašnji	čèšūci					
Glagolski prilog prošli	čèšāvši					

Iz navedenog primjera uočavamo da prezent i imperfekt imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; glagolski pridjev trpni, glagolski prilozi prošli i sadašnji imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; u glagolskom pridjevu trpnom javlja se akcenatska dužina; u muškom rodu glagolskog pridjeva radnog može se desiti promjena tona akcenta u kratkosilazni: *glòdao, dàhtao*; u imperativu je kratkouzlazni akcent (*čěši, òri* i dr.).

Obradili smo glagolski prilog sadašnji glagola *òrati* sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. U GBJ (285) navedena su dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom i dužinom *òrūci* i oblik sa kratkosilaznim akcentom i dužinom *òrūci*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da preovladava oblik sa kratkosilaznim akcentom.

U procentima:

- A. *òrūci*   90 %
 B. *òrūci*   6 %
 C. *orúci*   4 %

Oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu zabilježen je samo sporadično.

Glagoli šeste vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *kòvati* (RBJ 542), *snòvati* (RBJ 1225), *tròvati* (RBJ 1351) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>kòvati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	kùjèm	kùjěš	kùjě	kùjěmo	kùjěte	kùjù
Imperativ	- - -	kùj		kùjmo	kùjte	
Aorist	kòvah	kòvā	kòvā	kòvasmo	kòvaste	kòvašě
Glagolski pridjev radni			kòvao / kòvao, kòvala / kòvāla, kòvalo / kòvālo			
Glagolski pridjev trpni			kòvān, kòvāna, kòvāno			
Glagolski prilog sadašnji			kùjūci			
Glagolski prilog prošli			kòvāvši			

Iz navedenog primjera uočavamo da prezent i drugo i treće lice jednine aorista imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; glagolski pridjev trpni i glagolski prilog sadašnji imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; u glagolskom pridjevu trpnom javlja se akcenatska dužina; glagolski pridjev radni javlja se u naporednim oblicima:

sa kratkouzlaznim i sa kratkosilaznim akcentom: *kòvao / kòvāla i kòvao / kòvala*; u imperativu je dugosilazni akcent: *kûj / kûjte, kljûj, bljûj, pljûj*.

Glagoli treće vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *bjèžati* (RBJ 72), *držati* (RBJ 235), *ležati* (RBJ 591) u glagolskim pridjevima radnom i trpnom imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni:

Infinitiv	1. lice <i>držati</i>	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	držim	držiš	drži	držimo	držite	držē
Imperativ	- - -	drži		držimo	držite	
Imperfekt	držāh	držāše	držāše	držāsmo	držāste	držāhu
Glagolski pridjev radni			držao, držāla / držala, držālo / držalo			
Glagolski pridjev trpni			držān, držāna, držāno			
Glagolski prilog sadašnji			držēci			

Iz navedenog primjera uočavamo da se glagolski pridjev radni u ženskom i srednjem rodu može javiti i sa kratkouzlaznim i sa kratkosilaznim akcentom; u glagolskom pridjevu trpnom javlja se akcenatska dužina.

b) S promjenom tona i trajanja:

Glagol pete vrste sa kratkosilaznim akcentom: *dāti* (RBJ 160) u prezentu ima promjenu akcenta u dugosilazni ili u dugouzlazni:

Infinitiv	1. lice <i>dāti</i>	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	dām	dāš	dā	dāmo / dāmo	dāte / dāte	dājū
	dādem	dādeš	dāde	dādemo	dādete	dādū
	dādēm	dādēš	dādē	dādēmo	dādēte	dādū
	dādnēm	dādnēš	dādnē	dādnēmo	dādnēte	dādnū
Imperativ	- - -	dāj		dājmo	dājte	
		dādni		dādnimo	dādnite	
Aorist	dāh	dā	dā	dāsmo	dāste	dāšē / dāše
	dādoh	dāde	dāde	dādosmo	dādoste	dādošē / dādoše
Glagolski pridjev radni			dāo, dāla, dālo / dālo			
Glagolski pridjev trpni			dān, dāna / dāna, dāno / dāno			
			dāt, dāta / dāta, dāto / dāto			
Glagolski prilog prošli			dāvši / dādnūvši			

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena kratkosilaznog akcenta u dugosilazni ili dugouzlazni akcent, osim u prezentu, dešava i u glagolskim pridjevima radnom i trpnom; promjena kratkosilaznog u dugosilazni akcent dešava se u drugom i trećem licu aorista, u imperativu i glagolskom prilogu prošlom.

Glagoli pete vrste sa kratkosilaznim akcentom tipa: *tkàti* (RBJ 1334), *znàti* (RBJ 1528) u prezentu imaju promjenu akcenta u dugosilazni ili u dugouzlazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>znàti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	znâm	znâš	znâ	znâmo	znâte	znäjü
	znâdem	znâdeš	znâde	/ znâmo	/ znâte	znâdû
	znâdêm	znâdêš	znâdê	znâdemo	znâdete	
				znâdêmo	znâdête	
Imperativ	- - -	znâj		znâjmo	znâjte	
		znâdi		znâdimo	znâdite	
Imperfekt	znâh	znâše	znâše	znâsmo	znâste	znâhu
	znâdijâh	znâdijâše	znâdijâše	znâdijâsmo	znâdijâste	znâdijâhu
Glagolski pridjev radni			znâo, znâla, znâlo			
Glagolski pridjev trpni			znân, znâna / znâna, znâno / znâno			
Glagolski prilog sadašnji			znâjüći / znâdûći			

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena kratkosilaznog akcenta u dugosilazni ili dugouzlazni akcent, osim u prezentu, dešava i u glagolskom pridjevu trpnom; u imperfektu je dugosilazni ili kratkouzlazni akcent; u imperativu je kratkosilazni ili dugosilazni akcent; u glagolskom prilogu sadašnjem je kratkosilazni ili dugouzlazni akcent.

Glagoli pete vrste sa kratkosilaznim akcentom tipa: *bràti* (RBJ 88), *pràti* (RBJ 996) u imperfektu imaju promjenu akcenta u dugosilazni:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>bràti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	bërêm	bërêš	bërê	bërêmo	bërête	bërü
	bërêm	bërêš	bërê bère	bërêmo	bërête	bërü
	bèrem	bèreš		bèremo	bèrete	bèru
Imperativ	- - -	bèri		bèrimo	bèrite	
Imperfekt	brâh	brâše	brâše	brâsmo	brâste	brâhü

Glagolski pridjev radni	brào, bràla / brála, bràlo / brálo
Glagolski pridjev trpni	brân, brâna, brâno; brât, brâta, brâto
Glagolski prilog sadašnji	bèrúci / bërúci

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena kratkosilaznog akcenta u dugosilazni, osim u imperfektu, dešava i u glagolskom pridjevu trpnom; promjena kratkosilaznog u kratkouzlazni akcent dešava se u imperativu; u ženskom i srednjem rodu glagolskom pridjeva radnog je dugouzlazni akcent.

Glagoli *bràti* (RBJ 88) *pràti* (RBJ 996) mogu imati i promjenu tipa glagola *zvàti* (RBJ 1532), glagola pete vrste koji u prezentu ima kratkouzlazni akcent:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>zvàti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	zòvèm zòvem	zòvèš zòveš	zòvè zòve	zòvèmo zòvemo	zòvète zòvete	zòvù zòvù
Imperativ	- - -	zòvi		zòvimo	zòvite	
Imperfekt	zvâh	zvâše	zvâše	zvâsmo	zvâste	zvâhu

Glagolski pridjev radni	zvào, zvála, zválo
Glagolski pridjev trpni	zvân, zvâna / zvána, zvâno / zváno; zvât, zvâta / zváta, zvâto / zváto;
Glagolski prilog sadašnji	zòvúci

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena kratkosilaznog akcenta u dugosilazni, osim u imperfektu, dešava i u glagolskom pridjevu trpnom; promjena kratkosilaznog u kratkouzlazni akcent dešava se u imperativu; u ženskom i srednjem rodu glagolskog pridjeva radnog i trpnog dugouzlazni je akcent.

c) S promjenom mjesta akcenta:

Promjenu mjesta akcenta na prvi slog u prezentu imaju glagoli sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu, i to:

- glagoli druge vrste tipa: *došàpnuti* (RBJ 221), *izmàknuti* (RBJ 437), *uzdàhnuti* (RBJ 1411);
- glagoli treće vrste tipa: *dogòrjeti* (RBJ 205), *obòljeti* (RBJ 788), *požèljjeti* (RBJ 993);

- glagoli četvrte vrste tipa: *donòsiti* (RBJ 215), *polòmiti* (RBJ 947), *pozvòniti* (RBJ 992);
- glagoli pete vrste tipa: *dotřčati* (RBJ 223), *mirìsati* (RBJ 655), *skakùtati* (RBJ 1200);
- glagoli pete vrste nastali dodavanjem prefiksa na glagole *bljùvati*, *pljùvati*, *bòjati se*, tipa: *ispljùvati* (RBJ 411), *pobòjati se* (RBJ 915), *popljùvati* (RBJ 959); i
- glagoli šeste vrste tipa: *daròvati* (RBJ 159), *kupòvati* (RBJ 572), *miròvati* (RBJ 655), *poslòvati* (RBJ 969), *tugòvati* (RBJ 1355).

Primjer:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>polòmiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pòlomim	pòlomiš	pòlomī	pòlomīmo	pòlomīte	pòlomē
Imperativ	- - -	polòmi		polòmimo	polòmite	
Aorist	polòmih	pòlomī	pòlomī	polòmismo	polòmiste	polòmišē polòmiše
Glagolski pridjev radni			polòmio, polòmila, polòmilo			
Glagolski pridjev trpni			pòlomljen, pòlomljena, pòlomljeno			
Glagolski prilog prošli			polòmīvši			

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena mjesta akcenta na prvi slog dešava: u prezentu i glagolskom pridjevu trpnom; u drugom i trećem licu aorista je kratkosilazni akcent na prvom slogu.

Glagoli druge vrste imaju pred sufiksom glagolskog pridjeva trpnog akcenatsku dužinu; u glagola šeste vrste imperativ glasi: *iskljūj*; muški rod glagolskog pridjeva radnog glasi: *isključvao*.

Obradili smo infinitiv glagola *daròvati* sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu *daròvati* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *dàrovati* (up. GBJ 268). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu.

U procentima:

- A. *dàrovati*   79 %
 B. *daròvati*   21 %

Glagoli treće vrste sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu tipa: *izdržati* (RBJ 430), *razbježati se* (RBJ 1120), *zadržati* (RBJ 1470) u prezentu imaju fakultativnu promjenu mjesta akcenta na prvi slog:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>zadržati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	<i>zadržim</i>	<i>zadržiš</i>	<i>zadrži</i>	<i>zadržimo</i>	<i>zadržite</i>	<i>zadržē</i>
	<i>zadržim</i>	<i>zadržiš</i>	<i>zadržī</i>	<i>zadržimo</i>	<i>zadržite</i>	<i>zadržē</i>
Imperativ	- - -	<i>zadrži</i>		<i>zadržimo</i>	<i>zadržite</i>	
		<i>zadržī</i>		<i>zadržimo</i>	<i>zadržite</i>	
Aorist	<i>zadržah</i>	<i>zadržā</i>	<i>zadržā</i>	<i>zadržasmo</i>	<i>zadržaste</i>	<i>zadržāše</i> <i>zadržāše</i>
Glagolski pridjev radni		<i>zadržao / zadržao, zadržāla / zadržāla, zadržālo / zadržālo</i>				
Glagolski pridjev trpni		<i>zadržān, zadržāna, zadržāno</i>				
Glagolski prilog prošli		<i>zadržāvši</i>				

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena mjesta akcenta, osim u prezentu, dešava i u imperativu i u glagolskom pridjevu trpnom; u drugom i trećem licu jednine aorista i u glagolskom pridjevu radnom kratkosilazni je akcent na prvom slogu.

Obradili smo i infinitiv glagola *kupovati* sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu *kupovati* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *kūpovati*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu.

U procentima:

A. *kupovati* 79 %

B. *kūpovati* 21 %

Uočavamo da glagoli *kupovati* i *darovati*, glagoli šeste vrste sa promjenom mjesta akcenta, nemaju iste rezultate u našem istraživanju. Glagol *kupovati* učestaliji je s očekivanim kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu, dok je između akcenatskih dubleta *darovati* i *dārovati*, neočekivano, češća ova druga, sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu.

d) S promjenom mjesta i trajanja akcenta:

Promjenu dugouzlaznog akcenta u kratkouzlazni u prezentu imaju:

- glagoli druge vrste tipa: *domáhnuti* (RBJ 212), *istégnuti* (RBJ 417), *zamáhnuti* (RBJ 1487);

- glagoli treće vrste tipa: *doživjeti* (RBJ 226), *pokipjeti* (RBJ 1009), *prešútjeti* (RBJ 1024);
- glagoli četvrte vrste tipa: *dopúziti* (RBJ 217) *jednáčiti* (RBJ 463), *naplátiti* (RBJ 714);
- glagoli pete vrste tipa: *dosézati* (RBJ 218), *ispísati* (RBJ 409), *prohújati* (RBJ 1064); i
- glagoli šeste vrste tipa: *darívati* (RBJ 159), *izlučívati* (RBJ 436), *očekívati* (RBJ 792).

Primjer:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>jednáčiti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	jednáčim	jednáčiš	jednáči	jednáčimo	jednáčíte	jednáče
Imperativ	- - -	jednáči		jednáčimo	jednáčíte	
Imperfekt	jednáčáh	jednáčaše	jednáčaše	jednáčasmo	jednáčaste	jednáčahū

Glagolski pridjev radni   jednáčio, jednáčila, jednáčilo

Glagolski pridjev trpni   jèdnāčen, jèdnāčena, jèdnāčeno

Glagolski prilog sadašnji   jednáčēči

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena mjesta i trajanja akcenta iz dugouzlaznog u kratkouzlazni akcent, osim u prezentu, dešava i glagolskom pridjevu trpnom; u drugom i trećem licu jednine aorista je kratkosilazni akcent na prvom slogu. Glagoli šeste vrste imaju u prezentu i glagolskom prilogu sadašnjem morfem *-u-* bez dužine: *dàrujēm, dàrujūci*.

Glagoli pete vrste sa dugouzlaznim akcentom tipa: *dobíjati* (RBJ 199), *ispíjati* (RBJ 408), *povecávati* (RBJ 986) u prezentu imaju promjenu mjesta i trajanja akcenta:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>dobíjati</i>	jednine	Jednine	Jednine	množine	množine	množine
Prezent	dòbìjām	dòbìjāš	dòbìjā	dòbìjāmo	dòbìjāte	dòbìjājū
Imperativ	- - -	dòbìjāj		dòbìjājmo	dòbìjājte	
Imperativ	dòbìjāh	dòbìjāše	dòbìjāše	dòbìjāsmo	dòbìjāste	dòbìjājū

Glagolski pridjev radni   dobíjao, dobíjala, dobíjalo

Glagolski pridjev trpni   dòbìjān, dòbìjāna, dòbìjāno

Glagolski prilog sadašnji   dobíjajūci

Iz navedenog primjera uočavamo da se promjena mjesta i trajanja akcenta u kratkouzlazni, osim u prezentu, dešava i u imperativu i u glagolskom pridjevu trpnom.

e) S promjenom mjesta i tona akcenta:

Glagoli pete vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *òprati* (RBJ 833), *pòbrati* (RBJ 915), *sàbrati* (RBJ 1165) imaju promjenu mjesta i tona akcenta:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>sàbrati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	sabèrem	sabèrēš	sabèrē	sabèrēmo	sabèrēte	sabèrū
	sabèrēm	sabèrēš	sabèrē	sabèremo	sabèrete	sàberū
	sàberēm	sàberēš	sàberē	sàberēmo	sàberēte	
Imperativ	- - -	sabèri		sabèrimo	sabèrite	
Aorist	sàbrah	sàbrā	sàbrā	sàbrasmo	sàbraste	sàbrašē
		sàbra	sàbra			sàbraše
Glagolski pridjev radni		sàbrao / sàbrao, sàbrāla / sàbrāla, sàbrālo / sàbrālo				
Glagolski pridjev trpni		sàbrān, sàbrāna, sàbrāno				
Glagolski prilog prošli		sàbrāvši				

Iz navedenog primjera uočavamo naporedne oblike u prezentu, sa promjenom mjesta i bez promjene mjesta akcenta, u imperativu se mijenja mjesto akcenta; glagolski pridjevi radni i trpni imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni, u drugom i trećem licu jednine aorista je kratkosilazni ili kratkouzlazni akcent.

Glagoli trećeg razreda pete vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *nàzvati* (RBJ 735), *pòzvati* (RBJ 992), *pròzvati* (RBJ 1085) imaju promjenu mjesta i tona akcenta:

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>nàzvati</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	nazòvem	nazòveš	nazòve	nazòvemo	nazòvete	nazòvū
	nazòvēm	nazòvēš	nazòvē	nazòvēmo	nazòvēte	nàzovū
	nàzovem	nàzoveš	nàzove	nàzovemo	nàzovete	
Imperativ	- - -	nazòvi		nazòvimo	nazòvite	
Aorist	nàzvah	nàzvā	nàzvā	nàzvasmo	nàzvaste	nàzvašē
		nàzva	nàzva			nàzvaše

Glagolski pridjev radni	nàzvao, nàzvāla, nàzvālo
Glagolski pridjev trpni	nàzvān, nàzvāna, nàzvāno; nàzvāt, nàzvāta, nàzvāto
Glagolski prilog sadašnji	nàzvāvši

Iz navedenog primjera uočavamo da se u prezentu i imperativu mijenja mjesto akcenta, glagolski pridjevi radni i trpni imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni, u drugom i trećem licu jednine aorista je kratkosilazni ili kratkouzlazni akcent.

f) S promjenom mjesta, tona i trajanja akcenta:

Glagoli pete vrste sa kratkouzlaznim akcentom tipa: *dòdati* (RBJ 203), *pòdati* (RBJ 919), *zàdati* (RBJ 1468) imaju promjenu mjesta, tona i trajanja akcenta:

Infinitiv	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
<i>dòdati</i>						
Prezent	dòdām dodádem dodádēm dòdadnēm	dòdāš dodádeš dodádēš dòdadnēm	dòdā dodáde dodádē dòdadnē	dòdāmo dodádemo dodádēmo dòdadnēmo	dòdāte dodádete dodádēte dòdadnēte	dòdajū dodádū dodádēū dòdadnēū
Imperativ	- - -	dòdāj		dòdājmo	dòdājte	
Aorist	dòdah dòdadoh	dòdā / dòda dòdade	dòdā / dòda dòdade	dòdasmo dòdadosmo	dòdaste dòdadoste	dòdašē / dòdaše dòdadoše / dòdadošē
Glagolski pridjev radni	dòdao, dòdāla, dòdālo					
Glagolski pridjev trpni	dòdān / dòdāt, dòdāna / dòdāta, dòdāno / dòdāto					
Glagolski prilog prošli	dòdāvši					

Iz navedenog primjera uočavamo naporedne oblike u prezentu, sa promjenom i bez promjene kratkouzlaznog u dugouzlazni akcent; glagolski pridjevi radni i trpni i drugo i treće lice jednine aorista imaju promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni.

Glagoli pete vrste sa kratkouzlaznim akcentom: *imati* (RBJ 383) ima promjenu mjesta, tona i trajanja akcenta (RBJ 383, NHJ 173):

Infinitiv	1. lice <i>imati</i>	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	imām	imāš	imā	imāmo	imāte	imajū
	imām	imāš	imā	imāmo	imāte	imajū
	imādēm	imādēš	imādē	imādēmo	imādēte	imādū
	imādēm	imādēš	imāde	imādemo	imādete	imadnū
	imadnēm	imadnēš	imadnē	imadnēmo	imadnēte	
Imperativ	- - -	imāj		imājmo	imājte	
		imāj		imājmo	imājte	
		imadni		imadnimo	imadnite	
Imperfekt	imāh	imāše	imāše	imāsmo	imāste	imāhu
	imāh	imāše	imāše	imāsmo	imāste	imāhu
	imādijāh	imādijāše	imādijāše	imādijāsmo	imādijāste	imādijāhu
Glagolski pridjev radni			imao / imao, imala, imalo			
Glagolski prilog sadašnji			imajūći			

Iz navedenog primjera uočavamo naporedne oblike u prezentu: sa kratkosilaznim, dugouzlaznim i kratkouzlaznim akcentom; glagolski pridjevi radni u muškom rodu ima promjenu tona akcenta iz kratkouzlaznog u kratkosilazni; imperfekt i imperativ mogu biti i sa kratkosilaznim i sa kratkouzlaznim akcentom.

5.11.2. Akcenatski tipovi u glagola prve vrste

Promjenljivi tipovi:

a) S promjenom tona:

Glagoli sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i akcenatskom dužinom tipa: *òtėti* (RBJ 851), *pòčėti* (RBJ 917), *ùmrijėti* (RBJ 1382), *zàčėti* (RBJ 1467) u prezentu imaju promjenu tona akcenta u kratkosilazni (RBJ 917):

Infinitiv	1. lice <i>pòčėti</i>	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pòčnēm	pòčnēš	pòčnē	pòčnēmo	pòčnēte	pòčnū
Imperativ	- - -	pòčni		pòčnimo	pòčnite	
Aorist	pòčeh	pòče / pòče	pòče / pòče	pòčesmo	pòčeste	pòčeše / pòčešē
Glagolski pridjev radni			pòčeo, pòčēla, pòčēlo			
Glagolski pridjev trpni			pòčēt, pòčēta, pòčēto			
Glagolski prilog prošli			pòčēvši			

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu tona akcenta u prezentu, glagolskim pridjevima radnom i trpnom; u drugom i trećem licu aorista je ili kratkosilazni ili kratkouzlazni akcent.

b) S promjenom tona i trajanja:

Glagoli sa kratkosilaznim akcentom: *mr̀jeti* (RBJ 675) i *ž̀eti* (RBJ 1541) imaju promjenu tona i trajanja akcenta (RBJ 675):

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>mr̀jeti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	mr̀em	mr̀eš	mr̀e	mr̀emo mr̀emo	mr̀ete mr̀ete	mr̀u
Imperativ	- - -	mr̀i		mr̀imo	mr̀ite	
Glagolski pridjev radni			mr̀o, m̀fla / m̀fla, m̀flo / m̀rlo			
Glagolski prilog sadašnji			mr̀uci			

Iz navedenog primjera uočavamo u prvom i drugom licu množine prezenta oblike i sa dugosilaznim i sa dugouzlaznim akcentom; glagolskom pridjevu radnom i u glagolskom prilogu sadašnjem je dugosilazni akcent.

Glagol *kl̀eti* (RBJ 506) sa dugosilaznim akcentom ima promjenu tona i trajanja akcenta (RBJ 506, NHJ 175):

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>kl̀eti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	k̀nem k̀nēm	k̀neš k̀nēš	k̀ne k̀nē	k̀nemo k̀nēmo	k̀nete k̀nēte	k̀nū
Imperativ	- - -	k̀ni		k̀nimo	k̀nite	
Imperfekt	k̀nijāh	k̀nijāše	k̀nijāše	k̀nijāsmo	k̀nijāste	k̀nijāhu
Glagolski pridjev radni			kl̀o, kl̀ela / kl̀ela, kl̀elo / kl̀elo			
Glagolski pridjev trpni			kl̀et, kl̀eta, kl̀eto			
Glagolski prilog sadašnji			k̀nūci			

Iz navedenog primjera uočavamo u prezentu, imperfektu, imperativu i glagolskom prilogu sadašnjem promjenu akcenta u kratkouzlazni; u glagolskom pridjevu trpnom je dugosilazni akcent.

Glagoli: *d̀oci* (RBJ 202), *ǹaci* (RBJ 690), *sǹaci* (RBJ 1223), *ùci* (RBJ 1365) sa dugosilaznim akcentom imaju promjenu tona i trajanja akcenta (RBJ 202, NHJ 176):

Infinitiv <i>dôći</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	dôđem	dôđeš	dôđe	dôđemo	dôđete	dôđu
Imperativ	- - -	dódi		dódimo	dóдите	
Aorist	dóđoh	dóđe	dóđe	dóđosmo	dóđoste	dóđoše / dóđošē
Glagolski pridjev radni			dòšao / dōšao, dòšla / dōšla, dòšlo / dōšlo			
Glagolski prilog prošli			dòšavši			

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu akcenta iz dugosilaznog u dugouzlazni u aoristu i imperativu; u glagolskom prilogu prošlom i glagolskom pridjevu radnom akcentat je kratkouzlazni, s tim da u glagolskom pridjevu radnom može biti i kratkosilazni.

Glagol *bīti* (GBJ 272, RBJ 69) sa kratkosilaznim akcentom ima promjenu tona i trajanja akcenta (GBJ 272, RBJ 69, NHJ 177):

Infinitiv <i>bīti / jèsam / būdēm</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	jèsam / būdēm nísam	Jèsi būdēš nìsi	jèst būdē nīje	jèsmo būdēmo nìsmo	jèste būdēte nìste	jèsu būdū nìsu
Imperativ	- - -	būdi		būdimo	būдите	
Aorist	bīh bjèh	bī bjè	bī bjè	bīsmo bjèsmo	bīste bjèste	bīše bjèše
Imperfekt	bijāh bjèh	bijāše bijāše bjèše	bijāše bijāše bjèše	bijāsmo bijāsmo bjèsmo	bijāste bijāste bjèste	bijāhū bijāhū bjèhū
Glagolski pridjev radni			bīo, bíla, bílo			
Glagolski prilog sadašnji			būdūći / būdūći			
Glagolski prilog prošli			bīvši			

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu akcenta iz kratkosilaznog u dugosilazni u glagolskom prilogu prošlom; u prezentu akcent može biti kratkouzlazni; u imperfektu može imati i dugouzlazni akcent, u glagolskom prilogu sadašnjem može imati i kratkouzlazni akcentat; u ženskom i srednjem rodu glagolskog pridjeva radnog dugouzlazni je akcent.

Obradili smo drugo i treće lice jednine imperfekta glagola *bīti*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *bījāše* i oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu *bijáše*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno preovladava oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom. Oblik sa dugouzlaznim akcentom zabilježen je sporadično.

U procentima:

A. *bījāše* 98 %

B. *bijáše* 2 %

Obradili smo i prvo i drugo lice množine imperfekta glagola *bīti*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *bījāsmo / bījāste* i oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu *bijásmo / bijáste*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da preovladava oblik sa kratkosilaznim akcentom. Oblik sa dugouzlaznim akcentom nije čest.

U procentima:

A. *bījāsmo / bījāste* 92 %

B. *bijásmo / bijáste* 8 %

U trećem licu množine imperfekta glagola *bīti* javljaju se, također, dva naporedna oblika: oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dvjema dužinama *bījāhū* i oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu i dužinom *bijáhū*.

Naša građa pokazuje da u trećem licu množine imperfekta glagola *bīti* preovladava oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dvjema dužinama.

U procentima:

A. *bījāhū* 91 %

B. *bijáhū* 7 %

C. *bījāhu* 2 %

Glagol *htjěti* (GBJ 273, RBJ 372; up. i NHJ 177) sa kratkosilaznim akcentom ima promjenu tona i trajanja akcenta:

Infinitiv <i>htjěti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	hòću htjědnēm	hõćeš htjědněš	hõće htjědnē	hõćemo htjědněmo	hõćete htjědněte	hõćē htjědnū
Imperativ	- - -	htjědni		htjědnimo	htjědnite	
Aorist	htjědoh htjěh	htjěde htjě	htjěde htjě	htjědosmo htjěsmo	htjědoste htjěste	htjědoše / htjědošē htjěše / htjěšē
Imperfekt	htjāh hõtijāh hõćāh	htjāše hõtijāše hõćāše	htjāše hõtijāše hõćāše	htjāsmo hõtijāsm hõćāsmo	htjāste hõtijāste hõćāste	htjāhū hõtijāhū hõćāhū
Glagolski pridjev radni			htjo, htjěla, htjělo			
Glagolski prilog sadašnji			hõtěći / htjjući			
Glagolski prilog prošli			htjěvši / hõtjěvši			

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu akcenta iz kratkosilaznog u kratkouzlazni u prvom licu jednine i trećem licu množine prezenta; u glagolskom prilogu prošlom može biti ili dugosilazni ili kratkouzlazni akcent, a u glagolskom prilogu sadašnjem može biti ili kratkosilazni ili kratkouzlazni akcentat.

a) S promjenom mjesta:

Glagoli: *dòteći* (RBJ 222), *izmesti* (RBJ 476), *pòmesti* (RBJ 952) sa kratkouzlaznim akcentom imaju promjenu mjesta akcenta (RBJ 952, NHJ 177):

Infinitiv <i>pòmesti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	pomètem pomètēm	pomèteš pomètěš	pomète pomètē	pomètemo pomètěmo	pomètete pomètěte	pomètū
Imperativ	- - -	pomèti		pomètimo	pomètite	
Aorist	pomètoh	pomete	pomete	pomètosmo	pomètoste	pomètoše / pomètōšē
Glagolski pridjev radni	pòmeo, pòmela, pomelo					
Glagolski pridjev trpni	pomèten, pometèna / pomètna, pometèno / pomèteno					
Glagolski prilog prošli	pòměvši / pòmětāvši					

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu mjesta akcenta u prezentu, imperativu, aoristu i glagolskom pridjevu trpnom; u drugom i trećem licu aorista akcent ostaje na prvom slogu, ali je promijenio ton u kratkosilazni; u glagolskom pridjevu trpnom promjena mjesta akcenta umjesto na drugi može biti i na treći slog.

b) S promjenom mjesta i tona:

Glagoli: *dònijēti* (RBJ 214), *òdnijēti* (RBJ 802), *pridònijēti* (RBJ 1034) sa kratkouzlaznim akcentom imaju promjenu mjesta i tona akcenta (RBJ 214, NHJ 180):

Infinitiv	1. lice	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
<i>dònijēti</i>	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	donèsem donèsēm	donèseš donèsēš	donèse donèsē	donèsemo donèsēmo	donèsete donèsēte	donèsū
Imperativ	- - -	donèsi		donèsimo	donèsite	
Aorist	donèsoh dònijeh	dònese dònije	dònese dònije	donèsosmo dònijesmo	donèsoste dònijeste	donèsoše / donèsošē dòniješe / dòniješē
Glagolski pridjev radni	dònio, dònijēla, dònijēlo					
Glagolski pridjev trpni	donèsen, donèsēna / donèsēna, donèsēno / donèseno dònijēt, dònijēta, dònijēto					
Glagolski prilog prošli	dònijēvši / dònēsāvši					

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu mjesta akcenta u prezentu, imperativu, aoristu i glagolskom pridjevu trpnom; u drugom i trećem licu aorista akcent ostaje na prvom slogu, ali je promijenio ton u kratkosilazni; u glagolskom pridjevu radnom i u glagolskom pridjevu trpnom sa nastavkom *-t* promjena je tona akcenta u kratkosilazni.

c) S promjenom mjesta i trajanja:

Glagoli: *izīći* (RBJ 434), *òtīći* (RBJ 852), *prònāći* (RBJ 1071) sa kratkouzlaznim akcentom imaju promjenu mjesta i trajanja akcenta (RBJ 434, 424):

Infinitiv	1. lice <i>izīći / izāći</i>	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	izīdēm izādēm	izīdēš izādēš	izīdē izādē	izīdēmo izādēmo	izīdēte izādēte	izīdū izādū
Imperativ	- - -	izīdi izādi		izīdimo izādimo	izīdite izādite	
Aorist	izīdoh izādoh	izīde izāde	izīde izāde	izīdosmo izādosmo	izīdoste izādoste	izīdoše / izīdoše / izādoše / izādoše
Glagolski pridjev radni			izīšao / izāšao, izīšla / izāšla, izīšlo / izāšlo			
Glagolski prilog prošli			izīšavši / izāšavši			

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu mjesta i trajanja akcenta u imperativu i aoristu, umjesto kratkouzlaznog imamo dugouzlazni akcent; u drugom i trećem licu aorista akcent ostaje na prvom slogu, ali je promijenio ton u kratkosilazni.

d) S promjenom mjesta, tona i trajanja:

Glagol *pīti* (RBJ 902) sa kratkosilaznim akcentom ima promjenu mjesta, tona i trajanja akcenta (RBJ 902, NHJ 183):

Infinitiv	1. lice <i>pīti</i>	2. lice	3. lice	1. lice	2. lice	3. lice
	jednine	jednine	jednine	množine	množine	množine
Prezent	pījēm	pījēš	pījē	pījēmo	pījēte	pījū
Imperativ	- - -	pīj		pijmo	pijte	
Imperfekt	pījāh	pījāše	pījāše	pījāsmo	pījāste	pījāhu
Glagolski pridjev radni		pīo, pīla, pīlo				
Glagolski pridjev trpni		pijen / pīt, pijena / pijēna / pīta, pijeno / pijēno / pīto				
Glagolski prilog sadašnji		pījūći				

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu akcenta u imperativu, umjesto kratkosilaznog imamo dugosilazni akcent; u glagolskom pridjevu trpnom akcent može biti ili kratkouzlazni ili dugosilazni.

Glagoli *trēsti* (RBJ 1346), *lēći* (RBJ 586), sa dugosilaznim akcentom imaju promjenu mjesta, tona i trajanja akcenta (RBJ 1346, NHJ 183):

Infinitiv <i>trêsti</i>	1. lice jednine	2. lice jednine	3. lice jednine	1. lice množine	2. lice množine	3. lice množine
Prezent	trêsem trêsêm	trêseš trêsêš	trêse trêsê	trêsemo trêsêmo	trêsete trêsête	trêsü trêsü
Imperativ	- - -	trési		trésimo	trésite	
Imperfekt	trêsijâh trêsâh	trêsijâše trêsâše	trêsijâše trêsâše	trêsijâsmo trêsâsmo	trêsijâste trêsâste	trêsijâhu trêsâhu
Glagolski pridjev radni	trêsao, trêsla, trêslô					
Glagolski pridjev trpni	trêsen / trêsen, trêsenâ / trêsenâ / trêsenâ, trêseno / trêseno / trêseno					
Glagolski prilog sadašnji	trêsüci					

Iz navedenog primjera uočavamo promjenu akcenta u prezentu, imperativu, imperfektu i glagolskom prilogu sadašnjem: umjesto dugosilaznog imamo dugouzlazni akcent; u glagolskom pridjevu trpnom je kratkouzlazni ili kratkosilazni akcent, u ženskom i srednjem rodu glagolskog pridjeva trpnog dolazi i do pomjeranja akcenta.

Obradili smo infinitiv glagola *trêsti*. U infinitivu se javljaju dva naporedna oblika: oblik sa dugosilaznim akcentom na prvom slogu *trêsti* i oblik sa dugouzlaznim akcentom *trêsti* (GBJ 275). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno prevladava oblik sa dugosilaznim akcentom. Oblik sa dugouzlaznim akcentom zabilježen je rijetko.

U procentima:

A. *trêsti* 95 %

B. *trêsti* 5 %

Obradili smo i prvo lice prezenta glagola *vüci* (RBJ 1460) sa dugosilaznim akcentom na prvom slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa dugouzlaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *vüčem* i oblik sa dugouzlaznim akcentom na prvom slogu bez dužine *vüčem* (RBJ 1460). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa dugouzlaznim akcentom bez dužine.

U procentima:

A. *vüčem* 78 %

B. *vüčem* 22 %

6. Akcenat nepromjenljivih vrsta riječi

6.1. Akcenat priloga

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *blízu* (GBJ 295), *dávno* (RBJ 161), *óvdje* (GBJ 295).

Prilozi sa dužinom: *dvápūt* (GBJ 298), *rázmjĕrno* (RBJ 1128), *trípūt* (RBJ 1348).

Dugouzlazni na drugom slogu: *bezrázložno* (RBJ 62), *okrúglo / òkrúglo* (RBJ 820), *poláhko* (RBJ 943).

- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *bràtski* (RBJ 88), *dànas / dànās* (GBJ 295), *dòbro* (GBJ 297), *izjutra / ìzjutra* (RBJ 453), *pòmalo* (GBJ 297), *òdveć / òdveć* (RBJ 809).

Prilozi sa dužinom: *ènglĕški* (RBJ 270), *òdāvno / òdāvno* (RBJ 795, GBJ 295), *zàtò* (GBJ 296); *òduvijĕk / òduvijĕk* (RBJ 808), *òvudā / òvuda* (RBJ 863), *zāuvijĕk / zāuvijĕk* (RBJ 1510, GBJ 297); *dògodinĕ* (GBJ 297), *nĕmilicĕ / nĕmilicĕ* (RBJ 745).

Obradili smo prilog *bràtski*, sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. Ovaj prilog javlja se u dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu *bràtski* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *brātski*.

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa kratkosilaznim akcentom od oblika sa kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. *bràtski* 66 %

B. *brātski* 34 %

Obradili smo prilog *dànas / dànās* sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu. Ovaj prilog javlja se u dva naporedna oblika: oblik bez dužine *dànas* i oblik sa dužinom *dànās*.

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da prevladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu bez dužine.

U procentima:

A. *dànas* 86 %

B. *dànās* 14 %

Obradili smo prilog *izjutra / ìzjutra*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu *izjutra* i oblik sa krat-

kosilaznim akcentom *izjutra* (RBJ 435). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu od oblika sa kratkosilaznim akcentom.

U procentima:

A. *izjutra* 61 %

B. *izjutra* 39 %

Obradili smo prilog *odveć*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu *odveć* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *odveć* (RBJ 809). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da se oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu čuje malo češće od oblika sa kratkosilaznim akcentom.

U procentima:

A. *odveć* 54 %

B. *odveć* 46 %

Obradili smo prilog *nèmilicē*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu *nèmilicē* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *nèmilicē* (RBJ 745). Oba oblika imaju dužinu na posljednjem slogu. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je učestaliji oblik sa kratkosilaznim akcentom od oblika sa kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. *nèmilicē* 60 %

B. *nèmilicē* 40 %

Kratkouzlazni na drugom slogu: *dalèko* (RBJ 156), *jesènas* (GBJ 297), *naprèskok* / *napréskok* (RBJ 716), *svejèdno* (GBJ 296).

Prilozi sa dužinom: *jedànpūt* (RBJ 462), *ležèčkē* / *ležèčkē* (GBJ 297), *ovàkō* (GBJ 296); *drugàčijē* (RBJ 232), *onòlikō* / *onolikō* (GBJ 296), *ovòlikō* / *ovolikō* (GBJ 296).

Obradili smo prilog *naprèskok*. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu *naprèskok* i oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu *napréskok* (RBJ 716). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da prevladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu i dužinom. Uz oblik sa dugouzlaznim akcentom na drugom slogu zabilježena su još dva akcenatska lika: *nápreskok* i *nàpreskōk*.

U procentima:

A. <i>naprèskok</i>	49 %
B. <i>napréskok</i>	19 %
C. <i>nápreskok</i>	23 %
D. <i>nàpreskòk</i>	9 %

Obradili smo i prilog *ležèčkē*. Ovaj prilog javlja se u dva naporedna oblika: oblik sa sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu *ležèčkē* i jednom dužinom i oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i dvjema dužinama *ležèčkē* (GBJ 297).

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da preovladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i dvjema dužinama.

U procentima:

A. <i>ležèčkē</i>	87 %
B. <i>ležèčkē</i>	13 %

Naša građa ne nudi potvrde i za treći oblik ovog priloga (*ležèčki*; RBJ 591).

Kratkouzlazni na trećem slogu: *izdalèka* (RBJ 428), *odmalèhna* / *odmalèna* / *òdmalehna* (GBJ 296, RBJ 801).

Prilozi sa dužinom: *kojekùdā* / *kojèkudā* (RBJ 515), *naglavàčkē* / *nàglavačkē* (RBJ 698), *strmòglavcē* / *strmòglavcē* (GBJ 296); *četverònoškē* (RBJ 136).

Obradili smo prilog *odmalèhna* / *odmalèna* sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu *odmalèhna* / *odmalèna* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *òdmalehna* / *òdmalena*. Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da potpuno preovladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu.

U procentima:

A. <i>odmalèna</i> / <i>odmalèhna</i>	98 %
B. <i>òdmalena</i> / <i>òdmalehna</i>	2 %

Obradili smo prilog *naglavàčkē*, sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu i dužinom. Javljaju se dva naporedna oblika: oblik sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu *naglavàčkē* i oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *nàglavačkē* (RBJ 698). Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da preovladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu.

U procentima:

- A. *naglavàčkē* 89 %
 B. *nàglavačkē* 11 %

Obradili smo i prilog *strmoglàvcē* sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu i dužinom. Ovaj prilog javlja se sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu *strmòglavcē* (GBJ 296).

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je oblik sa kratkouzlaznim akcentom na drugom slogu trostruko češći od oblika sa sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu.

U procentima:

- A. *strmòglavcē* 72 %
 B. *strmoglàvcē* 23 %
 C. *střmoglavcē* 10 %
 D. *střmoglavcē* 5 %

U građi bilježimo čak četiri oblika ovog priloga: *strmòglavcē* / *strmoglàvcē* / *střmoglavcē* / *střmoglavcē*. Oblici sa kratkouzlaznim akcentom na trećem ili drugom slogu čekivani su, ali su zabilježeni i oblici sa kratkouzlaznim ili kratkosilaznim akcentom na prvom slogu, i to u broju koji nije zanemarljiv.

- c) Dugosilazni na prvom slogu: *břzo* (GBJ 296), *nàglo* (RBJ 698), *stràga* (GBJ 295).
 d) Kratkosilazni na prvom slogu: *dòlje* (GBJ 295), *màlo* (GBJ 296), *prèviše* / *prèvišē* (RBJ 1028), *ùjutro* (GBJ 297).

Prilozi sa dužinom: *jùtròs* (GBJ 297), *nàglàs* (GBJ 296), *sřnòc* (GBJ 297); *dòvečēr* (GBJ 297), *nàopačkē* / *naopačkē* (GBJ 297), *stògā* / *stògā* (RBJ 1252, GBJ 296), *svàkojāko* (RBJ 1273); *hòtimicē* (GBJ 296), *nēhoticē* (GBJ 297), *pòtrbuškē* / *potrbùškē* (GBJ 296).

Obradili smo prilog *prèviše*, koji se javlja u dva naporedna oblika: sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu bez dužine *prèviše* i sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom *prèvišē* (RBJ 1028).

Na osnovu dobijenih podataka iz upitnika možemo reći da je oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom skoro dvostruko češći od oblika bez dužine.

U procentima:

- A. *prèvišē* 62 %
 B. *prèviše* 38 %

Obradili smo prilog *nàopačkē* koji se javlja u dva naporedna oblika: sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu *nàopačkē* i sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu *naopàčkē* (GBJ 297).

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da su oba oblika frekventna. Oblik sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu bilježimo nešto češće nego oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu.

U procentima:

A. <i>naopàčkē</i>	55 %
B. <i>nàopačkē</i>	45 %

Obradili smo prilog *stògā* / *stògā*, sa kratkosilaznim ili kratkouzlaznim akcentom na prvom slogu i dužinom (GBJ 296, RBJ 1252).

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da prevladava oblik sa kratkouzlaznim akcentom.

U procentima:

A. <i>stògā</i>	81 %
B. <i>stògā</i>	19 %

Obradili smo prilog *pòtrbuškē* / *potrbùškē*, sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu i dužinom ili sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu i dužinom *potrbùškē* (GBJ 296).

Na osnovu dobijenih podataka možemo reći da je oblik sa kratkosilaznim akcentom na prvom slogu dvostruko češći od oblika sa kratkouzlaznim akcentom na trećem slogu.

U procentima:

A. <i>pòtrbuškē</i>	65 %
B. <i>potrbùškē</i>	32 %
C. <i>potrbùškē</i>	3 %

Uz ova dva zabilježen je i oblik sa dugouzlaznim akcentom na trećem slogu.

6.2. Akcenat prijedloga

Nepromjenljivi tipovi:

- Dugouzlazni na prvom slogu: *blízu* (GBJ 298, RBJ 75), *nákon* / *nàkon* (RBJ 704), *pútem* (RBJ 1096).
- Kratkouzlazni na prvom slogu: *nàvrh* (RBJ 733), *pòvodom* / *póvodom* (RBJ 988), *ùnatòč* / *ùnatòč* (RBJ 1383).
Prijedlozi sa dužinom: *nàkrāj* (RBJ 705), *pòpūt* / *pòpūt* (RBJ 961).

- Kratkouzlazni na drugom slogu: *nadòmak / nàdomak* (RBJ 694), *usùsret / ùsusret / ùsusret* (RBJ 1400), *upr̀kos / ùprkos* (RBJ 1389).
- c) Dugosilazni na prvom slogu: *dùž / dùž* (RBJ 243), *šìrom / šírom* (RBJ 1294).
- d) Kratkosilazni na prvom slogu: *nìže* (RBJ 771), *pòred* (RBJ 963), *pùt* (RBJ 1096), *ràdi* (RBJ 1099), *ùoči / ùoči* (RBJ 1385).
Prijedlozi sa dužinom: *pòpùt / pòput* (RBJ 961), *ùzdùž* (RBJ 1412), *pòviše* (RBJ 987).

6.3. Akcenat riječci

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Dugouzlazni na prvom slogu: *bílo* (RBJ 66), *náravno* (RBJ 719), *dákľe / dākľē / dākľe* (RBJ 155).
Dugouzlazni na drugom slogu: *takóđer* (RBJ 1314), *naprímjer* (RBJ 717).
- b) Kratkouzlazni na prvom slogu: *dàkako / dakàko* (RBJ 155), *jèdva / jèdva* (RBJ 467), *màkar* (RBJ 622).
Riječce sa dužinom: *sàsvim* (RBJ 1177).
Kratkouzlazni na drugom slogu: *nesùmnjivo* (RBJ 760), *veòma / vèoma / vèoma* (RBJ 1428).
Riječce sa dužinom: *međùtim* (RBJ 639).
- c) Dugosilazni na prvom slogu: *pùt / pùtā* (RBJ 1096).
- d) Kratkosilazni na prvom slogu: *bàš* (RBJ 50), *čàk* (RBJ 126), *mòžda / mòžda* (RBJ 674), *zàista* (RBJ 1477).
Riječce sa dužinom: *sìgurno* (RBJ 1189), *svākāko* (RBJ 1273); *jèd-nostāvno* (RBJ 466), *nàprotiv* (RBJ 717), *òpèt* (RBJ 829), *vjèrovātno* (RBJ 1442).

6.4. Akcenat veznika

Nepromjenljivi tipovi:

- a) Kratkouzlazni na prvom slogu: *màkar* (RBJ 622).
- b) Dugosilazni na prvom (jedinom) slogu: *čim / čim* (RBJ 138).
- c) Kratkosilazni na prvom (jedinom) slogu: *àko* (RBJ 10), *àli* (RBJ 14), *dòk* (RBJ 207), *ìli* (RBJ 382), *jèr* (RBJ 469), *kāmoli* (RBJ 485), *nègo* (RBJ 740), *prèmda* (RBJ 1012).

III. Zaključak

1. Akcenatski tipovi

U ovom radu pridržavali smo se akcenatske tipologije koja sve vrste riječi dijeli na dva tipa:

1. nepromjenljivi akcenatski tip
2. promjenljivi akcenatski tip

Nepromjenljivi akcenatski tip obuhvata one riječi koje imaju isti, nepromijenjeni akcent u svim oblicima. Promjenljivi akcenatski tip obuhvata one riječi koje imaju promjenu akcenta, a to znači da se odnosi samo na promjenljive riječi.

Ta promjena može biti:

1. promjena tona
2. promjena trajanja
3. promjena mjesta akcenta

Podjela nepromjenljivog tipa akcenta u skladu je sa prirodom akcenta u bosanskom jeziku. Sve riječi ovog tipa razvrstane su u četiri podtipa, koje odlikuje:

1. dugouzlazni akcent
2. dugosilazni akcent
3. kratkouzlazni akcent
4. kratkosilazni akcent

1.1. Nepromjenljivi akcenatski tip

1.1.1. Nepromjenljivi dugouzlazni akcent

a) Dugouzlazni na prvom slogu:

Imenice: *bólničār* (RBJ 81), *ljúbav* (RBJ 610), *násēlje* (GBJ 226), *prózor* (GBJ 197), *úže* (GBJ 205), *záklētva* (RBJ 1480).

Pridjevi: *rázbōjničkī* (RBJ 1120), *zánosan* (GBJ 1492).

Zamjenice: *njēzīn / njēzīn, -a, -o* (GBJ 247).

Brojevi: *dvánaest* (GBJ 255), *trídesēt* (RBJ 1347), *trínaest* (RBJ 1348).

Glagoli: *brújati* (RBJ 94), *sávjetovati* (RBJ 1180), *táložiti* (RBJ 1315).

Prilozi: *blízu* (GBJ 295), *dávno* (RBJ 161), *óvdje* (GBJ 295), *rázmjěrno* (RBJ 1128).

Prijedlozi: *blízu* (GBJ 295), *nákon / nàkon* (RBJ 704), *pútem* (RBJ 1096).

Riječce: *bilo* (RBJ 66), *náravno* (RBJ 719), *pútā* (RBJ 1096).

b) Dugouzlazni na drugom slogu:

Imenice: *budúcnōst* (RBJ 97), *gubítak* (RBJ 344), *jedínče* (RBJ 463), *koléga* (GBJ 232), *nestáško* (RBJ 759), *rasúlo* (RBJ 1116).

Pridjevi: *nepríličan* (RBJ 754), *nepríseban* (RBJ 754), *nevážēči* (RBJ 763).

Glagoli: *nasávjetovati* (RBJ 721), *pozávidjeti* (RBJ 990), *upríličiti* (RBJ 1389).

Prilozi: *bezrázložno* (RBJ 62), *okrúglo / òkrūglo* (RBJ 820), *poláhko* (RBJ 943).

Riječce: *takóđer* (RBJ 1314).

c) Dugouzlazni na trećem slogu:

Imenice: *Banjalúčānka* (RBJ 48), *Dalmatínac* (RBJ 156), *govedárstvo* (RBJ 329), *jednostávnōst* (RBJ 466), *ministárstvo* (RBJ 653), *razmažénko* (RBJ 1123).

Pridjevi: *dobronámjeran* (RBJ 201), *evolúcijskī* (RBJ 277).

d) Dugouzlazni na četvrtom slogu:

Imenice: *amfiteátar* (RBJ 17), *kamenorézac* (RBJ 484), *organizácija* (RBJ 837), *originálnōst* (RBJ 838).

Pridjevi: *organizácijskī / òrganizaciōnī* (RBJ 837), *sjeverozápadnī / sjeverozápadnī* (RBJ 1200).

e) Dugouzlazni na petom slogu:

Imenice: *intelektuálac* (RBJ 393), *profesionálnōst* (RBJ 1061), *samopouz-dánje* (RBJ 1171), *sistemizácija* (RBJ 1196), *vegetarijānac* (RBJ 1425).

Pridjevi: *ekskomunikácijskī: ekskomunikácija* (RBJ 262), *rehabilitácijskī: rehabilitácija* (RBJ 1140).

1.1.2. Nepromjenljivi kratkouzlazni akcent

a) Kratkouzlazni na prvom slogu:

Imenice: *čitalac / čitatelj* (GBJ 203), *jàstučnica* (RBJ 459), *Kàiro* (GBJ 204), *màrljivòst* (GBJ 630), *sèlo* (GBJ 206), *ùnuče* (GBJ 225).

Pridjevi: *čèstit* (RBJ 133), *pùtujūcī* (RBJ 1096).

Zamjenice: *kàkav, -a, -o* (RBJ 248); *njègov, a, -o* (GBJ 247); *tàkav, a, -o* (RBJ 247).

Brojevi: *čètvrtī* (RBJ 137), *dèvètī* (RBJ 178), *pètnaest* (RBJ 894), *šèснаest* (RBJ 1290).

Glagoli: *bàcati* (RBJ 41), *dòručkovati* (RBJ 218), *òstarjeti* (RBJ 846), *zàpāmtiti* (RBJ 1494).

Prilozi: *bràtski* (RBJ 88), *dòbro* (GBJ 297), *pòmalo* (GBJ 297), *zàtò* (GBJ 296).

Prijedlozi: *nàkrāj* (RBJ 705), *nàvrh* (RBJ 733), *pòpūt / pòpūt* (RBJ 961), *ùnatoč* (RBJ 1383).

Riječce: *jèdva / jèdva* (RBJ 467), *mòžda / mòžda* (RBJ 674), *sàsvim* (RBJ 1177).

Veznici: *àko* (RBJ 10), *ili / ìli* (RBJ 382), *dàklē / dàkle / dàkle / dàklē* (RBJ 155), *màkar* (RBJ 622).

b) Kratkouzlazni na drugom slogu:

Imenice: *dijàlekt* (RBJ 182), *indùstrija* (RBJ 388), *rodèo* (NHJ 52), *rumènilo* (RBJ 1161), *siròče* (RBJ 1194), *valèntnòst* (RBJ 1419).

Pridjevi: *neòbrazovān* (RBJ 747), *neùpūcen* (RBJ 762).

Zamjenice: : *onàkav / onàkāv, -a, -o* (RBJ 825); *ovàkav / ovàkāv, -a, -o* (RBJ 860).

Brojevi: *jedànaest* (GBJ 255), *osàmnaest* (RBJ 840), *jedànaestī* (RBJ 462), *pedèsetī* (RBJ 887).

Glagoli: *bacàkati* (RBJ 41), *ispòvjediti* (RBJ 412), *izùmjeti* (RBJ 446), *odùmirati* (RBJ 808).

Prilozi: *dalèko* (RBJ 156), *jedànpūt* (GBJ 297), *jesènas* (GBJ 297).

Prijedlozi: *nadòmak / nàdomak* (RBJ 694), *upr̀kos / ùpr̀kos* (RBJ 1389).

Riječce: *međùtīm* (RBJ 639), *svejèdno* (RBJ 1275).

c) Kratkouzlazni na trećem slogu:

Imenice: *akadèmik* (RBJ 9), *prijatèljica* (RBJ 1036), *prvoròdènce* (RBJ 1088), *ribogòjilište* (RBJ 1149), *velikòdušnòst* (RBJ 1427).

Pridjevi: *avijàtičarskī* (RBJ 38), *uređivāčkī* (RBJ 1391).

Zamjenice: *kojekàkav, -a, -o* (RBJ 514).

Brojevi: *čètrdèsèt* (RBJ 135), *devedèsètī* (GBJ 177), *miliòniti* (RBJ 651), *osamdèsèt* (RBJ 840), *sedamdèsètī* (RBJ 1182).

Glagoli: *iskomàdati* (RBJ 403), *ispripòvjediti* (RBJ 414), *poisprèmetati* (RBJ 935).

Prilozi: *četverònoškē* (RBJ 136), *izdalèka* (RBJ 428), *naopàčkē* (RBJ 712 / GBJ 297), *naopòslu* (RBJ 712).

d) *Kratkouzlazni na četvrtom slogu:*

Imenice: *bogobojàžljivòst* (RBJ 79), *dijalektòlog* (RBJ 182), *intelektuàlka* (RBJ 393), *računovòdstvo* (RBJ 1099), *ugostiteljstvo* (RBJ 1370).

Pridjevi: *čovjekoljubiv* (RBJ 143), *neuobičàjen* (RBJ 762).

Glagoli: *početveròstručiti* (NHKJ 165), *udesetòstručiti* (NHKJ 165).

e) *Kratkouzlazni na petom slogu:*

Imenice: *impresionizam* (RBJ 386), *jedanaestèrica* (RBJ 462), *kolonijalizam* (RBJ 519), *mikroorganizam* (RBJ 650), *nezainteresìrànòst* (RBJ 765).

Pridjevi: *autobiògrafski* (RBJ 386), *imperijalistički* (RBJ 519).

Glagoli: *udvadesetòstručiti* (NHKJ 165).

1.1.3. *Nepromjenljivi dugosilazni akcent*

a) *Dugosilazni na prvom slogu:*

Imenice: *àndeò* (GBJ 199), *màjka* (GBJ 228), *mòre* (GBJ 222), *ràdio* (GBJ 204), *vèzànòst* (RBJ 1430).

Pridjevi: *bòlan* (RBJ 82), *màjčinski* (RBJ 621).

Zamjenice: *njèn / njèzìn / njèzìn, -a, -o* (GBJ 252); *tàj, tâ, tò* (RBJ 1312).

Brojevi: *pèt* (GBJ 254), *stò* (GBJ 254), *šèststò* (RBJ 1290), *pèti* (GBJ 255), *sèdmì* (GBJ 255).

Glagoli: *pàm̄titi* (RBJ 871), *pràvd̄ati* (RBJ 997), *sàn̄jkati* (RBJ 1174), *sjèn̄čiti* (RBJ 1199).

Prilozi: *b̄rzo* (GBJ 296), *n̄glo* (RBJ 698), *str̄aga* (GBJ 295).

Prijedlozi: *d̄už* (RBJ 243), *š̄irom / šírom* (RBJ 1294).

Riječce: *p̄ut* (RBJ 1096), *z̄âr / zâr* (RBJ 1499).

Veznici: *č̄im / č̄im* (RBJ 138).

1.1.4. *Nepromjenljivi kratkosilazni akcent*

b) *Kratkosilazni na prvom slogu:*

Imenice: *gàvràn* (RBJ 307), *jàbuka* (GBJ 230), *kòplje* (GBJ 225), *tàne* (RBJ 1317), *vàterpolo* (RBJ 1423), *žàlòst* (GBJ 1537).

Pridjevi: *dòsàdan* (RBJ 218), *làgan* (RBJ 580).

Zamjenice: *nàš, -a, -e* (GBJ 251); *n̄j̄ihov, -a, -o* (GBJ 252); *vàš, -a, -e* (GBJ 251).

Brojevi: *dèvetstō* (GBJ 255), *ōsam* (RBJ 840), *drùgī* (GBJ 255), *sèdamstōtī* (RBJ 1182).

Glagoli: *bòcnuti* (RBJ 77), *gàziti* (RBJ 307), *srèsti* (RBJ 1241), *vđjeti* (RBJ 1432).

Prilozi: *dòlje* (GBJ 295), *jùtrōs* (GBJ 297), *màlo* (GBJ 296), *nàglās* (GBJ 296), *sìnōć* (GBJ 297).

Prijedlozi: *nìže* (RBJ 771), *pūt* (RBJ 1099), *ràdi* (RBJ 1099), *ùzdūž* (RBJ 1412).

Riječce: *bàš* (RBJ 50), *čāk* (RBJ 126), *nàprotīv* (RBJ 717), *sīgūrno* (RBJ 1189).

Veznici: *àli* (RBJ 14), *dòk* (RBJ 207), *jèr* (RBJ 469), *kāmoli* (RBJ 485), *nègo* (RBJ 740).

1.2. Promjenljivi akcenatski tip

1.2.1. S promjenom tona

Imenice: *grād / u grádu* (RBJ 331), *gòra / gòru* (RBJ 325), *kònj / kònja* (RBJ 533 / GBJ 251), *mòzak / u mòzgu* (GBJ 41), *nòga / nògu* (GBJ 228), *òko / òcijū* (RBJ 817), *ròk / u ròku* (RBJ 1155), *stvâr / o stvári* (GBJ 1261).

Pridjevi: *mlād / mláda / mládo* (RBJ 661 / GBJ 242), *vrûc / vrúca / vrúce* (RBJ 1459 / GBJ 243), *sâm / sáma / sámo* (RBJ 1169).

Zamjenice: *tvôj / tvòja / tvòje* (RBJ 1359), *òn / òna / òno* (RBJ 825).

Brojevi: *dvjē / dvijū* (RBJ 244 / GBJ 254).

Glagoli: *čēšati / čēšēm* (RBJ 134), *hvāliti / hvālīm* (RBJ 375), *máhnuti / máhnēm* (RBJ 620), *nòsiti / nòsim* (RBJ 775), *plátiti / plátīm* (RBJ 907), *màknuti / màknēm* (RBJ 622).

1.2.2. S promjenom trajanja

Imenice: *dijéte / djèteta* (RBJ 184), *strûg / strüğovi* (RBJ 1259).

Zamjenice: neodređene zamjenice *kògod / kímegod* (GBJ 247), *štàgod / čímegod* (GBJ 247).

1.2.3. S promjenom tona i trajanja

Imenice: *kròj / kròjevi* (RBJ 557), *sramòta / sramótā* (RBJ 1237), *zviјézda / zvijezdo* (RBJ 1533).

Pridjevi: *gòl / gòla / gòlo* (RBJ 323), *bòs / bòso / bòsa* (RBJ 84).

Zamjenice: *kò / kòg / kòga; štā / štò / čèg / čèga* (GBJ 250), *mòj / mòjim* (GBJ 250).

Brojevi: *dvâ / dvâjû / dvâjû* (GBJ 254), *trî / trîma* (GBJ 254), *dvøje / dvóma* (GBJ 256).

Glagoli: *dâti / dâm / dâdem* (RBJ 160), *mrîjeti / mrêmo* (RBJ 675), *znâti / znâm / znâdem* (RBJ 1528), *brâti / brâla* (RBJ 88), *zvâti / zòvem / zòvêm / zvâla* (RBJ 1532).

1.2.4. S promjenom mjesta

Imenice: *bifê / bifèa* (RBJ 64 / GBJ 218), *prèzime / prezimèna* (RBJ 1030), *žìvot / živòta* (RBJ 1544 / GBJ 218).

Pridjevi: *dâlek / dalêka / dalêko* (RBJ 155), *zèlen / zelèna / zelèno* (RBJ 1518).

Brojevi: *četiri / četirijû / četirîma* (RBJ 134 / GBJ 254).

Glagoli: *došâpnuti / došâpnêm* (RBJ 221), *dòteći / dotèčêm* (RBJ 222), *izmâknuti / izmaknêm* (RBJ 437), *obòriti / òborîm* (RBJ 788), *polòmiti / pòlomîm* (RBJ 947), *pòmesti / pomètem / pomètêm* (RBJ 952), *uzdâhnuti / ùzdahnêm* (RBJ 1411).

1.2.5. S promjenom mjesta i tona

Imenice: *îme / imèna* (RBJ 384 / GBJ 207), *nèvrìjême / nevremèna* (RBJ 765), *râme / ramèna* (RBJ 1103), *sjême / sjemèna* (RBJ 1199), *tjême / tjemèna* (RBJ 1333).

Brojevi: *òba / obâjû / obâma* (RBJ 781 / GBJ 254).

Glagoli: *pobòljšati / pòboljšân* (RBJ 915), *òdnijèti / odnèsêm / òdnio* (RBJ 802), *òprati / opèrêm / òprân* (RBJ 833), *pridònijèti / pridonèsêm / prìdonio* (RBJ 1034), *pòbrati / pobèrem i pòberêm / pòbrâla* (RBJ 915), *sâbrati / sabèrêm / sâbrao* (RBJ 1165).

1.2.6. S promjenom mjesta i trajanja

Imenice: *apàrât / aparáta* (RBJ 24), *gospòdâr / gospodára* (RBJ 328), *jèzero / jezèra / jezèrâ* (RBJ 470), *jùnâk / junâka* (RBJ 474), *naslònjač / naslonjâča* (RBJ 723).

Zamjenice: *kojèko / kojekíme / kojekòga* (RBJ 515).

Glagoli: *domâhnuti / dômâhnêm* (RBJ 212), *doživjeti / doživîm / dòživljen* (RBJ 226), *izâci / izâdêm / izâđi* (RBJ 424), *jednâčiti / jèdnâčîm* (RBJ 463), *prešútjeti / prešútîm / prèšúćen* (RBJ 1024), *zamâhnuti / zâmâhnêm* (RBJ 1487).

1.2.7. S promjenom mjesta, tona i trajanja

Imenice: *vrijéme / vrèmena / vremèna* (RBJ 1456).

Brojevi: *četvero / četveróga / četvérga* (GBJ 256).

Glagoli: *dòdati / dòdām / dodájūci / dōdān / dōdāt* (RBJ 203), *pòliti / poliven / polivèna / polívajūci* (RBJ 946), *trēsti / trēsēm / tresèna* (RBJ 1346).

Na osnovu pregleda akcenatskih tipova, možemo reći da u ukupnom korpusu bosanskog jezika znatno veći broj riječi ima akcent nepromjenljivog tipa. Iz navedenog prikaza nepromjenljivih tipova akcenta uočavamo ove karakteristike:

- sve vrste riječi (osim uzvika) našeg jezika mogu imati kratkouzlazni, dugosilazni i kratkosilazni akcent na prvom slogu
- dugouzlazni akcent na prvom slogu mogu imati sve vrste riječi osim veznika
- dugouzlazni akcent na drugom slogu nemaju zamjenice, brojevi, prijedlozi i veznici
- dugouzlazni akcent na trećem, četvrtom i petom slogu imaju samo imenice i pridjevi
- kratkouzlazni na drugom slogu mogu imati sve vrste riječi osim veznika
- kratkouzlazni akcent na trećem slogu nemaju veznici, prijedlozi i riječce
- kratkouzlazni na četvrtom i petom slogu imaju samo imenice, pridjevi i glagoli
- dugosilazni i kratkosilazni akcenti samo su na prvom slogu
- u procentima kratkouzlazni akcent je najčešći akcent u našem jeziku
- dugouzlazni i kratkouzlazni akcent na trećem, četvrtom i petom slogu najmanje su zastupljeni, a imaju ih samo imenice, pridjevi i glagoli

Promjenljivi tip akcenta može imati promjenu akcenta na istom slogu i tada su to promjene: tona akcenta, trajanja akcenta ili tona i trajanja akcenta. Ukoliko je promjena neistoslogovna, onda su to promjene: mjesta akcenta, mjesta i tona akcenta, mjesta i trajanja akcenta ili mjesta, tona i trajanja akcenta. Iz navedenog prikaza promjenljivih tipova akcenta raspoznajemo ove karakteristike:

- sve promjenljive riječi našeg jezika mogu imati promjenu tona akcenta i promjenu tona i trajanja akcenta
- promjenu trajanja akcenta imaju samo imenice i zamjenice
- promjenu mjesta akcenta imaju sve promjenljive riječi osim zamjenica
- promjenu mjesta i tona akcenta imaju imenice, glagoli i brojevi, a nemaju zamjenice i pridjevi

- promjenu mjesta i trajanja akcenta imaju imenice, zamjenice i glagoli, a nemaju pridjevi i brojevi
- promjenu mjesta, tona i trajanja akcenta imaju imenice, brojevi i glagoli, a nemaju zamjenice i pridjevi
- u procentima najčešće promjene akcenta, promjene koje mogu imati sve promjenljive riječi našeg jezika, jesu promjena tona akcenta i promjena tona i trajanja. Interesantno je spomenuti da su obje promjene istoslogovne.
- u procentima promjena trajanja akcenta je najmanje zastupljena, a imaju je samo imenice i zamjenice

2. Akcenatske alternacije

U ovom radu primijenjene su metode prikupljanja građe koje podrazumijevaju upitnik i anketu. Upitnik je sadržavao 63 pitanja koja su se odnosila na sve bitnije dvostrukosti (i višestrukosti) u *Gramatici bosanskoga jezika* Dž. Jahića, S. Halilovića i I. Palića.

Anketom smo obuhvatili sto učenika iz osnovnih i srednjih škola u BiH (Travnik, Sarajevo). Kontrolnom anketom obuhvatili smo još i nekoliko studenata Filozofskog fakulteta u Sarajevu.

Dobijene podatke statistički smo obradili i komentirali. Na osnovu tako dobijenih rezultata ustanovili smo koja je akcenatska alternacija frekventnija. Kada se podaci iz prikupljene građe statistički obrade i svedu na krajnju mjeru, dobijamo sljedeći popis istraživanih akcenatskih alternacija i zastupljenih oblika (u procentima) za 63 lekseme iz upitnika.

3. Morfološko-akcenatski tipovi u *Gramatici bosanskoga jezika*

Imenice

Frekventniji oblici (u procentima):

I. A-deklinacija; im. m. r.

– DILmn. <i>cřv</i> : <i>cřvima</i> / <i>cřvima</i>	<i>cřvima</i> 68%
– Gmn. <i>göľub</i> : <i>golubóvā</i> / <i>göľubövä</i>	<i>göľubövä</i> 100%
– DILmn. <i>göľub</i> : <i>golubòvima</i> / <i>göľubovima</i>	<i>göľubovima</i> 100%
– Gjd. <i>lòvac</i> : <i>lòvca</i> / <i>lòvca</i>	<i>lòvca</i> 65%
– Nmn. <i>lòvac</i> : <i>lòvci</i> / <i>lòvci</i>	<i>lòvci</i> 65%
– Gmn. <i>lòvac</i> : <i>lòvācā</i> / <i>lovācā</i>	<i>lòvācā</i> 53%
– DILmn. <i>lòvac</i> : <i>lòvcima</i> / <i>lòvcima</i>	<i>lòvcima</i> 65%

- Ljd. mjèsēc: mjèsēcu / mjesēcu *mjèsēcu* 90%
- Ljd. pljūsak: pljūsku / pljūsku *pljūsku* 90%
- Gmn. prijatelj: prijatēljā / prijatēljā *prijatēljā* 100%

*E-deklinacija**a) Imenice ženskog roda*

- Ajd. ljepòta: ljepòtu / ljèpotu *ljepòtu* 100%

b) Imenice muškog roda

- Ljd. bábo: bábōm / bábom *bábōm* 94%
- I Mého: Méhōm / Méhom *Méhōm* 94%

I-deklinacija

- Gmn. ràdōst: ràdostī / radōstī *ràdostī* 93%
- DILmn. ràdōst: ràdostima / radōstima *ràdostima* 97%
- DILmn. kòkōš: kòkošima / kokòšima *kòkošima* 80%
- Ljd. pàmēt: pàmēti / pamēti *pamēti* 72%
- Gmn. pàmēt: pàmēti / pamēti *pàmēti* 94%
- Ljd. zàpovijed: zàpovijedi / zapovijèdi *zàpovijedi* 100%
- Gmn. zàpovijed: zàpovijedi / zapovijèdi *zàpovijedi* 100%
- DILmn. zàpovijed: zàpovijedima / zapovijèdima *zàpovijedima* 100%

Zamjenice

A. Imeničke zamjenice

Promjena ličnih zamjenica

a) Zamjenice prvog i drugog lica i zamjenica za svako lice

- GAjd.: mène, tèbe, sèbe / mène *mène* 53%
- DLjd. mèni / mèni, tèbi, sèbi *mèni* 76%

b. Zamjenice trećeg lica

- GAjd. m. i s.r.: njèga / njèga *njèga* 58%
- DLjd. m. i s.r.: njèmu / njèmu *njèmu* 81%

B. Pridjevske zamjenice

- Gjd. s. r. vāše: vāšeg(a) / vāšeg(a) *vāšeg(a)* 93%
- Dj. m. r. vāš: vāšem/ vāšem *vāšem* 90%
- Gjd. m. r. vāš: vāšeg(a) / vāšeg(a) *vāšeg(a)* 88%
- Ljd. m. r. vāš: vāšem/ vāšem *vāšem* 87%

- Gjd. kòjī, kòjē: kòjeg(a) / kòjēg(a) *kòjēg(a)* 53%
- Djđ. kòjī, kòjē: kòjem / kòjēm *kòjēm* 72%
- Gjd. kàkav, kàkvo: kàkvog(a) / kàkvōg(a) *kàkvōg(a)* 94%
- DLjd. kàkav, kàkvo: DLjd. kàkvom(e), kàkvōm(e) *kàkvōm(e)* 96%

Brojevi

- Gm. i s. r. dvâ: dvàjū / dvájū *dvàjū* 92%
- DILm. i s. r. dvâ: dvâma / dvâma *dvâma* 61%

Redni brojevi

- p̄rvī / p̄fvī *p̄rvī* 95%
- četvrtī / četvrtī *četvrtī* 84%
- hīljadītī / hīljadītī *hīljadītī* 60%
- miliònitī / miliònitī *miliònitī* 65%

Glagoli

Infinitiv

- dârovati / daròvati *dârovati* 79%
- kùpovati / kupòvati *kupòvati* 79%
- trésti / trêsti *trésti* 95%

Prezent

- h̄rvēm / h̄rvem, h̄rvēš / h̄rvēš, h̄rvē / h̄rvē... *h̄rvē* 92%
- vúčēm / vúčem *vúčem* 78%

Pluskvamperfekt

- 2. i 3. l. jd. biti: bījāše / bijāše *bījāše* 98%
- 1, 2. i 3. l. mn. biti: bījāsno / bijāsno, bījāste / bijāste, bījāhū / bijāhū *bījāhū* 92%

Glagolski prilog sadašnji

- òrūcí / òrūcí *òrūcí* 90%
- nòsēcí / nòsēcí *nòsēcí* 97%

Glagolski prilog prošli

- mògāvši / mògāvši *mògāvši* 95%

Prilozi

- dânas / dânās *dânas* 86%

– òdmalehna / odmalehna	<i>odmalèhna</i> 98%
– nàglavačkè / naglavàčkè	<i>naglavàčkè</i> 89%
– nèmilicè / nèmilicè	<i>nèmilicè</i> 60%
– napréskok / napréskok	<i>napréskok</i> 49%
– pòtrbuškè / potrbùškè	<i>pòtrbuškè</i> 65%
– strmòglavcè / strmoglavcè	<i>strmòglavcè</i> 72%
– òdveć / òdveć	<i>òdveć</i> 54%
– prèviše / prèviše	<i>prèviše</i> 62%
– ìzjutra / izjutra	<i>izjutra</i> 61%
– bràtski / bràtski	<i>bràtski</i> 66%
– stòga / stòga	<i>stòga</i> 81%
– ležèčkè / lèžèčkè	<i>lèžèčkè</i> 86%
– nàopačkè / naopàčkè	<i>naopàčkè</i> 55%

4. Na kraju. Glavni ciljevi moga rada bili su: prvo, sistematizirati akcenatsku normu bosanskog jezika, tj. u osnovnim crtama opisati glavne akcenatske tipove svih vrsta riječi, pridržavajući se jedinstvene akcenatske tipologije; drugo, ustanoviti koliko su danas prisutne akcenatske alternacije (dvostrukosti i višestrukosti) na koje nailazimo u normativnim priručnicima standardnog bosanskog jezika.

Hipoteza od koje smo krenuli pokazala se tačnom: akcenatska norma bosanskog jezika odlikuje se brojnim prozodijskim alternacijama. Međutim, podaci do kojih smo došli u ovom istraživanju pokazuju da dubletne forme najčešće nisu iste frekvencije: od dva moguća akcenatska lika jedan je izrazito čest, drugi se čuje rijetko. Drugo, i na temelju ograničenog korpusa (anketom je obuhvaćeno sto učenika osnovnih i srednjih škola) možemo ustvrditi da pojedine alternacije na koje nailazimo u gramatikama i rječnicima našeg jezika nisu prisutne u današnjem standardnom bosanskom jeziku.

Izvori i literatura

Izvori

- Barić, E. – Lončarić, M. i dr.: *Hrvatska gramatika*, Zagreb, 1997.
- Halilović, S. – Palić, I. – Šehović, A.: *Rječnik bosanskoga jezika*, Sarajevo, 2010.
- Jahić, Dž. – Halilović, S. – Palić, I.: *Gramatika bosanskoga jezika*, Zenica, 2000.
- Raguž, D.: *Praktična hrvatska gramatika*, Zagreb, 1997.
- Vukušić, S. – Zoričić, I. – Vukušić-Grasselli, M.: *Naglasak u hrvatskom književnom jeziku*, Zagreb, 2007.

Literatura

- Baotić, J.: *Ikavskoščakavski govor u okolini Dervente*, u: Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, knj. IV, Sarajevo, 1983, 7-208.
- Belić, A.: *Osnovi istorije srpskohrvatskog jezika*, I (univerzitetska predavanja dr Aleksandra Belića, IV izdanje), Naučna knjiga, Beograd, 1976, 172.
- Belić, A.: *Iz srpskohrvatske akcentologije i dijalektologije*, JF, XIX.
- Belić, A.: *Iz novije akcentuacije*, Naš jezik, NS, knj. 2, sv. 7-10, Beograd, 1951, 227-237, knj. 3, sv. 5-6, 1952, 149-153.
- Belić, A.: *Promene akcenta u praslovenskom jeziku*, JF, knj. 1, 1913, 38-66.
- Belić, A.: *Akcentatske studije*, Beograd, 1914. (Posebno izdanje SKAN, knj. 42).
- Bošković, R.: *Osnovi uporedne gramatike slovenskih jezika*, I, Beograd, 1968.
- Brozović, D.: *O fonološkom sustavu suvremenog standardnog jezika*, Radovi, Zadar, 7, 1968, 20-39.
- Brozović, D.: *Govor u dolini rijeke Fojnice*, u: Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 13, Zagreb, 2007.
- Brozović, D.: *Govori sjeverozapadne Bosne: Akcentatske značajke*, u: Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, knj. II, Sarajevo, 1979.
- Brozović, D.: *Prozodijske značajke sjeverne Bosne*, u: Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, knj. V, Sarajevo, 1985.
- Brozović, D. – Brozović-Rončević, D.: *Lingvističke opozicije sjever / jug i istok / zapad na slavenskome jugu i u Slaviji kao cjelini*, u: Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 11, Zagreb, 1999.
- Bulić, R.: *Iz bosanske dijalektologije*, PrintCom, Tuzla, 2009.
- Bulić, R.: *Rječnik pravopisnih, obličkih i akcentatskih nedoumica u standardnome bosanskom jeziku*, Bosanska riječ, Tuzla, 2009.
- Daničić, Đ.: *Srpski akcenti*, Posebno izdanje SKA, knj. 58, Filozofski i filološki spisi, knj. 16, Beograd – Zemun, 1925.
- Halilović, S.: *Govorni tipovi u međuriječju Neretve i rijeke Dubrovačke*, u: Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, knj. VII, Sarajevo, 1996.

- Hirt, H.: *Der Akzent*, Indogermanische Bibliothek, I Abt., I Reihe, Bd. 13, 5 Teil Heidelberg, 1929.
- Ivić, P.: *Prozodija reči i rečenice u srpskohrvatskom jeziku*, Novi Sad, 1996.
- Ivić, P.: *Dijalektologija srpskohrvatskog jezika. Uvod i štokavsko narečje*, MS, Novi Sad, 1985, 215.
- Ivić, P. – Lehiste, I.: *Prilozi ispitivanju fonetske i fonološke prirode akcenta u savremenom srpskohrvatskom književnom jeziku*, Zbornik za filologiju i lingvistiku, VI, VIII, X, Novi Sad.
- Ivić, P.: *Prozodijski sistem savremenog srpskohrvatskog standardnog jezika*, Symbolae lingvisticae in honorem Georgu Kurylovicz, 1965, 135-144.
- Ivšić, S.: *Slavenska poredbena gramatika*, Zagreb, 1970.
- Jahić, Dž.: *Ijekavskoštakavski govori istočne i jugoistočne Bosne*, u: Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik, knj. VIII, Sarajevo, 2002, 7-236.
- Kuljbakin, S.: *Akcentatska pitanja*, Južnoslovenski filolog, II, III.
- Matešić, J.: *Der Wortakzent in der serbokroatischen Schriftsprache*, Heidelberg, 1970.
- Maretić, T.: *Nov prilog za istoriju akcentuacije hrvatske ili srpske*, Rad, knj. 70 (1884), 89-152, knj. 71 (1884) 61-144, knj. 73 (1884) 77-153.
- Miletić, B.: *Izgovor srpskohrvatskih glasova* (eksperimentalno-fonetska studija), u: Srpski dijalektološki zbornik, knj. 5, Beograd, 1933.
- Nikolić, M. B.: *Osnovi mlađe novoštokavske akcentuacije*, Beograd, 1970.
- Pavić, A.: *Studije o hrvatskom akcentu*, Rad, knj. 59, 1881, 102.
- Pešikan, M.: *O osnovama štokavske akcentuacije*, Južnoslovenski filolog, XXVIII.
- Peco, A.: *Akcentat sela Ortiješa*, Građa Naučnog društva NRBiH, knj. X, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, knj. 7, Sarajevo, 1961.
- Peco, A.: *Akcenti i dužine u srpskohrvatskom jeziku*, Beograd, 1991.
- Peco, A.: *Osnovi akcentologije srpskohrvatskog jezika*, Naučna knjiga, Beograd, 1971.
- Rešetar, M.: *Die serbokroatische Betonung der südwestlichen Mundarten*, Schriften der Balkancommission, Ling. Abt. 1, Südslavische Dialektstudien 1, Wien, 1900.
- Simić, R. – Ostojić, B.: *Osnovi fonologije srpskohrvatskoga književnog jezika*, Nikšić, 1989.
- Stevanović, M.: *Knjiga o akcentu književnog jezika*, Beograd, 1991.
- Stevanović, M.: *Savremeni srpskohrvatski jezik I*, Beograd, 1964.
- Telebak, M.: *Muzika riječi*, Banja Luka, 1999.

Sažetak

Akcentna norma bosanskog jezika do danas nije bila sistematizirana i predočena na jednome mjestu. Također je poznato da bosanski jezički standard odlikuju brojne akcentne alternacije, ali one dosad nisu bile predmetom propitivanja, tako da praktično ne znamo šta od svih tih dubletnih formi uistinu danas živi, a šta su knjiški oblici koji se mogu zateći samo u gramatikama i rječnicima. Te su dvije činjenice odredile dva temeljna cilja mog rada: prvo, sistematizirati akcentnu normu bosanskog jezika, tj. u osnovnim crtama opisati glavne akcentne tipove svih vrsta riječi, pridržavajući se jedinstvene akcentne tipologije; drugo, ustanoviti koliko su danas prisutne akcentne alternacije (dvostrukosti i višestrukosti) na koje nailazimo u normativnim priručnicima standardnog bosanskog jezika.

Metoda ekscerpције primijenjena je na podatke u stručnoj i naučnoj literaturi (gramatike i rječnici). Istraživanje uz pomoć upitnika i ankete provedeno je u osnovnim i srednjim školama u Travniku i Sarajevu. Dobijene podatke statistički smo obradili i komentirali. Na osnovu tako dobijenih rezultata ustanovili smo koja je akcentna alternacija frekventnija.

Akcentne alternacije koje nudi standardni bosanski jezik razvrstane su prema kategorijama riječi: imenice, zamjenice, pridjevi, brojevi, glagoli i nepromjenjive vrste riječi. U radu smo se pridržavali akcentne tipologije koja sve vrste riječi dijeli na dva tipa:

1. nepromjenljivi akcentni tip – obuhvata one riječi koje imaju isti, nepromijenjeni akcent u svim oblicima; sve riječi ovoga tipa razvrstane su u četiri podtipa, koje odlikuje: a) dugouzlazni akcent; b) dugosilazni akcent; c) kratkouzlazni akcent; d) kratkosilazni akcent;
2. promjenljivi akcentni tip – obuhvata promjenljive riječi; ta promjena može biti: a) promjena tona; b) promjena trajanja; c) promjena mjesta akcenta.

Na osnovu pregleda akcentnih tipova očigledno je da u ukupnom korpusu bosanskog jezika znatno veći broj riječi ima akcent nepromjenljivog tipa.

Hipoteza od koje smo krenuli pokazala se tačnom: akcentna norma bosanskog jezika odlikuje se brojnim prozodijskim alternacijama. Podaci do kojih smo došli u ovom istraživanju pokazuju da dubletne forme najčešće nisu iste frekvencije: od dva moguća akcentna lika jedan je izrazito čest, drugi se čuje rijetko. Drugo, i na temelju ograničenog korpusa (anketom je obuhvaćeno sto učenika osnovnih i srednjih škola) možemo ustvr-

diti da pojedine alternacije na koje nailazimo u gramatikama i rječnicima našeg jezika nisu prisutne u današnjem standardnom bosanskom jeziku.

Ova knjiga sadrži cjelovit pregled akcenatskih odlika standardnog bosanskog jezika, kao i podatke o tome koliko su pojedine prozodijske alternacije danas zastupljene u živoj riječi mladih. Knjiga o akcenatskoj normi bosanskog jezika pridružuje se knjigama o gramatičkoj i leksičko-semantičkoj normi i nastoji otkloniti jednu od praznina u bosnistici.

Summary

The accentuation norm of the Bosnian language has not been systematised or laid out in one body of work to this day. On the other hand, the standard Bosnian language is characterised by numerous accentual alterations which have not been the focus of academic research until now, leaving us with practically no estimate on the number of variant forms which are frequent in spoken Bosnian and inversely - variant forms that only exist in literary Bosnian.

These two facts have been the primary points which determined the objective of this research – to first of all systematise the accentuation norm of the Bosnian language, that is to describe in brief the main accentual types of all types of words, abiding by a singular accentuation typology, as well as to examine the frequency of accentual alternations which are found in normative manuals of the standard Bosnian language.

The method of excerption was applied on professional and scientific literature (grammar books and dictionaries). Research using questionnaires and surveys was conducted in primary and secondary schools in Travnik and Sarajevo. The gathered data was analysed statistically and commented on thus enabling us to determine which accentual alteration was more frequent.

The accentual alterations found in the standard Bosnian language were sorted according the parts of speech : nouns, pronouns, adjectives, numbers, verbs and invariant parts of speech.

The research complied with the accentual typology that divides all types of words in the following two categories:

1. Immutable accentual type – which categorises words that have the same, unchanged accent in all forms and all the words of this type were sorted into four subgroups that are characterised by: a) circumflex, b) grave, c) double grave, d) acute accent.
2. Mutable accentual type – which categorises mutable words the mutability of which can be in form of: a) a change in tone, b) a change in length, c) a change in the place of the accentuation.

Based on the overview of accentual types it is apparent that in the whole corpus of the Bosnian language there is a significantly larger number of words of the immutable accentual type.

Our starting hypothesis proved to be true: the accentuation norm of the Bosnian language is characterised by many prosodic alternations. The data we gathered in this research points to the fact that the frequency of doublet forms most commonly is not at all the same – that is, out of the two possible accentual manifestations one is very frequent and the other rarely heard in speech. In addition to that, based on the limited corpus (the questionnaires and surveys were filled out by one hundred primary and secondary school students) we can conclude that certain alternations which are found in grammar books and dictionaries are not at all common in today's standard Bosnian language.

This book contains a complete overview of the accentual characteristics of the standard Bosnian language, as well as information on how common certain prosodic alternations are in the spoken language of young people. This book on the accentuation norm of the Bosnian language consolidates with books on grammatical and lexical-semantic norms in an effort to fill one of the gaps in Bosnianistics.

Резюме

Норма ударения (акцентная норма) в боснийском языке до сегодняшнего дня не была систематизирована и представлена в одном месте. Известно, что боснийский языковой стандарт характеризуется многочисленными акцентными чередованиями, но они до сих пор не были предметом исследований, так что мы практически не знаем, какие из существующих дублетных форм живут сегодня на самом деле, а какие из них являются книжными формами, встречающимися только в грамматиках и словарях. Эти два факта определили две основные цели данной работы: первая - систематизировать акцентные нормы (норму ударения) боснийского языка, то есть, в общих чертах описать основные акцентные типы всех частей речи, придерживаясь при этом единой акцентной типологии; вторая - установить, насколько сегодня используются акцентные альтернативы (двойственность и множественность), которых мы находим в нормативных пособиях по изучению стандартного боснийского языка.

Метод эксцерпции применяется в настоящем исследовании для данных общего корпуса, выявленных из профессиональной и научной литературы (пособия и учебники по грамматике и словари). Методы анектирования и вопросников проведены в основных (девятилетних) и средних школах в Травнике и Сараеве. Полученные данные статистически обработаны и прокомментированы. На основании таким способом полученных результатов выяснилось, какая из акцентных альтернатив является наиболее частотной.

Акцентные альтернативы, которые предлагает стандартный боснийский язык, классифицированы по следующим категориям: существительные, местоимения, прилагательные, числа, глаголы и неизменяемые части речи. В данной работе мы придерживаемся акцентной типологии, в соответствии с которой все части речи разделяются на два типа:

1. неизменяемый акцентный тип - включает в себя те слова, у которых одно и то же, неизменяемое (устойчивое) ударение во всех формах; все слова этого типа подразделяются на четы-

ре подтипа, которые характеризуются: а) долго-восходящим ударением; б) долго-нисходящим ударением; с) кратко-восходящим ударением; г) кратко-нисходящим ударением;

2. изменяемый акцентный тип - содержит изменяемые слова; данное изменение может сказаться в: а) изменении тона; б) изменении продолжительности; в) изменении места ударения.

На основе обзора акцентных типов очевидно, что в общем своде боснийского языка значительно большее количество слов с ударением неизменяемого типа.

Гипотеза, с которой мы начали исследование, подтвердилась: акцентная норма боснийского языка характеризуется многочисленными просодическими альтернативами. Данные, которые мы получили в настоящем исследовании, показывают, что дублетные формы чаще всего не имеют одинаковую частоту употребления: из двух возможных акцентных вариантов, один чрезвычайно распространен и часто встречается, в то время как другой редко слышится. Даже на основании ограниченного корпуса (анкетированием было охвачено сто учеников основных - девятилетних и средних школ), можно сказать, что отдельные альтернативы, которые находятся в пособиях и учебниках по грамматике и в словарях боснийского языка, не употребляются в живом современном стандартном боснийском языке.

Настоящая книга содержит всеобъемлющий обзор акцентных характеристик стандартного боснийского языка, а также информацию о том, насколько отдельные просодические альтернативы представлены сегодня в живой речи молодых людей. Книга о акцентной норме боснийского языка, вместе с книгами о грамматических и лексико-семантических нормах боснийского языка, восполняет один из пробелов в области боснистики.

Predmetni indeks

A

aerodinàmika (RBJ 5) 43
 afirmácija (RBJ 5) 41
 Afrikánče (: Afrikánac, RBJ 6) 36
 akadèmik (RBJ 9) 20, 147
 àko (RBJ 10) 144
 àko (RBJ 10) 147
 akumulácijski / àkumulaciõni (RBJ 11) 57
 àli (RBJ 14) 144, 149
 alimentácija (RBJ 14) 41
 àlkohõlni (RBJ 14) 58
 ambàsadorov / ambasàdorov (: ambasàdor, RBJ 16) 60
 amfiteátar (RBJ 17) 19, 146
 àndeo / àndel (RBJ 20 / GBJ 199) 20, 148
 apàràt (RBJ 24) 29, 150
 apàràt / aparàta (RBJ 24) 150
 apsòlventski / apsolvèntski (: apsolvènt, RBJ 26) 60
 Ariòsto (NHJ 58) 30
 asocijatívnošt (RBJ 32) 48
 astronàutski / astronàutski (RBJ 32) 66
 àuto (RBJ 36 / GBJ 204) 30
 autobiògrafski (RBJ 36) 63, 148
 autonòmija (RBJ 37) 43
 ávet (RBJ 38) 47
 avijatičarski (RBJ 38) 60, 147

B

bábo (RBJ 40 / GBJ 233) 39, 40, 153
 bacàkati (RBJ 41) 113, 114, 147
 bàcati (RBJ 41) 100, 101, 112, 113, 147
bàciti (RBJ 41) 100, 102, 103, 104, 105, 107
 Banjalúčanika (RBJ 48) 41, 146
 barùština (RBJ 50) 42
 bàš (RBJ 50) 144, 149
bèsjediti (RBJ 57) 112, 113
 bezràzložno (RBJ 62) 139, 146
 bibliotekàrstvo (RBJ 64) 33
 bifè (RBJ 64 / GBJ 219) 28, 29, 150

bifè / bifèa (RBJ 64 / GBJ 218) 150
 bijéliti (RBJ 65) 111
 bijéljeti (RBJ 65) 111
 bijenále (RBJ 65) 30
bílo (RBJ 66) 133, 144, 146
bilješka (RBJ 66 / GBJ 231) 41
 bìljka (RBJ 67 / GBJ 43) 43
 biogràfija (RBJ 9) 42
 bìstar (RBJ 69) 69
bìstri (RBJ 69) 69
bìti (RBJ 69 / GBJ 272) 102, 133, 134
 bìvati (RBJ 70) 119
 bjèžati (RBJ 72) 123
 blàgo (RBJ 72) 33
 blagostánje (RBJ 73) 32
 blagòtvoran / blàgotvõran (RBJ 73) 60
 blagòzvučan / blàgozvùčan (RBJ 73) 60
 blàto (RBJ 73) 34
 blàžen / blàžen (RBJ 73) 56
 blàženì (RBJ 73) 57
blízu (RBJ 75 / GBJ 295) 139, 143, 146
 bòcnuti (RBJ 77) 117, 149
bogobojàžljivòst (RBJ 79) 49, 148
 bòlan (RBJ 82) 63, 148
bólničar (RBJ 81) 18, 145
Bornèo (NHJ 59) 31
bòs (RBJ 84) 71
bòs / bòso / bòsa (RBJ 84) 149
Bosánac (RBJ 84) 18
 bòsi (RBJ 84) 72
 brániti (RBJ 87) 102, 118
 bràti (RBJ 88) 105, 106, 124, 125, 150
bràti / brála (RBJ 88) 150
bràtić (RBJ 88) 22
 bràtski (RBJ 88) 139, 147, 155
 brđo (RBJ 89) 35
 Bròđanin (RBJ 93 / GBJ 202) 19
 brodogràdilište (RBJ 92) 33
 brójnòst (RBJ 94) 48
 brújati (RBJ 94) 111, 146
 břzo (RBJ 95 / GBJ 296) 142, 148

bròjiti (RBJ 93) 112, 113

budàliti (RBJ 97) 101

búdan (RBJ 97) 70

budúcnòst (RBJ 97) 48, 146

búknuti (RBJ 99) 118

C

càrstvo (RBJ 104) 33

cínjeti (RBJ 119) 103

cípsti / cípsti (RBJ 119) 100

círv (RBJ 120 / GBJ 216) 26, 156

crvènjeti (RBJ 57) 101, 113, 114

Č

čàk (RBJ 126) 144, 149

čàvče (NHJ 70) 37

čèstit (RBJ 133) 57, 147

čèstiti (RBJ 133) 58

čèšati (RBJ 134) 121, 149

čèšati / čèšëm (RBJ 134) 149

čètiri (RBJ 134 / GBJ 254) 98, 99, 150

čètiri / četirijū / četirima (RBJ 134 / GBJ 254)
150

čètrdèsèt (RBJ 135) 93, 147

čètrdesetodnèvnì (RBJ 135: čètrdesetòdnèv-
nì) 64

čètvèri / čètveri (RBJ 136 / GBJ 257) 93

čètvèro / četveróga / četvérga (GBJ 256 /
RBJ: 136 čètvèro) 150

čètvèro / čètvo (RBJ 136 / GBJ 256) 99, 150

čètvèroñoškè (RBJ 136) 141, 148

čètvrti (RBJ 137) 90, 91, 147, 154

čijì / čijì, -à, -è (RBJ 138 / GBJ 248) 75

čim / čim (RBJ 138) 83, 144, 148

čitalac / čitatelj (RBJ 141 / GBJ 203) 19, 147

čitati (RBJ 141) 100, 101, 105

člànstvo (RBJ 142) 32

čovjekoljubiv (RBJ 143) 61, 148

čovjekoljubivi (RBJ 143) 62

čùti (RBJ 146) 105

čúvati (RBJ 146) 103, 107

D

dàhnuti (RBJ 155) 121

dàkako / dakàko (RBJ 155) 144

dàkle / dàklè / dákle (RBJ 155) 144, 147

dàklè / dákle / dákle / dàklè (RBJ 155) 147

dàlek (RBJ 155) 73, 150

dàlek / dalèka / dalèko (RBJ 155) 150

dalèko (RBJ 156) 140, 147

Dalmatínac (RBJ 156) 19, 146

dànàs (GBJ 295) 139

dànàs (RBJ 158 / GBJ 295) 139, 154

darívati (RBJ 159) 128

daròvitòst (RBJ 159) 49

daròvati (RBJ 159 / GBJ 268: dàrovati) 102,
105, 126, 127

daróvnica (RBJ 159) 41

dàti (RBJ 160) 106, 126, 150

dàti / dàm / dádèm (RBJ 160) 150

dávno (RBJ 161) 139, 146

debèliti (RBJ 162) 113, 114

debéljko (RBJ 162) 30

desetèri / dèseteri (RBJ 174) 94

dèsetero / dèsetoro (RBJ 174) 96

devedèsèti (RBJ 177) 93, 147

devetèri / dèveteri (RBJ 178) 94

dèvèti (RBJ 178) 90, 147

dèvetstò (RBJ 178 / GBJ 255) 95, 149

dīci (RBJ 180) 100

dijàlekt (RBJ 182) 20, 147

dijalektòlog (RBJ 182) 20, 148

dijéte (RBJ 184) 37, 38, 149

dijéte / djèteta (RBJ 184) 149

dirigent / dirigènt (RBJ 188) 22

dísati (RBJ 189) 119

djèca (RBJ 194) 47

djèlilac / djèlitelj (RBJ 195) 19

djelotvórnòst (RBJ 195) 48

djètešce (RBJ 196) 36

djèvòjka (RBJ 197 / GBJ 230) 41

dobáciti (RBJ 198) 103

dobjati (RBJ 199) 128

dobričina (RBJ 200) 42

dobronámjeran (RBJ 201) 57, 146

dòbro (RBJ 200 / GBJ 297) 139, 147

dòčekati (RBJ 201) 112, 113

dočekívati (RBJ 202) 107

dóci (RBJ 202) 105, 132, 133

dòdati (RBJ 203) 130, 151

dòdati / dòdām / dodájūci / dōdān / dōdāt
(RBJ 203) 151

dògodinē (RBJ 204 / GBJ 297) 139

dogòrjeti (RBJ 205) 125

dòk (RBJ 207) 144, 149

dòlje (RBJ 211 / GBJ 295) 142, 149

domàćin (RBJ 212) 20

domáhnuti (RBJ 212) 127, 150

domáhnuti / dómáhnēm (RBJ 212) 150

dòmovina (RBJ 214) 41

dònijēti (RBJ 214) 136

donòsiti (RBJ 215) 126

dòpasti (RBJ 215) 112, 113

dopúziti (RBJ 217) 128

dòručkovati (RBJ 218) 112, 113, 147

dòšādan (RBJ 218) 64, 148

dosézati (RBJ 218) 128

dòsjē (RBJ 219) 28

dòstignuti (RBJ 220) 112, 113

došāpnuti (RBJ 221) 125, 150

došāpnuti / dòšāpnēm (RBJ 221) 150

dotrčati (RBJ 223) 126

dòteći (RBJ 222) 135, 150

dòteći / dotēčēm (RBJ 222) 150

dòvečēr / dòvečē (RBJ 224 / GBJ 297) 142

doživjeti (RBJ 226) 128, 150

doživjeti / doživīm / dòživljen (RBJ 226) 150

drugáčijē (RBJ 232) 140

drùgī (RBJ 232 / GBJ 255) 95, 96, 100, 149

držati (RBJ 235) 101, 105, 106, 123

džāvnoprāvnī (RBJ 236) 66

državotvornòst (RBJ 236) 48

dúša (RBJ 241) 44

dùž / dùž (RBJ 243) 144

dvā (RBJ 243 / GBJ 254) 96, 97, 100, 150, 154

dvā / dvājū / dvájū (GBJ 254 / RBJ 243: dvā)
150, 154

dvánaest (RBJ 244 / GBJ 254) 89

dvánaesti (RBJ 244 / GBJ 255) 89, 90

dváput / dvápūt (RBJ 244 / GBJ 258) 90

dvápūt / dváput (RBJ 244 / GBJ 298) 139

dvīje (RBJ 244 / GBJ 254) 96, 149

dvīje / dvījū (RBJ 244 / GBJ 254) 149

dvòje (RBJ 245 / GBJ 256) 98, 150

dvòje / dvòma (GBJ 256 / RBJ 245: dvòje) 150

dvòji (RBJ GBJ 257) 92

E

ekskomunikácijskī (: ekskomunikácija, RBJ
262) 57, 146

ekspresìnist (RBJ 264) 20

ènglēski (RBJ 270) 139

etimòlog (RBJ 275) 20

eufemizam (RBJ 276) 20

evolúcijskī (RBJ 277) 57, 146

F

fanatizam (RBJ 281) 20

fijāsko / fijāsko (RBJ 286) 31

flamingo (RBJ 291) 30

fotoamàterski / fotoamatèrski (RBJ 295) 63

G

gāvran (RBJ 307) 148

gāziti (RBJ 307) 101, 117, 149

gdjèko (RBJ 307) 88

gdjèkoji, -ā, -ē (RBJ 307 / GBJ 247) 75

gdjèšto (RBJ 307) 88

generalizácija (RBJ 308) 41

gñnuti (RBJ 311) 101, 105

glāva (RBJ 315) 44, 45

glèdati (RBJ 317) 100

gmīzavac (RBJ 321) 22

gò (RBJ 322) 71

gòdina (RBJ 322) 44

gòl / gòla / gòlo (RBJ 323) 71, 149

gòli (RBJ 322) 71

gòlūb (RBJ 324 / GBJ 202) 23, 152

gòniti (RBJ 325) 120

gòra (RBJ 325) 46, 47, 149

gòra / gòru (RBJ 325) 149

gòrjeti (RBJ 326) 101, 112, 113

gospòdār (RBJ 328 / GBJ 222) 29, 150

gospòdār / gospodára (RBJ 328) 150

gòst / gòst (RBJ 328 / GBJ 216) 26, 27

govedárstvo (RBJ 329) 146

govòriti (RBJ 330) 103, 104, 107

grād / u grādu (RBJ 331) 149

gradonáčelnik (RBJ 332) 19

gradevinárstvo (RBJ 333) 32
grána (RBJ 334) 45
 gr̃jati (RBJ 338) 107
 gubítak (RBJ 344) 18, 146
 gúliti (RBJ 345) 102
 gùšče (RBJ 348) 37

H

h̃ljaditi / h̃ljaditi (RBJ 361 / GBJ 255) 95, 96, 154
 h̃itar (RBJ 363) 69
 hládan (RBJ 364) 70
 hláditi (RBJ 364) 100
 h̃otimicē (RBJ 368 / GBJ 296) 142
 h̃rvati se (RBJ 372) 113
htjēti (RBJ 372 / GBJ 273) 102, 134
hváliti (RBJ 375) 104, 105, 118, 145
hváliti / hválim (RBJ 375) 149

I

íci (RBJ 377) 104, 105
 ĩcijī, -ā, -ē (RBJ 377) 79
 ĩdeálan (RBJ 378) 65
 ideálist(a) (RBJ 378) 20
 ĩgla (RBJ 379) 46
 ĩgrati (RBJ 381) 106
 ĩkakav (RBJ 381) 78
 ĩko (RBJ 382) 78
 ĩli (RBJ 382) 147
 ili / ĩli (RBJ 382) 144, 147
 imánje (RBJ 383) 32
ĩmati (RBJ 383) 130
ĩme (RBJ 384 / GBJ 207) 38
 ĩme / imēna (RBJ 384 / GBJ 207) 38, 150
 ĩmenovánje (RBJ 384) 34
 imperijalístički (RBJ 385) 63, 148
 impresionizam (RBJ 386) 20, 148
 ĩndividuálan (RBJ 388) 65
 indústrija (RBJ 388) 42, 147
 inspirácija (RBJ 392) 41
 insuficijētnōst (: insuficijēntan / insuficijēntan, RBJ 393) / insuficijētnōst (: insuficijēntan, RBJ 393) 49
 intelektuálac (RBJ 393) 19, 146
 intelektuálka (RBJ 393) 43, 148

ĩnternacionálan (RBJ 395) 65
 iskomádati (RBJ 403) 114, 115, 148
 ĩspeći (RBJ 408) 105
 ĩspjati (RBJ 408) 128
 ĩpísati (RBJ 409) 128
 ĩspljívati (RBJ 411) 126
ĩspripòvjediti (RBJ 414) 114, 115, 148
 ĩspòvjediti (RBJ 412) 113, 114, 147
 ĩstégnuti (RBJ 417) 127
 ĩstinoljubivōst (RBJ 417) 49
 ĩšta (RBJ 423) 78
 Ívo (GBJ 208) 40
 ĩzāci / ĩzādēm / ĩzádi (RBJ 424) 150
 ĩzbáciti (RBJ 425) 100
 ĩzdaleka (RBJ 428) 141, 148
 ĩzdřzati (RBJ 430) 127
ĩzĩci / ĩzāci (RBJ 434) 137
ĩzjutra / ĩzjutra (RBJ 453) 139, 140, 155
 ĩzlučívati (RBJ 436) 128
 ĩzmàknuti (RBJ 437) 125, 150
 ĩzmàknuti / ĩzmaknēm (RBJ 437) 150
 ĩzmesti (RBJ 476) 135
 ĩzòrati (RBJ 442) 106
 ĩzùmjeti (RBJ 446) 113, 114, 147
 ĩzvanbrāčnī (RBJ 446: ĩzvanbrāčnī) 64
 ĩzvēsti / ĩzvésti (RBJ 447: ĩzvēsti) 101

J

jā (RBJ 452 / GBJ 249) 82, 83
 jābuka (RBJ 452 / GBJ 230) 44, 148
 jáje (RBJ 455 / GBJ 224) 36
jāk (RBJ 455 / GBJ 241) 54
jāki (RBJ 455 / GBJ 241) 55
jānje (RBJ 457 / GBJ 224) 37
 jàstučnica (RBJ 459) 41, 147
jēdan (RBJ 462 / GBJ 253) 91
jedánaest (RBJ 462 / GBJ 255) 92, 147
 jedanaestèrica (RBJ 462) 43, 148
jedánaestī (RBJ 462 / GBJ 255) 92, 93, 147
 jedànpūt (RBJ 462) 140, 147
 jedínče (RBJ 463) 36, 146
jednáčiti (RBJ 463) 128, 150
 jednáčiti / jednáčim (RBJ 463) 150
 jēdnostávno (RBJ 466) 144
 jednostávnōst (RBJ 466) 48, 146

jědva / jědva (RBJ 467) 144, 147
 jěr (RBJ 469) 144, 149
 jesėnas (RBJ 469 / GBJ 297) 140, 147
jězero (RBJ 470) 35, 150
 jězero / jezėra / jezėrā (RBJ 470) 150
 jezikoznānstvo (RBJ 471) 33
 Jóvo (GBJ 208) 40
jūnāk (RBJ 474) 29, 150
 jūnāk / junāka (RBJ 474) 150
 júne (RBJ 474 / GBJ 207) 36
 júrnuti (RBJ 475) 118
jútrős (RBJ 475 / GBJ 297) 142, 149

K

Kāiro (RBJ 480 / GBJ 204) 30, 147
 kākao (RBJ 480) 30
 kākav / kākāv (RBJ 481 / GBJ 252) 88, 154
kākav, -a, -o (RBJ 481 / GBJ 252) 74, 147, 154
 kāmēnje (RBJ 195) 33
 kamenorėzac (RBJ 484) 19, 146
kāmoli (RBJ 485) 144, 149
 Kāro (RBJ 480 / GBJ 204) 31
 kāšljati (RBJ 493) 121
 kategorizācija (RBJ 494) 41
 kázati (RBJ 496) 107
 kazívati (RBJ 496) 102, 104
kčí (RBJ 497 / GBJ 213) 53
 kípjeti (RBJ 501) 101
 kísnuti (RBJ 502) 100
 klěcati (RBJ 505) 117
klěti (RBJ 506) 100, 101, 131
klěti / klěti (RBJ 506: klěti) 100, 101
 kljúse (RBJ 511) 37
 klònuti (RBJ 509) 121
knjġga (RBJ 511 / GBJ 227) 44
 kò (RBJ 512 / GBJ 251) 83, 149
kò / kòg / kòga; štā / štò / čėg / čėga (RBJ 512 / GBJ 250) 83, 149
kògod (RBJ 514 / GBJ 247) 81, 149
 kògod / kímegod (GBJ 247 / RBJ 514: kògod) 149
 kojekākav, -a, -o (RBJ 514) 77, 147
 kojėko / kojėkíme / kojėkòga (RBJ 515) 150
kojėko / kojėkò (RBJ 515) 88, 150

kojekùdā / kojėkudā (RBJ 515) 141
 kòjġ / kòjġ, -ā, -ė (GBJ 248 / RBJ 515: kòjġ) 75
 kòjġ / kòjġ (RBJ 515 / GBJ 252) 76
kòkòš / kòkòška / kòkoška (RBJ 516 / GBJ 234) 52, 153
kolėga (RBJ 517 / GBJ 233) 41, 146
kòlikġ / kolikġ -ā, -ė (GBJ 248 / RBJ 518) 75
 kolonijalizam (RBJ 519) 20, 148
 kompetėtnòst / kompetėtnòst (RBJ 523) 49
 komunikācija (RBJ 525) 41
 kòntraproduktġvan (RBJ 531) 65
kònj (RBJ 533 / GBJ 215) 24, 149
 kònj / kònja (RBJ 533 / GBJ 251) 149
 kòplje (RBJ 535 / GBJ 225) 34, 148
 kòrzo (RBJ 538 / GBJ 204) 31
kòsa (RBJ 528) 46
 kòvati (RBJ 542) 103, 104
kòvati (RBJ 542) 106, 107, 122
 krālġ (RBJ 546 / GBJ 216) 24, 25
 krāsti (RBJ 547) 106
 krėnuti (RBJ 550) 105
 krėtati (RBJ 551) 102, 105
 krġti (RBJ 554) 107
 kròj / kròjevi (RBJ 557) 149
 kròv (RBJ 558) 24
 kućedomāćin (RBJ 565) 20
 kukùruz (RBJ 569) 20
 kúpati (RBJ 572) 119
 kùpě (RBJ 572 / GBJ 199) 28
 kupòvati (RBJ 572) 106, 126, 127

L

lāgan (RBJ 580) 64, 65, 148
lāganġ (RBJ 580) 65
 lakòuman / lāhkoùman (RBJ 581) 60
 lásta (RBJ 584) 39
 léći (RBJ 586) 117, 137
 ležati (RBJ 591) 123
 ležėčkġ / ležėčkġ (GBJ 297 / RBJ 591: ležėć-kġ, ležėćki) 140, 155
 librėto (RBJ 592) 30
 listati (RBJ 598) 100

lòvac (RBJ 603 / GBJ 219) 27, 28, 152
 lòmiti (RBJ 601) 106
 lòviti (RBJ 603) 101
 lùpiti (RBJ 607) 100

LJ

ljepòta (RBJ 609 / GBJ 230) 42, 153
ljúbav (RBJ 610) 47, 48, 145

M

máhati (RBJ 619) 119
máhnuti (RBJ 620) 118, 149
 máhnuti / máhnëm (RBJ 620) 149
mäjčĩnskĩ (RBJ 621) 63, 148
 mäjčĩnstvo (RBJ 620) 34
mäjka (RBJ 621 / GBJ 228) 43, 148
 mäjstor (GBJ 200) 20, 21
màkar (RBJ 622) 144, 147
màknuti (RBJ 622) 121, 149
 màknuti / màknëm (RBJ 622) 149
 màlen (RBJ 623) 73
 màlo (RBJ 624 / GBJ 296) 142, 149
màrljivòst (RBJ 630 / GBJ 630) 147
 matemàtičarka (RBJ 633) 42
mäterĩnstvo (RBJ 634) 34
 međuplanetãrni / međuplanetãrni (RBJ 639)
 66
 međusoban / međusoban (RBJ 639) 66
 međùtim (RBJ 639) 144, 147
 međuzãvisnòst (RBJ 640) 48
Mého (GBJ 208) 40, 153
 mësti (RBJ 645) 104
mĩ (RBJ 648 / GBJ 249) 82
 mikroorganizam (RBJ 650) 20, 148
 miljãrdĩti / miljãrditĩ (RBJ 650) 93
 miliònitĩ / miliònitĩ (RBJ 651 / GBJ 255)
 93, 94
 ministãrstvo / ministãrstvo (RBJ 653) 32,
 146
 mirisati (RBJ 655) 126
mĩriti (RBJ 655) 102
 miròvati (RBJ 655) 126
mĩsao (RBJ 656 / GBJ 235) 52, 53
mjësëc (RBJ 660 / GBJ 219) 22, 23, 153
mj ës to (RBJ 660 / GBJ 223) 35

mlãd (RBJ 661 / GBJ 242) 54, 66-68, 149
 mlãd / mlãda / mlãdo (RBJ 661 / GBJ 242)
 149
mlãdi (RBJ 661 / GBJ 242) 67, 68
 mljèti (RBJ 664) 105
 mòci (RBJ 665) 105, 117
mòj (RBJ 667 / GBJ 251) 83, 84, 149
mòj / **mòjim** (RBJ 667 / GBJ 250) 83, 149
mòje (RBJ 667 / GBJ 251) 83, 84
 mòliti (RBJ 668) 102
mòmče (RBJ 668) 36
mòre (RBJ 671 / GBJ 223) 33, 34, 148
 mòst (RBJ 672) 26
mòto (RBJ 673) 31
mòzak (RBJ 673 / GBJ 41) 24, 149
 mòzak / u mòzgu (RBJ 673 / GBJ 41) 149
 mòžda / mòžda (RBJ 674) 147
 mòžda / mòžda (RBJ 674) 144
mrĩjeti (RBJ 675) 132, 150
mrĩjeti / **mrémo** (RBJ 675) 150
 mrtvoròđënče (RBJ 677) 37
mùdrac (RBJ 679) 28
mútiti (RBJ 684) 118
mùzičarka (RBJ 684) 41

N

nãci (RBJ 690) 100, 101, 132
 nãci / nãci (RBJ 690) 100, 101
 nacionálnòst (RBJ 689) 48
nãda (RBJ 690) 39
 nãdòci (RBJ 694) 105
 nadòmak / nãdomak (RBJ 694) 144, 147
 nãglãs (RBJ 698 / GBJ 296) 142, 149
nãglavãčkë / **nãglavãčkë** (RBJ 698) 141,
 155
nãglo (RBJ 698) 142, 148
nãgodba (RBJ 698) 39
 nãjgòrĩ / nãjgorĩ (: gòrĩ, RBJ 326) 56
 nãjmilostivijĩ / nãjmiostivijĩ (: miłostiv /
 miłostiv, RBJ 652 / GBJ 240) 56
nãjstãrijĩ (: stãrijĩ, RBJ 1245 / GBJ 241) 56
nãklonòst (RBJ 704) 47
nãkon / **nãkon** (RBJ 704) 143, 146
 nãkrãj (RBJ 705) 143, 147
nãkupòvati (RBJ 706) 106

- namàgàrčiti (RBJ 708) 113, 114
naopàčkē (RBJ 712 / GBJ 297) 142, 143, 148, 155
nàopàčkē / naopàčkē (GBJ 297 / RBJ 712: **nàopàčkē**) 142
naopòslu (RBJ 712) 148
naplâtiti (RBJ 714) 128
naprèskok / naprèskok (RBJ 716) 140, 155
 naprímjer (RBJ 717) 144
 nàprotív (RBJ 717) 144, 149
 nàràsti / naràsti (RBJ 718: nàràsti) 101
 nàravno (RBJ 719) 144, 146
 národ (RBJ 720) 18
 nasàvjetovati (RBJ 721) 111, 112, 146
nàsèlje (RBJ 722 / GBJ 226) 32, 145
 naslònjáč (RBJ 723) 29, 150
 naslònjáč / naslònjáča (RBJ 723) 150
 náš (RBJ 725) 77, 148
 náš, -a, -e (RBJ 725 / GBJ 251) 77, 148
nàvrh (RBJ 733) 143, 147
nàzvati (RBJ 735) 129
 nèčijī, -ā, -ē (RBJ 736) 79
 nedisciplinīrān / nedisciplinovān (RBJ 737) 61
 nedònošče (RBJ 738) 37
 nègo (RBJ 740) 144, 149
 nèhoticē (GBJ 297 / RBJ 740: nèhoticē, nèhotično / nèhotično) 142
 nèkakav (RBJ 743) 78
nèkī, -ā, -ō (RBJ 743) 79
nèko (RBJ 743) 78, 79, 81
nèkojī, -ā, -ē (RBJ 743) 79, 80
nèkolika (: **nèkoliko**, RBJ 743) 78
 nekompetèntnòst / nekompetèntnòst (RBJ 743) 49
nèmilicē / nèmilicē (RBJ 745) 139, 155
 neobàzirānje (RBJ 747) 33
neòbrazovān (RBJ 747) 58, 147
 neprílīčan / nèprilīčan (RBJ 754) 57
 neprírodan / nèpriròdan (RBJ 754) 57
 nepríseban (RBJ 754) 146
 neprírodnòst (: neprírodan / nèpriròdan, RBJ 754) 48
nerazumijévānje (RBJ 756) 33
nestáško (RBJ 759) 30, 146
 nesùmñjivo (RBJ 760) 144
 nèšto / nèšta (RBJ 760) 78
 neugòdnòst / nèugòdnòst (RBJ 761) 48
 neubičājen (RBJ 762) 61, 148
neùpūcen (RBJ 762) 58, 147
nèuspjeh (RBJ 762) 22
 nevážèčī (RBJ 763) 146
 nevinášce (RBJ 764) 36
 nèvrījēme (RBJ 765) 38, 150
 nèvrījēme / nevremèna (RBJ 765) 150
 nezainteresīrānòst (: nezainteresīrān, RBJ 765) 49, 148
nīčijī, -ā, -ē (RBJ 767) 79
 nīkakav / nīkakāv (RBJ 768) 78
 nīko (RBJ 769) 78
 nīkojī, -ā, -ē (RBJ 769) 79
 nīšta (RBJ 770) 78
 nivō (RBJ 770 / GBJ 199) 28
 nižē (RBJ 771) 144, 149
nōc (RBJ 771 / GBJ 233) 53, 54
nōga (RBJ 772 / GBJ 228) 47, 149
 nōga / nōgu (RBJ 772 / GBJ 228) 149
Norvéžānin (RBJ 774 / GBJ 202) 19
 Norvéžānka (RBJ 774) 41
nōsēci (RBJ 774) 104, 120, 121, 154
 nōsiti (RBJ 775) 102, 104, 106, 107, 120, 149
 nōsiti / nōsim (RBJ 775) 104, 107, 149
- NJ**
- njègov** (RBJ 779 / GBJ 252) 74, 88, 147
njègov, -a, -o (RBJ 779 / GBJ 247) 74, 147
njèn (GBJ 252) 77, 88, 148
njèn / njèzin / njèzin, -a, -o (GBJ 252) 77, 148
njèzin (GBJ 252) 74, 77, 88, 146, 148
njèzin / njèzin, -a, -o (GBJ 247) 74, 77, 146
njīhov (GBJ 252) 77, 88, 148
njīhov, -a, -o (GBJ 252) 77, 148
- O**
- òba / obàjū / obàma (RBJ 781 / GBJ 254) 150
òba / òbje (RBJ 781 / GBJ 254) 99, 150
obítelj (RBJ 784) 48

öboje (RBJ 788 / GBJ 256) 100
 oböljeti (RBJ 788) 125
öboriti / öborim (RBJ 788) 150
 öbrazövänje (RBJ 1262) 33
 öčekívati (RBJ 792) 128
 ödävno / ödävno (RBJ 795 / GBJ 295) 139
ödmaléhna / ödmalëna / ödmalehna (RBJ 801 / GBJ 296) 141, 155
 ödmicati (RBJ 801) 100
 ödnijëti (RBJ 802) 136, 150
 ödnijëti / ödnësëm / ödnio (RBJ 802) 150
 ödùmirati (RBJ 808) 113, 114, 147
 öduvijëk / öduvijëk (RBJ 808) 139
 ödveć / ödveć (RBJ 809) 139
 oglëdalo (RBJ 812) 33
 ohläditi (RBJ 814) 100
 öko (RBJ 817) 34
 öko / öčijü (RBJ 817) 149
 ökrüglo / ökrüglo (RBJ 820) 139, 146
ön / ön (RBJ 825 / GBJ 250) 85, 149
 ön / öna / öno (RBJ 825) 149
öna (RBJ 825 / GBJ 250) 86
 önäj / önäj, -ä, -ö (RBJ 825 / GBJ 247) 75
 onäkav / onäkäv, -a, -o (RBJ 825 / GBJ 252) 76, 147
öno (RBJ 825 / GBJ 250) 81, 85, 86
 onölikö / onolikö (RBJ 827 / GBJ 296) 140
 öpët (RBJ 829) 144
 öpörezovati (RBJ 832) 113, 114
 öprati (RBJ 833) 106, 129, 150
 öprati / öperëm / öprän (RBJ 833) 150
 öprävdati (RBJ 833) 100, 103
 örati (RBJ 837) 106, 121, 122
 organizácija (RBJ 837) 41, 146
 organizácijski / örganizaciöni (RBJ 837) 57, 146
 originálnöst (RBJ 838) 48, 146
örüci (RBJ 837 / GBJ 285) 122, 154
örüci (GBJ 285) 122
 ösam (RBJ 840) 95, 100, 149
 osamdësët (RBJ 840) 93, 147
 osämnaest (RBJ 840) 92, 147
 osämnaestï (RBJ 840) 92
 ösamstö (RBJ 841) 95
 ösamstötï (RBJ 841) 95

ösmero / ösmoro (RBJ 844) 96
 östarjeti (RBJ 846) 112, 113, 147
 ösünčati (RBJ 848) 112, 113
 ötac (RBJ 850) 19
 ötëti (RBJ 851) 131
 ötïci (RBJ 852) 105, 136
 ötöcanin (RBJ 855) 19
ötpöčinuti (RBJ 856) 113, 114
öväj / öväj, -ä, -ö (GBJ 247 / RBJ 860: öväj, -ä, -ö) 75
öväkav / öväkäv, -a, -o (RBJ 860) 76, 77, 147
öväkö (RBJ 860 / GBJ 296) 140
 óvdje (RBJ 861 / GBJ 295) 139, 146
 ovölikö / ovöliko / ovolikö (RBJ 862 / GBJ 296) 140
 övudä / övuda (RBJ 863) 139

P

páлити (RBJ 870) 102
 pämcënje (RBJ 871) 34, 108
pämët (RBJ 871 / GBJ 234) 50, 51, 153
pämítiti (RBJ 871) 100, 101, 107, 116, 117, 148
pänj (RBJ 873 / GBJ 198) 24, 26
 pëć (RBJ 887) 53
 pëći (RBJ 887) 102
 pedësët (RBJ 887) 92
 pedësëti (RBJ 887) 92, 147
 pënjati (RBJ 890) 121
 pët (RBJ 897 / GBJ 254) 94, 148
 petëri (RBJ 894) 93
 pëtero / pëtoro (RBJ 894 / GBJ 255) 96
 pëti (RBJ 894 / GBJ 255) 94, 100, 148
 pëtnaest (RBJ 894) 90, 147
 pëtnaestï (RBJ 894) 90
 pijänčevati (RBJ 896) 112, 113
 píлити (RBJ 898) 104
 písati (RBJ 900) 104, 105, 119
pítati (RBJ 902) 100, 102, 104, 105, 107, 119, 120
 pïti (RBJ 902) 105, 106, 137
planina (RBJ 906) 42
plátiti (RBJ 907) 118, 119, 149
plátiti / plátim (RBJ 907) 149

- plēsti (RBJ 909)** 104-106
plētivo (RBJ 910) 34
pljūsak (RBJ 913 / GBJ 126) 21, 153
 plòviti (RBJ 912) 107
 pobòljšati / pòboljšān (RBJ 915) 150
 pòbrati (RBJ 915) 106, 129, 150
 pòbrati / pobèrem i pòberēm / pòbrāla (RBJ 915) 150
 pobudāliti (RBJ 916) 101
 pobòjati se (RBJ 915) 126
 pocfnjeti (RBJ 917) 103
pocrvènjati (RBJ 917) 101
 pòčēti (RBJ 917) 131
početveròstručiti (: četveròstručiti, RBJ 136) 115, 116, 148
 pòdati (RBJ 919) 130
 pòdići (RBJ 921) 150
pòdlac (RBJ 922) 28
 podnāslov (RBJ 923) 18
pòdnē (RBJ 923 / GBJ 207) 36
 pogdjèkoji, -ā, -ē (RBJ 931) 77
 pòglèd (RBJ 931) 22
 pògledati (RBJ 932) 100
 poisprèmetati (RBJ 935) 114, 115, 148
 pokípjeti (RBJ 1009) 128
 pòkisnuti (RBJ 939) 100
 pòkoji, -ā, -ē (RBJ 940 / GBJ 248) 75
 polāhko (RBJ 943) 139, 146
 polètjeti (RBJ 944) 105
 Politèò (NHJ 58) 30
 pòliti / poliven / polivèna / polivajūći (RBJ 946) 151
 poljoprìvrednik / poljoprìvrednik (RBJ 950) 22
polòmiti (RBJ 947) 126, 150
 polòmiti / pòlomīm (RBJ 947) 150
 pòmalo (RBJ 951 / GBJ 297) 139, 147
pòmesti (RBJ 952) 135, 150
 pòmesti / pomètem / pomètēm (RBJ 952) 150
 pònèkī, -ā, -ō (RBJ 955 / GBJ 248) 75
 pòpiti (RBJ 958) 106
 popljùvati (RBJ 959) 126
pòpūt / pòput (RBJ 961) 144
 pòpūt / pòpūt (RBJ 961) 143, 147
 pòred (RBJ 963) 144
 poslòvati (RBJ 969) 126
pòtrbuškē / potrbuškē (RBJ 983 / GBJ 296) 142, 143, 155
 potònuti (RBJ 981) 103
 povecāvati (RBJ 986) 128
 povèzati (RBJ 986) 103
 pòviše (RBJ 987) 144
pòvodom / pòvodom (RBJ 988) 143
 pòvūći / povūći (RBJ 990: pòvūći) 101, 107
pozávidjeti (RBJ 990) 111, 112, 146
 pòzvati (RBJ 992) 106, 129
 pozvòniti (RBJ 992) 126
 požèljati (RBJ 993) 125
 prāhrvātskī / hr̄vātskī (RBJ 582) 60
 prāljudskī / ljūdskī (RBJ 612) 60
 prāslavènskī / slāvènskī (RBJ 995) 60
 prāti (RBJ 996) 104, 106, 124, 125
 praunuče (RBJ 996) 37
 prāvda (RBJ 997) 43, 103
 prāvdati (RBJ 997) 100, 103, 116, 117, 148
 prelistati (RBJ 1012) 100
 prēm̄da (RBJ 1012) 144
 prēsti (RBJ 1022) 104
 prestolonāsljednīk (RBJ 1023) 19
 prešūtjeti (RBJ 1024) 128, 150
 prešūtjeti / prešūtīm / prešūćen (RBJ 1024) 150
 pretřpjeti (RBJ 1026) 105
prèviše / prèvišē (RBJ 1028) 142, 155
 prèzime / prèzime (RBJ 1030 / GBJ 226) 38, 150
 prèzime / prezimèna (RBJ 1030) 150
 pridòći (RBJ 1034) 105
 pridònijēti (RBJ 1034) 136, 150
 pridònijēti / pridonèsēm / pridonio (RBJ 1034) 150
 prījatelj / prijatelj (RBJ 1036 / GBJ 221) 21
 prijateljica (RBJ 1036) 42, 43, 147
pročitati (RBJ 1059) 100, 105
 profesionālnòst (RBJ 1061) 48, 146
 prohújati (RBJ 1064) 128
 pròliti (RBJ 1068) 103
 prònāći (RBJ 1071) 101, 136

prònāci / pronāci (RBJ 1070: prònāci) 101, 136
 pròtupožarnī / protupožarnī (RBJ 1081) 66
 pròtuprovalnī (RBJ 1081) 66
 proturázlog (RBJ 1081) 19
pròzor (RBJ 1085 / GBJ 197) 18, 145
 pròzvati (RBJ 1085) 129
proživjeti (RBJ 1085) 103
 prúga (RBJ 1087) 39
přvi / p̄rvi (RBJ 1088 / GBJ 255) 91, 92, 154
 prvoròdēnce (RBJ 1088) 37, 147
pût (RBJ 1095 / GBJ 216) 24, 144, 148, 149
 pût / pûtā (RBJ 1096) 144
 pûtā (RBJ 1096) 146
 pútem (RBJ 1096) 143, 146
 pùtujúci (RBJ 1096) 57, 58, 147

R

računovòdstvo (RBJ 1099) 33, 148
 rādi (RBJ 1099) 107, 144, 149
rādio (RBJ 1100 / GBJ 204) 31, 148
radioaktivnòst (RBJ 1100) 48
rādòst (RBJ 1101 / GBJ 234) 50, 153
 rádati (RBJ 1101) 119
rāme (RBJ 1103) 38, 150
 rāme / ramēna (RBJ 1103) 150
rāsti / rāsti (RBJ 1114: rāsti) 100, 101, 106
rasúlo (RBJ 1116) 32, 146
raščupánko (RBJ 1117 / GBJ 204) 30
rāt (RBJ 1118) 24
 razbjěžati se (RBJ 1120) 127
 rázbojničkī (RBJ 1120) 56, 145
 rázličitòst (RBJ 1025) 48, 104
 rázlikovati (RBJ 1126) 103
razmažénko (RBJ 1123) 30, 146
 ráznmjerno (RBJ 1128) 139, 146
 rehabilitácijskī (: rehabilitácija, RBJ 1140) 57, 146
 rekapitulácijskī (: rekapitulácija, RBJ 1140) 57
 revoluciònārka (RBJ 1147) 43
ribáriti (RBJ 1149) 104
 ribogòjilište (RBJ 1149) 33, 147
 ròd (RBJ 1153) 26

ròk (RBJ 1155) 24, 149
 ròk / u ròku (RBJ 1155) 149
 ròv (RBJ 1158) 24
 rúka (RBJ 1160) 11, 14, 44, 45
rukovòdilac / rukovòditelj (RBJ 1161 / GBJ 223) 20
 rumènilo (RBJ 1161) 33, 147

S

sàbrati (RBJ 1165) 129, 150
 sàbrati / sabèrēm / sàbrao (RBJ 1165) 150
 sačúvati (RBJ 1165) 103
sàglasnòst (RBJ 1167) 48
 sām / sáma / sámo (RBJ 1169 / GBJ 248) 149
 samopouzđanje (RBJ 1171) 33, 146
 samozavarávānje (RBJ 1172) 33
sāmrt (RBJ 1173) 49
 sān (RBJ 1173 / GBJ 126) 15, 22
 sānjcati (RBJ 1174) 101, 116, 117, 148
 šāptati (RBJ 1286) 121
 sāsvim (RBJ 1177) 144, 147
sāv (RBJ 1178 / GBJ 250) 87
 sāvjetovati (RBJ 1180) 103, 111, 146
sēbe / sēbe / sēbē (RBJ 1181: sēbe) 78, 79, 153
 sēdam (RBJ 1182) 95, 100
 sedamdēsēt (RBJ 1182) 93
sedamdēsēti (RBJ 1182) 93, 94, 147
 sēdamstòti (RBJ 1182) 95, 149
 sēdmēri (RBJ 1182) 93
 sēdmero / sēdmoro (RBJ 1183) 96
sēdmī (RBJ 1183 / GBJ 255) 94, 95, 148
sēlo (RBJ 1185 / GBJ 206) 33, 147
 sīgūrno (RBJ 1189) 144, 149
 sīnóc (RBJ 1193 / GBJ 297) 142, 149
siròče (RBJ 1194) 37, 147
sistemizácija (RBJ 1196) 41, 146
 siže (RBJ 1197 / GBJ 199) 28
 sjēme (RBJ 1199) 38, 150
 sjēme / sjemēna (RBJ 1199) 150
 sjēnciti (RBJ 1199) 116, 117, 148
 sjēsti (RBJ 1199) 107, 117
 sjeverozápadnī / sjeverozāpadnī (RBJ 1200) 57, 146
 skakùtati (RBJ 1200) 126

skrūšenōst (RBJ 1206) 49
 skūp (RBJ 1206) 34
 skōčiti (RBJ 1203) 102
 slāti (RBJ 1209) 104
 slōg (RBJ 1213) 24
 slōmiti (RBJ 1213) 120
 slōžen (RBJ 1214) 64
slūga (RBJ 1214 / GBJ 228) 45, 46
slūšati (RBJ 1215) 107
 služinče / slūžinče (RBJ 1215) 36
smīrenōst (RBJ 1218) 49
smřt (RBJ 1221) 50
snāci (RBJ 1223) 132
 snōvati (RBJ 1225) 122
 Sōfoklo (GBJ 204) 30
 sōk (RBJ 1226) 26
 sōlo (RBJ 1227) 31
 sōlstīcij / solstīcij (RBJ 1227) 21
 spāsiti (RBJ 1229) 118
 sramōta (RBJ 1237) 42, 149
sramōta / sramōtā (RBJ 1237) 149
 srēsti (RBJ 1241) 117, 149
 stārac (RBJ 1245 / GBJ 197) 22
stārijī (RBJ 1245 / GBJ 241) 55
 stēgnuti (RBJ 1248) 106, 118
stō (RBJ 1251 / GBJ 254) 94, 148
stōgā / stōgā (RBJ 1252 / GBJ 296) 142, 143
 strāga (RBJ 1254 / GBJ 295) 142, 148
 strēsti (RBJ 1256) 104
strmoglavcē / strmoglavcē (GBJ 296 / RBJ 1257: strmoglavcē) 155
 strūg / strūgovi (RBJ 1259) 149
stūp (RBJ 1261) 24, 26
stvār (RBJ 1261) 52, 53, 149
 stvār / o stvāri (RBJ 1261) 149
 stvōritelj (RBJ 1262) 19
 sūmpor (RBJ 1267) 20
svā (RBJ 1178 / GBJ 250) 87, 88
 svāčiji, -ā, -ē (RBJ 1272) 79
 svākakav (RBJ 1273) 78
 svākāko (RBJ 1273) 144
 svāko (RBJ 1273) 78
 svākojāko (RBJ 1273) 142
 svākolik (: svāko, RBJ 1273) 78
 svāšta (RBJ 1274) 78

svē (RBJ 1178 / GBJ 250) 87, 88
 svejēdno (RBJ 1275 / GBJ 296) 140, 147
 svjēdok (RBJ 1279) 28
 svūci (RBJ 1283) 104

Š

štā / štō (RBJ 1302 / GBJ 251) 83, 149
 štāgod / čīmegod (GBJ 247 / RBJ 1302: štāgod) 149
 šēsnaest (RBJ 1290) 90, 147
 šēsti (RBJ 1290) 94
 šēststō (RBJ 1290) 94, 148
 šēststōti (: šēststō, RBJ 1290) 94
 šétalište (RBJ 1291) 32
 šīriti (RBJ 1293) 102
 šīrom / šīrom (RBJ 1294) 144, 148
 štōčiji, -ā, -ē (GBJ 248) 75
štōgod (RBJ 1305 / GBJ 247) 81
 štōkoji, -ā, -ē (RBJ 1305 / GBJ 248) 75
 štōšta (RBJ 1306) 88
 šūtjeti (RBJ 1309) 105

T

tā (GBJ 247) 82, 85, 148
tāj (RBJ 1312 / GBJ 247) 84, 148
 tāj, tā, tō (RBJ 1312) 148
 tākav / tākāv (RBJ 1313 / GBJ 252) 74, 88, 147
 tākav, -a, -o (RBJ 1313 / GBJ 247) 74, 147
 tāknuti (RBJ 1313) 106
 takōđer (RBJ 1314) 144, 146
tāložiti (RBJ 1315) 111, 146
 tāmničarka (RBJ 1316) 41
 tāne (RBJ 1317) 37, 148
 trčati (RBJ 1344) 101
 tēčnōst (RBJ 1320) 50
 tēci (RBJ 1320) 105
 terminolōgija (RBJ 1326) 43
tī (RBJ 1329 / GBJ 249) 82
 tjēme (RBJ 1333) 38, 150
 tjēme / tjemēna (RBJ 1333) 150
 tkāti (RBJ 1334) 106, 124
tō (RBJ 1334 / GBJ 247) 85, 148
 tōk (RBJ 1335) 24

tòlikī / tolikī / tólikī, -ā, -ō (RBJ 1336 / GBJ 247) 75
 tònuti (RBJ 1336) 103
trājan (RBJ 1340) 63
trājnī (RBJ 1340) 63, 64
 Trāvničanin (RBJ 1343 / GBJ 202) 19
 trecerāzredan (RBJ 1344) 57
trēsti (RBJ 1346) 104, 137, 138, 151, 154
 trēsti / trēsēm / tresèna (RBJ 1346) 151
trī (RBJ 1347 / GBJ 254) 97, 98, 100, 150
 trī / trīma (GBJ 254 / RBJ 1347: trī) 150
 trīdesēt (RBJ 1347) 89, 146
 trīdesētī (RBJ 1347) 89
 trīnaest (RBJ 1348) 89, 146
 trīnaestī (RBJ 1348) 89
 trīpūt (RBJ 1348) 90, 139
 trīstōtī / trīstōtī (RBJ 1348) 94
 trīnuti (RBJ 1349) 104
trōje (RBJ 1349 / GBJ 256) 98
 trōji (RBJ 1349) 92
 tròvati (RBJ 1351) 122
 trúbīti (RBJ 1352) 101
 tugòvati (RBJ 1355) 105, 126
 tvòj / tvòja / tvòje (RBJ 1359) 84, 149

U

úci (RBJ 1365) 132
 udesetòstručiti (: deseteròstruk, RBJ 174) 115, 116, 148
 udeveròstručiti (: deveteròstruk, RBJ) 115, 116
udvadesetòstručiti (: udvòstručiti, RBJ 1368) 116, 148
 ugostitèljstvo (RBJ 1370) 148
ùho (RBJ 1372 / GBJ 225) 34, 35
 újko (RBJ 1374) 30
 ùjutro / ùjutru (RBJ 1374 / GBJ 297) 142
 ulòviti (RBJ 1378) 101
 ùmjetnikov (: ùmjetnik, RBJ 1381) 58
 ùmrijēti (RBJ 1382) 131
 ùnatoč / ùnatōč (RBJ 1383) 143
ùnuče (RBJ 1384 / GBJ 225) 36, 37, 147
 ùoči / ùoči (RBJ 1385) 144
 upitati (RBJ 1387) 100
 uprkos / ùprkos (RBJ 1389) 144, 147

uprīlīčiti (RBJ 1389) 111, 112, 146
 uređivāčkī (RBJ 1391) 60, 147
 usùsret / ùsusret / ùsusret (RBJ 1400) 144
 utrñuti (RBJ 1405) 105
 uzástopan / ùzastopan (RBJ 1410) 57
 uzbuđenje (RBJ 1081) 32
 uzdàhnuti (RBJ 1411) 125, 150
 uzdàhnuti / ùzdahnēm (RBJ 1411) 150
 ùzdž (RBJ 1412) 144, 149
úže (RBJ 1417 / GBJ 205) 36, 145

V

valètnòst / valètnòst (RBJ 1419) 49, 147
vāš, -a, -e (RBJ 1423 / GBJ 251) 77, 78, 148, 153
 vāterpolo (RBJ 1423) 31, 148
 vēcērnjī (RBJ 1262) 57
 vegetarijánac (RBJ 1425) 19, 146
 veleposlānstvo (RBJ 1426) 32
veličānstven (RBJ 1426) 60
veličānstvenī (RBJ 1426) 61
 velikòdušnòst / vèlikodušnòst (RBJ 1427) 49, 147
 vēsti / vésti (RBJ 1429: vēsti) 100, 101
 vèžānòst (RBJ 1430) 49, 148
 vèzati (RBJ 1430) 103
 veòma / vèoma / vèoma (RBJ 1428) 144
 ví (RBJ 1431 / GBJ 249) 82
 vīdjeti (RBJ 1432) 101, 105, 106, 117, 149
 víkati (RBJ 1434) 100, 102, 107
 víknuti (RBJ 1434) 104
 višēglāšje (RBJ 1438) 33
 vjērovati (RBJ 1442) 117
 vjērovātno (RBJ 1442) 144
 vlāsništvo (RBJ 1445) 34
 vlāst (RBJ 1445) 52
 vòda (RBJ 1446) 15, 47
 vrāč (RBJ 1451) 24
 vřhnje (RBJ 1455) 34
 vrijēme / vrēmena / vremēna (RBJ 1456) 150
vrijēme / vrijeime (RBJ 1456 / GBJ 226) 39, 150
 vrištati (RBJ 1457) 101
 vrúc – vrúca – vrúce (RBJ 1459 / GBJ 243) 149

vrúc (RBJ 1459 / GBJ 242) 66-68, 149
 vrúci (RBJ 1459 / GBJ 242) 67, 68
 vûci (RBJ 1460) 16, 100-102, 107, 138
vûci / vûci (RBJ 1460: vûci) 16, 100, 101
 vòziti (RBJ 1451) 102

Z

zàčeti (RBJ 1467) 131
 zàdati (RBJ 1468) 130
zadržati (RBJ 1470) 101, 106, 127
 zäista (RBJ 1477) 144
 záklétva (RBJ 1480) 39, 145
 zákonodävan (RBJ 1481) 65
 zakrícati (RBJ 1482) 103
 žälöst (RBJ 1537) 50, 148
 zälupiti (RBJ 1486) 100
 zamáhnuti (RBJ 1487) 127, 150
 zamáhnuti / zámáhnëm (RBJ 1487) 150
 zanimänje (RBJ 1492) 32
zanimljiv (RBJ 1492) 58
zanimljivi (RBJ 1492) 59
 zánosan (RBJ 1492) 56, 145
 zápamtiti (RBJ 1494) 100, 112, 113, 147
zápisničarka (RBJ 1496 / GBJ 232) 39
 zápisnik (RBJ 1496) 18
 zapítati (RBJ 1496) 105
 zapòstavljénost (RBJ 1497) 49
zäpovijëd / zäpovijëst (RBJ 1497 / GBJ 235) 51, 52, 153
 zâr / zâr (RBJ 1499) 148
 zätö (RBJ 1508 / GBJ 296) 139, 147
 zatrúbiti (RBJ 1509) 101
 zäuvijëk / zäuvijëk (RBJ 1510 / GBJ 297) 139
 zavíkati (RBJ 1512) 100
 zažëljeti (RBJ 1515) 101
 zbáciti (RBJ 1515) 100, 104
žédan (RBJ 1539) 70, 71

žédni (RBJ 1539) 70, 71
zèlen (RBJ 1518) 73, 150
 zèlen / zelèna / zelèno (RBJ 1518) 150
zèleni (RBJ 1518) 73
 zelènilo (RBJ 1519) 33
 zèmlja (RBJ 1519) 47
 zemljorädničkì / zemljörädničkì (RBJ 1520)
 64
 zlonamjernóst (RBJ 1526) 48
 znäti (RBJ 1528) 106, 124, 150
 znäti / znâm / znädem (RBJ 1528) 150
 znôj (RBJ 1529) 26
 zòb (RBJ 1529) 53
 zväti (RBJ 1532) 106, 125, 150
 zväti / zòvem / zòvëm / zvála (RBJ 1532)
 150
zvijëzda / zvijëzda (RBJ 1533 / GBJ 230)
 46
 zvijëzda / zvijëzdo (RBJ 1533) 149
 zvòno (RBJ 1534) 35

Ž

žëljeti (RBJ 1539) 101, 104, 106
 žèniti (RBJ 1540) 120
 žèti (RBJ 1541) 104, 132
 zglòb (RBJ 1521) 24
 zgrànuti (RBJ 1521) 121
 zídati (RBJ 1523) 119
 živínče (RBJ 1543) 36
 živjeti (RBJ 1544) 101, 103-106
život (RBJ 1544 / GBJ 218) 28, 150
 život / živòta (RBJ 1544 / GBJ 218) 150
 životáriti (RBJ 1544) 104
 žúč / žúč (RBJ 1546) 53
žút (RBJ 1547) 66, 67
žúti (RBJ 1547) 66-68
 žútjeti (RBJ 1547) 101

O autorici

Elmedina Alić rođena je 16. 12. 1971. u Travniku. U rodnom gradu završila je osnovnu i srednju školu. Diplomirala je na Pedagoškoj akademiji u Zenici 1997. godine. Na Odsjeku za bosanski, hrvatski i srpski jezik Filozofskog fakulteta u Sarajevu diplomirala je 2007. godine. Na Postdiplomskom studiju iz lingvističkih disciplina na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu 5. 5. 2016. godine stekla je zvanje magistricice lingvističkih nauka. Upisana je na doktorske studije u oblasti lingvistike na Filozofskim fakultetu u Zagrebu.

Radila je kao nastavnica deset godina u osnovnim školama u Travniku i okolici, a od 2007. radi kao profesorica bosanskog jezika i književnosti u Mješovitoj srednjoj školi "Travnik". Od školske 2015/2016. privremena je savjetnica za bosanski jezik pri Ministarstvu za obrazovanje Srednjobosanskog kantona u Travniku. Članica je redakcijskog kolegija časopisa "Divan". Saradnica je na projektu "Bosanskohercegovački lingvistički atlas". Objavila je nekoliko radova iz oblasti savremenog jezika ("Prosvjetni list", Sarajevo; "Bosanskohercegovački glasnik", Oslo; Zbornik Instituta za slavistiku, Grac; Prvi bosanskohercegovački slavistički kongres, Sarajevo; Zbornik radova Edukacijskog fakulteta, Travnik). Sudjelovala je na naučnim skupovima u BiH, Hrvatskoj i Austriji.

ELMEDINA ALIĆ

AKCENAT U STANDARDNOM BOSANSKOM JEZIKU

Slavistički komitet, Biblioteka *Bosnistika*, Monografije, knjiga 16
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke

Za izdavače

Senahid Halilović

Elvira Dilberović

Korektura

Autorica

Indeks

Autorica

Prijevod rezimea

Samra Halilović (engleski)

Adijata Ibrišimović-Šabić (ruski)

Dizajn korica

Tarik Jesenković

Prijelom

Narcis Pozderac, TDP, Sarajevo

Štampa

Dobra knjiga, Sarajevo

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

811.163.4*3'342.8

ALIĆ, Elmedina

Akcentat u savremenom bosanskom jeziku / Elmedina Alić. -
Sarajevo : Slavistički komitet : Federalno ministarstvo obrazovanja i
nauke, 2017. - 177 str. : slika autora ; 24 cm. - (Biblioteka Bosnistika /
Slavistički komitet ; knj. 16. Monografije)

O autorici: str. [179]. - Bibliografija: str. 156-157. - Summary ; Rezjume.
- Registar.

ISBN 978-9958-648-15-1 (Slavistički komitet)

ISBN 978-9958-11-137-2 (Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke)

COBISS.BH-ID 24209414